

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

**Specifika on-line komunikace a užívání informačních
komunikačních technologií u internetové generace**

Specifics on-line communication and the use of information
communication technology by the internet generation

Bakalářská diplomová práce

Autor:

Tereza Ševčíková

Vedoucí práce:

PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

Olomouc

2016

Prohlášení:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou prací na téma: „Specifika on-line komunikace a užívání informačních komunikačních technologií u internetové generace“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V .....dne ..... Podpis .....

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce PhDr. Janu Šmahajovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce. Dále Bc. Jakubu Markovi za pomoc s formální úpravou a kontrolou textu. A zároveň chci poděkovat všem respondentům, kteří vyplnili dotazník.

Obsah

1. Úvod	5
2. Komunikace a její specifika	7
2.1 Neverbální komunikace	9
2.2 Masová komunikace.....	10
2.3 Typy interakcí dle Thompsona.....	11
3. Fenomén kyberprostoru.....	12
3.1 Digital Native vs. Digital Immigrants	12
4. Internet	15
5. Elektronická komunikace	17
6. Rizika využívání internetu a komunikace na internetu	20
6.1 Kyberšikana.....	20
6.2 Závislost na internetu	24
7. Sociální sítě.....	25
7.1 Nejznámější sociální sítě.....	26
8. Nejznámější jména spojená s rozvojem online komunikace	29
9. Empirická část	31
9.1 Dotazník	32
9.2 Formulace hypotéz	32
9.3 Zpracování a analýza dat.....	33
9.4 Grafové vyhodnocení výsledků dotazníků.....	35
14.3 Ověřování platnosti hypotéz.....	47
10. Diskuze.....	54
11. Závěr	59
12. Shrnutí.....	60
13. Zdroje knižní.....	62
14. Zdroje internetové	64
15. Přílohy.....	70

1. Úvod

Komunikace, lidé, internet, to jsou slova, která jsou vzájemně se sebou spjata. K lidským základním touhám patří touha komunikovat. Lidé si snaží celá staletí komunikaci s jinými zjednodušit a zefektivnit. Jedním nejvýznamnějším zlepšením komunikace je rozvoj internetu a v něm postupně vznikajících komunikačních programů, stránek a dalších.

Internet a práce v něm se stávají každodenní součástí života, kterou již bereme jako naprostou samozřejmost. Bez této samozřejmosti se mnozí z nás již nedokáží vůbec obejít. Není to tak dávno, kdy se lidé museli dorozumívat pomocí psaní dopisů, pohledů či posílání telegramů. S postupem technického rozvoje lidé začali komunikovat pomocí pevné telefonní sítě, později pomocí mobilních telefonů, pomocí internetu, sociálních sítí a různých programů, blogů a her, které umožňují komunikaci mezi různě vzdálenými lidmi.

Sociální sítě se velmi rychle rozšířili¹, zejména pak sociální síť Facebook. Dnešní svět je velmi kosmopolitní a díky Facebooku je možné komunikovat s lidmi z různých oblastí světa. Podle Internet World Stats má aktuálně přístup k internetu 3,366,261,156 lidí z celkové populace, která činí 7,259,902,243 (internetworldstats.com, 28. 1. 2016). Což jasně ukazuje, jak internet je pro dnešní svět důležitý.

Instant Messengery, stránkami typu lidé.cz, spolužáci.cz, nebo pomocí e-mailů byla komunikace značně usnadněna, ale pro mnoho lidí i tato komunikace byla stále nedostačující, a tak se začali vyvíjet nové sociální sítě a jiné programy jako je Skype, k ještě většímu zefektivnění mezilidské komunikace. Mezi rychle se rozšiřující sítě kromě již zmiňovaného Facebooku patří například Twitter, Yahoo!, Google+, MySpace, LinkedIn, Instagram, Ask.fm a další. V této práci se budeme zabývat zejména tak zvanými „Digital Natives“², kteří tyto způsoby komunikace často využívají. Tato mladá generace často tráví svůj volný čas u počítačů či jsou neustále dostupní na telefonu.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část je členěná do sedmi kapitol. První kapitola teoretické části je věnována komunikaci, jejím fázím a druhům. Touto kapitolou se snažím nastínit možnosti komunikace. Druhá kapitola se věnuje kyberprostoru z pohledu fenoménu, tedy z pohledu, proč se tak rychle rozšířil a

---

¹ rozšíření od roku 2004 ve světě, v ČR rok 2005

² Digitální domorodci dle Preneskeho (2001)

má neustálé uplatnění. Ve třetí kapitole jsme se zabývali internetem, jeho pojetím a krátce jeho historií v ČR. Čtvrtá kapitola se zabývá elektronickou komunikací, kterou zde dělíme na synchronní a asynchronní komunikaci. V této práci se věnujeme i rizikům využívání internetu, jako je kyberšikana, sexting a další. Následuje kapitola o sociálních sítích z obecného pohledu a v poté ve dvou kapitolách rozeberu nejvýznamnější světové sociální sítě a české sociální sítě. Poslední kapitola informuje o nejznámějších jménech spojených s internetem a moderními technologiemi.

V praktické části se budeme zabývat výsledky výzkumů a jeho celkovými charakteristikami. Výzkum si představíme pomocí grafů a hypotézy výzkumu ověříme pomocí testu dobré shody.

2. Komunikace a její specifika

Komunikaci můžeme definovat jako proces vysílání a přijímání informací. Jejich předávání a přebírání a vzájemné sdílení. Je předpokladem existence společenství. Slovo komunikace pochází z latinského slova „Communication“ neboli „sdílení, sdělení“. Komunikace je to, co nás spojuje s druhými lidmi. Pokud v sociologii mluvíme o komunikaci, máme na mysli sociální komunikaci, která zřetelně ukazuje na dopady komunikace na jednotlivce a na společnost jako celek. „*Sociální komunikací se rozumí proces sdělování, směny a distribuce informací mezi dvěma či více lidmi v síti sociálních vztahů a v rámci sociálního chování. Jedná se o specifickou formu sociální interakce., konkrétně o tu uskutečňovanou prostřednictvím sdělení. Díky jejich sdílení v sociálním prostoru je komunikace předpokladem vytváření a udržování sociálních skupin, předpokladem spolupráce, soutěžení a konkurence*“ (Urban, Dubský, Murdza, 2011, 16).

Komunikace neslouží pouze k předávání informací, ale například k sebetvrdzení k vyplnění volného času, z důvodu potřeby být s někým v kontaktu Potvrzení je důležité pro naši duševní stabilitu a rozvoj (Vybíral, 2006).

Dělení druhů komunikace dle Paulíka (2007):

Dělení dle:	Základní rozdělení	Základní charakteristika
Prostředky komunikace	Verbální	Slova, písmo
	Neverbální	Gestika, mimika
	Vizuální	Zrakové vjemy
Charakteru	Interpersonální	Mezi dvěma osobami
	Skupinovou	Jedná se o více osob
	Masovou	Pomocí tisku, TV
Účelu a cíle	Informovat, vzdělávat	Přádávání informací skupině
	Vychovávat, řídit	Změnit chování skupiny
	Komplexní komunikace	Všestranná a souhrnná

Tabulka č. 1: Dělení druhů komunikace

Výměna informací v komunikaci dle Paulíka (2007):

Pojmy	Popis
Sdělující = komunikátor	Zahajuje komunikaci určitým směrem a s určitým cílem/záměrem, který může nakonec být absolutně jiný.
Příjemce = komunikant	Vstupuje do komunikace jako individuální bytost s vlastními vlastnostmi a aktuálním stavem atd., které mohou přijímané sdělení změnit.
Obsah = komuniké	O čem se komunikace vede.
Kanál	Jedná se o cestu, kterou je komunikace sdělována s využitím různých prostředků verbálních a neverbálních při využití různých moderních technologií, jako je počítač, telefon a další.
Kód	Znaky a pravidla pro přenos informací. Komunikátor kóduje sdělení do určitých znaků a Komunikant komunikaci dekóduje, tedy snaží se porozumět výslednému sdělení.
Komunikační prostředí	Dokáže ovlivnit komunikaci.
Kontext komunikace	Dává komunikaci celkový rámec. Patří sem například čas a prostor, vzájemné vztahy účastníků, vlastnosti, věk, předchozí zkušenosti, sociální status a role a další.
Feed back	Zpětná vazba, reakce jedné strany na sdělení.

Tabulka č. 2: Výměna informací v komunikaci

Funkce komunikace dělení dle Moslerové (2004):

Druh funkce	Popis funkce
Forma informativní	Oznámení a předávání informací.
Funkce zábavná	Jedná se o možnost odreagování pomocí komunikace při hrách a další.
Funkce sdělovací	Potřeba sdělit důležité informace druhé osobě.
Funkce vzdělávací a výchovná	Předávání znalostí, v online prostředí snaha vyhledávat poznatky.
Funkce instruktivní	Udělování rad.

Tabulka č. 3: Funkce komunikace

2.1 Neverbální komunikace

DeVito (2008) neverbální komunikaci definuje jako všechny komunikační prostředky bez použití slov. A Tegze neverbální komunikaci definuje jako „širší pojem, který zahrnuje mnoho oblastí lidských projevů a produktů. Redukcí neverbální komunikace na řeč těla se pozorovatel ochuzuje o mnoho dalších významných informačních zdrojů. Řeč těla tvoří jen jednu podskupinu“ (Tegze, 2003, 17).

Neverbální komunikací jsou tedy všechny složky bez hlasového projevu, který doprovází komunikaci a který toho často prozradí více než slovní sdělení. Řadíme sem haptiku, kineziku, gestiku, proxemiku, mimiku a další (Plaňava, 1996).

Albert Mehrabian (2007) ve svém experimentu zjistil, že 55 % informací poskytuje faciální chování (mimika, řeč obličeje), dalších 38 % informací získáváme ze svrchního tónu řeči (melodie hlasu, výška hlasu, rytmus atd.) Zbývajících 7 % informací nám poskytují slova. Výsledkem je, že komunikující nejvíce upoutává svojí neverbální stránkou komunikace.

Šmahel (2003) píše, že někteří uživatelé internetu, se snaží doteky, tedy chybějící neverbální stránku komunikace, vyjádřit slovně, kdy napíšou daný dotyk mezi hvězdičky *polibek na tvář*, ale Šmahel upozorňuje na to, že toto nenahrazuje ani nenaplnuje funkci dotyku.

V knize „Face – to – Face Communication over the Internet - *emotions in a web of culture, language, and technology*“ se autoři Kappas a Kramer (2011) zabývají komunikací pomocí ICT technologií v návaznosti na spojení s aspekty komunikace tváří v tvář. Podle těchto autorů, když už lidé jsou nuceni komunikovat pomocí ICT, tak vyhledávají co nejnovější technologie. Jelikož některé tyto technologie dokáží využívat aspekty komunikace tváří v tvář. Hodně se zabývají zejména videochatem či videokonferencí, která nejvýrazněji snoubí prvky verbální, neverbální a elektronické komunikace. Při této formě komunikace se mohou sejít lidé z různých konců světa a mohou verbálně řešit dané téma a zároveň pozorovat neverbální projevy druhého aniž by například opustili svůj dům. Ještě upozorňují na to, pokud technologie umožňuje prvky, které využíváme při komunikaci tváří v tvář a zároveň cena této služby je přijatelně nízká, tak značné množství lidí ji bude využívat pro svoji elektronickou komunikaci.

- **Paraverbální komunikace**

Šmahel píše, že: „*Specifickým aspektem absence neverbální komunikace je to, že nelze rozlišit intonaci, výšku, nebo sílu hlasu. Toto je na jednu stranu ochuzení sdělované informace, ale na druhou stranu to může být komunikujícími vnímáno i pozitivně* (Šmahel, 2003, 111).

Komunikace po sociálních sítích tedy neobsahuje možnost verbální komunikace, a tedy postrádají i paraverbální prvky. Pro komunikaci s možností vidět a slyšet druhou osobu je uzpůsoben program Skype.

2.2 Masová komunikace

„*Představuje typickou komunikaci a jeden z charakteristických znaků společnosti (post) moderního věku*“ (Urban, Dubsky, Murdza, 2011, 35). Dochází k modernizaci, racionalizaci, sekularizaci a byrokratizaci společnosti. Díky tomu se zvětšila potřeba rychlé výměny většího množství informací. „*Slovo masa je odvozeno z latinského massa, neboli hmota, tvárná hmota či těsto. V kvantitativním pojetí pojem masa označuje velké množství hmoty*“ (Urban, Dubsky, Murdza, 2011, 357).

„*Vznik masové komunikace bývá nejčastěji spojován se vznikem a rozvojem masových médií-hromadných sdělovacích prostředků*“ (Urban, Dubsky, Murdza, 2011, 36).

Jednoduše jí můžeme definovat jako rozšiřování sdělení od masového média, jednoho centra k publiku, k více příjemcům. Jelikož masová komunikace je možná díky vyspělé technologii, je možno říct, že masová komunikace je dobově podmíněná (Jiráček, Kopplová, 2009).

Masová komunikace je spojena s vědeckým rozvojem. Šlo zejména o snahy zachytit zvuk a přenášet jej na velkou vzdálenost, snaha o přenos obrazu, snaha o vývoj inteligentních strojů – počítačů a vytváření sítí – telefonních, počítačových a dalších. Masová komunikace také využívá sugestivnosti sdělení. Produkty a informace jsou k lidem distribuovány z různých směrů a u nedostatečně mediálně gramotných příjemců mohou vyvolat různé změny. Například v názorech, tužbách po věcech co musí mít a další (Urban, 2011).

2.3 Typy interakcí dle Thompsona

Typy interakcí zde rozdělují podle Johna B. Thompsona (2004), který interakce dělí na interakci Face to Face (tváří v tvář), mediovanou interakci a mediovanou kvaziinterakci. Tato práce bude zejména zaměřena na komunikaci druhého typu, tedy na komunikaci využívající technického prostředku jako telefonu, tabletu a dalších s využitím internetové a telefonní sítě.

- **Interakce Face to Face**

Komunikace „Face to Face“ byla dříve nejužívanější formou komunikace. Tento typ interakce se děje ve vzájemném kontaktu. U komunikujících probíhá komunikace na stejném místě ve stejný čas. Zde je typická možnost reakce a přijetí reakce a vnímání nejen verbálních, ale i neverbálních a paraverbálních znaků (Thompson, 2004).

- **Mediovaná interakce**

Tento typ komunikace vyžaduje využití technických prostředků. Komunikující nemusejí být na stejném místě ani ve stejný čas. Řadíme sem dopisovou korespondenci, telefonní hovory a další. Při tomto typu interakce není možné do komunikace zahrnout neverbální znaky, jako je mimika, gesta a haptika. U psané komunikace, na rozdíl od telefonní, chybí i paralingvistická stránka komunikace (Thompson, 2004).

- **Mediovaná kvaziinterakce**

Jde o označení sociálních vazeb, které jsou vytvářeny masovými médii. V tomto typu interakce, na rozdíl od dvou předchozích, se komunikace nezaměřují na konkrétní lidi, ale informace jsou určeny pro řadu neurčitých lidí. Je nazývána kvaziinterakcí z důvodů, že zde není takový stupeň vzájemnosti a osobní interakce, ale jedná se stále o uspořádanou situaci (Thompson, 2004).

3. Fenomén kyberprostoru

Internet a média nabízejí velké množství možností. Od komunikace, získávání informací, hraní online her, stahování hudby, filmů, obrázků a další.

Lévy (2000) označuje kyberprostor jako něco, co je utvářeno pomocí celosvětového propojení počítačů s důrazem na provázanost internetových serverů. Ale například Suler v článku „Cyberspace as Psychological Space“ (1999) či Barak v díle „Psychological Aspects of Cyberspace – Theory, Research, Applications“ (2008) definují kyberprostor na psychologické úrovni jako rozšiřující prostor naší mysli a osobnosti do kterého se promítá náš vkus, naše zájmy a naše postoje.

Termín kyberprostor byl poprvé použit roku 1984 W. Gipsonem v jeho románu Neuromancer. Byl vybrán na základě tzv. kybernetiky, což je obor, jenž se zabývá komunikací v živých systémech, organizacích a strojích (Jirovský, 2007).

Přípona „kyber“ je hojně využívána například: kyberkomunikace, kybersex, kyberšikana, kybervztahy a další. Jak již jsme psali, základy tohoto slova je třeba hledat v oboru kybernetiky. Dle Jirovského (2007), kyberprostor bychom také mohli označit za místo, kam se přenáší veškeré rysy ze společnosti, ale život v něm má vlastní pravidla.

Je možné jej také definovat, jako nový prvek, který při základních znalostech užívání počítače (tzv. počítačovou gramotnost) je dostupný velkému počtu lidí bez rozdílu věku, rasy, pohlaví a zaniká zde nutnost sjednocené časové a fyzické dostupnosti (Šmahaj, 2014).

3.1 Digital Native vs. Digital Immigrants

Dnes máme velkou záplavu termínů pro různá označení lidí narozených v době existence počítačů a internetu, a lidí, kteří si na ně museli přivyknout. Termíny jsou například: generace Z (lidí narozených od poloviny 90. Let do současnosti), generace I (narozených od poloviny 90. Let do současnosti), generace X (narození 1965 – 1985), generace Y (narozených 1986 – 1995), generace M (narozených od poloviny 90. Let do současnosti), a další generace. Ale ať je nazveme jakkoli, alespoň jedno mají společné, snaží se vymezit zlom mezi lidmi narozenými v digitální éře a lidmi zvykající si na ni (Prensky, 2001). V této práci upřednostňujeme pojmy „Digital Native“ (digitální domorodec) a „Digital Immigrants“ (digitální imigrant / přistěhovalce) od M. Prenskyho.

Pojmy „Digital Native“ a „Digital Immigrants“ pochází z roku 2001 a přišel s nimi Marc Prensky. Prensky (2001) uvádí, že digitální domorodci jsou ti, kteří se narodili po roce 1980 (zahrnuje tedy i generaci Z, která je uváděna jako narození po roce 1990), tito lidé jsou zvyklí „celý“ život pracovat s digitálními technologiemi a internetem. Oproti nim stojí „Digital Immigrant“, neboli digitální přistěhovalci, kteří si musejí na digitální svět zvykat. Někteří z nich se přizpůsobili jiní ne (Prensky, 2001).

Dingli a Seychell (2015) označují digitální domorodce neboli „Digital Native“ za lidi narozené v bezdrátové době, tedy na začátku dvacátého století. Ale zároveň upozorňují na to, že označení „Digital Native“, by neměl být spojen pouze s věkem, ale také s možností, jak byly tito lidé technologiím vystaveni. Jelikož ne každý narození na začátku 20. století byl vystaven vlivu technologií, a tedy se později s nimi musel naučit pracovat stejně jako digitální imigranti.

Spitzer (2014) se ve své knize také zabýval „Digital Natives“, upozorňuje na to, že tento pojem nelze do češtiny plně přeložit z důvodu, že ani v angličtině není úplně přesný. Často se ale jako překlad používá „digitální domorodec“. „Digital Natives“ označuje lidi, kteří jsou narozeni po roce 1980 a jsou tedy úzce spjati s počítači a internetem. V roce 2010 tato skupina lidí byla ve věku mezi 20 – 30 lety, proto můžeme mluvit o tzv. „millenials“ tedy „tisíciletících“ nebo také jako o generaci X a Y (narození po roce 1980), další lidé zase využívají termín „Net Generation“. Ale ať použijeme jakýkoliv termín, v jednom se dá shodnout, oproti starší generaci tyto skupiny lidí zaznamenali velký zlom v lidském životě, přechod k digitálnímu a online životu (Spitzer, 2014).

Spitzer (2014), „Digital Native“ je odvozeno od „Native Speaker“, což znamená „rodilý mluvčí“. Toto označuje fakt, že mateřský jazyk se učíme lépe než jazyk cizí. V mateřském jazyce myslíme, sníme a neustále jej využíváme. Analogicky z toho lze vyvodit, že digitální domorodec je v digitálním světě jako doma, je všude přítomně online, digitálně připojen a to vede k ostrému zlomu mezi „Digital Native“ a „Digital Immigrants“.

V knize „The New Digital Natives – Cutting the Chord“, Dingli a Seychell (2015) uvádí, že digitální domorodci jsou mladí lidé, kteří se narodili v digitální éře a zároveň jsou vystaveni neustálému toku nových digitálních informací a technologií. Podle těchto autorů jsou to také lidé, kteří navrhují nové možnosti jak zacházet s novými technologiemi a jak je efektivně využívat. Dingli a Seychell upozorňují na to, že i když digitální imigranti jsou narozeni mimo digitální dobu, tak existují i imigranti, pro které není seznamování se

s technologiemi žádný problém a zvládají je efektivně využívat stejně jako digitální domorodci.

Spitzer (2014) uvádí, že „Digital Native“ je trvale či alespoň většinu svého času připojen k síti. Je v udržovaném permanentním spojení s rodinou, přáteli, partnerem. Využívá posílání SMS³, e-mailů, textových a obrázkových zpráv přes sociální sítě. Poslouchá online hudbu, budí se mobilem, poznámky si zaznamenává do chytrých telefonů a další.

Thomas v knize „Deconstructing Digital Natives“ upozorňuje na to, že pojmy „Digital Natives“ a „Digital Immigrant“ se rozšířili tak rychle a celosvětově z důvodu, že vyjadřují to, co lidé dlouho pocitově cítili, onu propast mezi skupinami, jen to neuměli pojmenovat. Ale zároveň upozorňuje na to, že se jedná o pouhé metaforické zjednodušené shrnutí oddělení těchto dvou skupin (Thomas, 2011).

Spitzer (2014) uvádí ještě skupinu „Generation Google“, což jsou mladší zástupci „Digital Native“, kteří jsou narozeni po roce 1993, kteří většinou nepamatují dobu bez počítače, internetu a zejména vyhledávače Google, který se objevil v roce 1998. Tito lidé mají být podle Spitzera ještě více „zběhlý“ ve využívání internetu a komunikačních technologií.

---

³ Short message service

4. Internet

Pokud mluvíme o kyberprostoru, tak mluvíme i o internetu. Samozřejmě v kyberprostoru není jen internet, můžeme do kyberprostoru řadit i virtuální realitu a další. Ale i přes to internet je asi nejrozsáhlejší a nejdůležitějším pilířem kyberprostoru. Poskytuje nám řadu možností od komunikace, po sledování videí, získávání informací až k online nebezpečím.

Internetová komunikace je „rychlá“ komunikace. Díky této rychlosti může docházet k využívání zkratkového jazyka, zkomoleninám, expanzi počítačové terminologie a nahrazování českých výrazů anglickanismy (Vybíral, 2000). Avšak pomocí internetu dokážeme rozšiřovat svoji cizojazyčnou slovní zásobu, mnoho informací, aplikací je zejména v anglickém jazyce.

Suler (1996) uvádí, že akronymy (zkratky) dělají komunikaci účinnější a vyvinuly se v důsledku dynamiky internetových komunit. Komunikující na internetu užívají například místo slov číslice. Jako příklad si uvedeme zkratku 4U, tato zkratka znamená „for you“ neboli „pro tebe“.

Využívají se písmenkové zkráceniny slov. Existují české zkratky slov Ano, ano (hovor. Jo, Jo), ve zkratce „JJ“, zkratka pozdravu „čus“ na „ČS“, zkratka slova moment je „MMNT“ a další. Hojně se také využívají zkratky anglických slov, těchto zkratek je velké množství proto si představíme jen některé v autorkou vytvořené tabulce, kterou naleznete v příloze č. 3.

Emotikon neboli slangově „smajlík“ pochází z anglického „smile“, tedy úsměv. Emotikony mají v komunikaci úkol nahradit výraz tváře, zobrazit náš pocit, který máme, nebo který bychom měli mít (Divínová, 2005). V příloze č. 3 naleznete autorkou této práce vytvořenou tabulku základních emotikonů.

Samostatně pojem internet bychom si mohli definovat jako „*veřejně dostupný celosvětový systém vzájemně propojených sítí, které přenáší data pomocí paketů (zprávy nebo fragmenty zpráv) za použití standardizovaného Internet Protokolu (IP) a dalších protokolů. Skládá se z tisíce menších komerčních, akademických, vládních a vojenských sítí. Slouží jako přenosné médium pro různé informace a služby (elektronická pošta, chat, systém vzájemně propojených stránek a dokumentů WWW)*“ (Škyřík, 2008, 4).

Začátek internetu můžeme datovat na počátku šedesátých let. Byla to myšlenka sítě, která měla propojovat vědecko- výzkumné, vládní a vojenské počítače. Testovací síť byla

spuštěna roku 1969 v USA, byla pojmenována jako ARPENET a jejím hlavním navrhovatelem byl Larry Roberts (Divínová, 2005). Na ARPENET pak navázal NSFNET, ten převzal úkoly APERNETU a APERNET byl zrušen (Škyřík, 2009).

Z historie je nutné zmínit, že dnešní podoba internetu, kde je možné myší kliknout na odkaz (hypertext) je datován až od roku 1993 a vynálezcem hypertextu je fyzik britského původu Tim Berners–Lee. Tento způsob ovládání internetu je znám pod označením WWW, což znamená World Wide Web (Šmahaj, 2014).

Rozvoj médií paralelně vzrůstá a zkracuje se i doba oslovení nových uživatelů. Pro příklad vezmeme dobu, za kterou médium dosáhlo 50 miliónů uživatelů. U rádia to bylo 38 let, televize 13 let, internet 4 roky, iPod 3 roky a Facebook 2 roky (Šmahaj, 2014).

Specifika kyberprostoru zpracoval Suler (2005)⁴:

Anglický název	Překlad	Vysvětlení
Reduced Sensations	Snížená percepce	Chybí podněty pro některé smyslové orgány
Texting	Písemný projev	E-mail, chat, sebezprezentace např. Na fb
Identity Flexibility	Flexibilitu identit	Využívání tzv. avatarů pro vlastní prezentaci
Altered Perceptions	Změněné vnímání	Kreativní prostředí umožňující mnoho věcí
Equalized Status	Rovnost statusu	Stírají se rozdíly (věkové, rasové...). Záleží na počítačové gramotnosti a myšlenkách jednotlivců.
Transcended Space	Transcendentální prostor	Tento prostor je bez hranic = je možno komunikovat s kýmkoli a kdykoli
Temporal Flexibility	Časovou flexibilitu	Není nutné být na jednom místě v jeden čas
Social Multiplicity	Sociální mnohočetnost	Možnost navazovat řadu různým vztahů
Recordability	Možnost záznamu	Je to trvalé. Záznam má vlastní virtuální život, který vlastník záznamu už není schopen ovlivnit
Media Disruption	Narušení přenosu	Poruchy přenosu, mohou způsobit ztrátu dat, nedoručení zprávy mohou vyvolat u lidí negativní emoce

Tabulka č. 4: Specifika kyberprostoru

⁴ Tabulka přehledu specifik kyberprostoru dle Sulerova vytvořená autorkou této práce

5. Elektronická komunikace

Internet a komunikace jsou pojmy, které jsou spolu těsně spjaty. Posíláme e-maily, chatujeme na FB, Lidech, komentujeme články, videa, blogy, vytváříme soubory, které posíláme na Google docs pro ostatní spolupracovníky a další.

Komunikaci v rámci kyberprostoru definuje Gruber jako „*Přenos informací mezi subjekty a objekty*“ (Gruber, 2005, 15). Castells (2010) uvádí, že žijeme ve světě informací a dnešní společnost definuje jako network society neboli síťovou společnost, kdy jsou sociální struktury postaveny na elektronické síti. Jedná se o páry, skupiny, spolky a komunity, které společně komunikují pomocí internetu.

I když elektronická komunikace má jistě řadu výhod a tím i řadu zastánců, existují i lidé, kteří mají z elektronické komunikace obavy a vyjadřují se o nich, ve svých dílech, velmi kriticky. Z těchto lidí bych zmínila zejména francouzského urbanistu P. Virilia. Virilia je ve svých pracích o elektronické komunikaci skeptický například z důvodu, že z jeho pohledu elektronická komunikace smazává vzdálenost a mění tím vzhled a pohled na svět. Například videokomunikace prostřednictvím webkamery nám umožňuje nahlížet do soukromí druhého v reálném čase z druhého konce světa a tak můžeme mít pocit osobní přítomnosti. Tím smazáváme vzdálenost a mění to naše vnímání (Virilio, 2004).

Internetová komunikace má výhodu pro lidi, kteří se cítí v běžném životě osamělí, připojením k síti získávají pocit existence přátel kolem nich. Avšak zároveň samotné neustálé připojení k internetu může vyvolat tzv. internetovou osamělost. Hartl a Hartlová (2010, 372) definují internetovou osamělost jako, „*typ osamělosti u osob, jež tráví neúměrné množství času před obrazovkou počítače a kterým internet slouží jako výhradní náplň volného času; mohou se objevovat pocity stísněnosti, izolovanosti a osamění, které se snaží překonat pomocí „chatů“ a „talku“, tj. internetového „povídání“ s jinými uživateli sítě*“.

Internetová komunikace na rozdíl od klasické komunikace má méně pravidel, ale i přesto existují základní pravidla chování na internetu. Mohli bychom je nazvat termínem internetová etika, neboli netiketa. Použijí definici netikety od Kopeckého. Netiketa je „*pomyslná sbírka pravidel a zásad, která by se měla dodržovat v internetovém světě*“ (Kopecký, 2007, 11).

Komunikace na internetu má více druhů. Jedná se o synchronní a asynchronní druh komunikace. Komunikace na internetu dokáže vyvolat disinhibiční efekt ve virtuálním prostředí. V krátkosti si je teď představíme:

1. **Asynchronní komunikace**, je když dochází k reakčnímu zpoždění na zprávu, e-mail a další (Šmahaj, 2014).
2. **Synchronní komunikace**, je charakterizována tím, že probíhá téměř v totožný čas, je zde jen minimální prodleva komunikace může probíhat jak písemně tak pomocí tzv. videohovorů. Pro synchronní komunikaci je tedy důležité být online (Šmahaj, 2014).
3. **Disinhibiční efekt ve virtuálním prostředí** jedinci v kyberprostoru dělají věci, které by běžně v komunikaci tváří v tvář nedělali. Jedinci se cítí v kyberprostoru více uvolnění a vyjadřují se více otevřeně. Má pozitivní (hledání sebe sama) i negativní stránku (ztráta zábrán)(Suler, 2004).

Jako další možnost dělení druhů elektronické komunikace si uvedeme dělení dle Rybky a Malého (2002), kteří jí dělí na:

1. **Jednosměrnou komunikaci** – je určená pro neomezený a neurčitý počet oslovovaných osob. Užití například u internetových článků a zpráv. Základem je zde možnost komentovat a hodnotit články.
2. **Hromadnou komunikaci** – komunikace mezi větším počtem lidí například v chatovací místnosti, seznamkách a dalších. Sdělení si mohou přečíst všichni, ale mohou i nemusí na něj reagovat.
3. **Individuální komunikaci** – jedná se o obousměrnou komunikaci mezi jednotlivými účastníky (účastníci na sebe reagují). Komunikující mohou i nemusí být připojeni k internetu, využívají například ICQ, Skype, e-mail a další.

Internetová komunikace přináší řadu výhod. Jednodušší komunikaci a navazování kontaktů, snížení trémy a rozpaků. Podporuje sociální vazby a umožňuje vyhnout se přímé konfrontaci. Ale má i řadu nevýhod. Vztahy se stávají povrchnější, chybí nonverbální znaky, je to jen snadnější cesta ke komunikaci (Šmahaj, 2014).

- **Asynchronní komunikace**

Charakteristické pro ni, jak již bylo zmíněno, je zpožděná reakce na textové sdělení. Mezi asynchronní komunikaci řadíme e-mail, tak zvané asynchronní vzkazníky a blogy (Kopecký, 2007).

Název	Popis
Email	Slovo e-mail bylo použito poprvé roku 1982 (Kejduš, 2012). Je to složenina dvou slov a to „e“, které znamená elektronické a „mail“ což je pošta (Jandová, 2006). První e-mailovou zprávu zaslal Ray Tomlinson sám sobě z jednoho počítače na další ve své pracovně. Protože existoval pouze ARPANET, který sloužil pro armádu, nebylo komu psát a e-mail se z počátku nevyužíval (Kejduš, 2012).
Internetové blogy	Blog je odvozen od slova „web log“, což znamená „zápis“ (Kopecký, 2007). Do blogu je umožněno zapisovat své myšlenky, vkládat obrázky, přidávat své výtvary. Mezi podle mě nejznámější stránky, na kterých je možné vytvořit svůj blok, patří e-stranky.cz, Blog.cz a blogger.cz.
Asynchronní vzkazníky	Jedná se o knihy návštěv, diskuzní fóra. Diskuzní fóra rozlišujeme trojího typu. Nemoderovaná diskuzní fóra, kde dochází k častému porušování netikety. Druhým typem jsou moderovaná anonymní fóra, kde dochází ke komunikaci prostřednictvím anonymních přezdivek, kde moderátor má možnost smazávat nevhodné příspěvky. A třetím typem jsou moderovaná fóra s neanonymními účastníky, která jsou nejčastěji využívána pro otevřené vyjadřování názorů (Kopecký, 2007).

Tabulka č. 5: Formy asynchronní komunikace

- **Synchronní komunikace**

Jedná se o komunikaci, kdy dochází k bezprostřední odezvě na textovou zprávu v reálném čase. Komunikující musejí být ve stejnou dobu přítomni na síti. (Kopecký, 2007). Sem můžeme zařadit Skype, Messengery a Chaty.

Název	Popis
Skype	Jedná se o „peer to peer“ program, kdy můžeme telefonovat prostřednictvím počítačů bez prostředníků. Skype nám umožňuje telefonní, textovou i video komunikaci. Další jeho možnosti jsou posílání souborů či komunikace s více lidmi najednou (Kuneš, 2006).
Messengery	Jsou to programy, které umožňují zaslání textových zpráv a vzkazů. Mezi nejznámější messengery patří ICQ ⁵ (Kurka, 2002). V dnešní době, jsou již méně využívané, jelikož většina lidí začala dnes využívat FB (Facebook) a jiné novější komunikační nástroje. Tyto nové komunikační možnosti vytvářejí i své messengery.
Chat	Slovo chat je zkratka z Internet Relay Chat – IRC což je odvozeno z anglického „chat“ neboli „pokec“. Chatová komunikace se odehrává vždy v reálném čase. Vstup do chatu je umožněn registrovanému účastníkovi nebo jako hostovi, který má omezené možnosti působení v dané místnosti. (Komzák, 14. 9. 1999).

Tabulka č. 6: Formy synchronní komunikace

⁵ Pozn. Autora: dnes ICQ již není skoro využívané, viz studie v empirické části graf č.

6. Rizika využívání internetu a komunikace na internetu

S užíváním internetu se snoubí celá řada rizik, které sociální sítě přinášejí. On-line rizika můžeme klasifikovat do několika skupin – komerční, sexuální, agresivní a hodnotová. Není možné ovšem opomenout ani skupinu online rizik vznikajících v rámci komunikace, navazování vztahů a udržování kontaktů. Další ohrožení je získávání zkreslených a neúplných informací, napadení počítače virem a trávení nadměrného času na internetu (Ševčíková a kol., 2014).

Mládež internet nejčastěji využívá ke komunikaci s dalšími lidmi. Pro tento účel využívá například sociální sítě. Velkou nevýhodou sociálních sítí je pocit anonymity. Tato anonymita se pak podílí na odbrzděném chování, jedná se o tzv. disinhibiční efekt, což je větší otevřenost a posunutí zábran při aktivitách na internetu (Suler, 2004).

Na internetu si mládež, ale i dospělí řeší své spory, někdy otevřeným útokem pod vlastním profilem, ale často skrytě. Díky moderním technologiím můžeme být také neustále připojeni (Always on).

Existují i preventivní programy a organizace kam je možné se obrátit v případě setkání se s nebezpečím, které je spojeno s užíváním internetu. Informace o prevenci lze najít v příloze č. 3.

6.1 Kyberšikana

Termínem kyberšikana (Cyberbullying) označuje Kopecký a Krejčí (2010, 5) „*nebezpečné komunikační jevy realizované prostřednictvím komunikačních a informačních technologií, jež mají za následek ublížení nebo jiné poškození oběti*“.

Tradiční šikana a kyberšikana sdílí spolu základní znaky. Ale již podle názvu, kyberšikana probíhá v online prostředí. Price a Dalgleishem (2010) definují kyberšikanu jako hromadné označení šikan, které probíhají pomocí elektronických médií a slouží k záměrnému poškození uživatelů daných médií. Kyberšikana, stejně jako tradiční šikana zahrnují opakované útoky a nepoměr sil mezi obětí a agresorem.

Alena Černá (Ševčíková a kol, 2014) definuje pět základních znaků kyberšikany:

1. Kyberšikana probíhá pomocí elektronických médií
2. Častá opakovanost
3. Záměrné agresivní jednání a agresivní obsah

4. Nerovnováha sil
5. Pro oběť je toto jednání nepříjemné a zraňující

Mezi důležité pojmy snoubící se s kyberšikanou patří opakovanost, nerovnováha sil, blokáce, touha po publicitě, snížená empatie. Opakovanost, v online světě je tento termín hůře vysvětlitelný než v reálu. V online světě, opakovanost nemusí být způsobena jen agresorem, ale například i publikem (Ševčíková, 2014).

Materiál, který je umístěný na internet si žije svým vlastním životem. Jedno nahrání „kompromitujícího“ materiálu může vyvolat vlnu rozesílání a sdílení.

Nerovnováha sil znamená nerovnoměrné rozložení sil mezi agresorem a obětí. U klasické šikany je fyzická převaha agresora nad obětí. V prostředí kyberšikany, agresor může být fyzicky nebo sociálně slabší než oběť. A anonymita ztěžuje oběti možnost se bránit. Podle výzkumů oběti vnímají anonymní útok hůře než útok od známého agresora (Ševčíková a kol., 2014).

- **Kyberšikana vs. online obtěžování**

Jak píše Alena Černá (Ševčíková a kol., 2014), o online obtěžování mluvíme v případě, že to co se přihodilo je méně závažné nebo méně zraňující než u kyberšikany. Kyberšikana a online obtěžování bývá často zaměňováno. Tím dochází ke zvýšení čísel výskytu kyberšikany a může to vyvolat morální paniku.

Zaměňování kyberšikany a online obtěžování může vést k riziku použití nevhodných preventivních a intervenčních programů. To vede k tomu, že tyto programy budou málo účinné nebo zcela neúčinné (Ševčíková a kol, 2014).

- **Sexting**

Digitální technologie mají za příčinu značné rozšíření pornografických materiálů. K pornografickým materiálům mají v dnešní době přístup nejen dospělí, ale bez větších problémů se dostanou i do rukou dětí a mládeže.

S rozvojem těchto technologií dochází nejen k šíření pornografie i dětské pornografie dospělými osobami, ale dokonce se tento fenomén rozšířil i u mladých lidí. Tito mladí lidé vytvářejí vlastní sexuálně zaměřená videa a fotografie, které

rozesílají nebo umístí na svůj profil a podobně. Tento fenomén se označuje termínem sexting. (Ševčíková a kol., 2014).

Sexting má český ekvivalent sextování, je to složenina slov sex a textování (Kopecký, 2009). Sexting je rozesílání textových zpráv, fotografií, videí s vlastním sexuálním obsahem. Je spojeno i se šířením dětské pornografie (Mitchell, Finkelhor, Jones, Wolak, 2011).

- **Kyberstalking**

„Stalking (lov, pronásledování) je termín, který označuje opakované, dlouhodobé, systematické a stupňovité obtěžování, které může mít řadu různých forem a různou intenzitu“ (Kopecký, 2010, 3).

Jde o neustálé útočení na oběť pomocí SMS, e-mailů nebo telefonátů. O kyberstalkingu (Cyberstalkingu) mluvíme právě v souvislosti spojení pronásledování oběti za využití moderních ICT (informačních a telekomunikačních technologií). Dochází k využívání diskuzních fór, kde se pod falešnou identitou seznamují se svými oběťmi. U kyberstalkingu většinu případů pronásledování provádějí expartneri. Většinou jsou oběti ženy (Divínová, 2005).

- **Kybergrooming**

Kopecký označuje termínem kybergrooming (cybergrooming) *„chování uživatelů internetu (predátorů, kybergroomerů), které má v dítěti vyvolat falešnou důvěru a připravit ho na schůzku, jejímž cílem je oběť pohlavně zneužít“* (Kopecký, 2007, 17).

Výsledkem je pohlavní zneužití, fyzické napadení, pokus o znásilnění nebo využití k dětské pornografii. Oběťmi kybergroomingu se častěji stávají dívky než chlapci (Kopecký, 2007).

- **Pomlouvání**

Pomlouvání čili „denigration“, při této formě dochází k pomlouvání někoho za jeho zády. Jedná se o slovní pomlouvání, kdy jsou vypouštěny nepravdivé, urážlivé nebo upravené informace. Kyberprostředí vytváří velkou možnost pro rozvoj tohoto fenoménu. Sociální sítě a veřejné diskuse bývají často využívány k pomluvám na druhé osoby (Vašutová, 2010).

Jako příklad pomlouvání (v kombinaci s dalšími druhy šikany spadajícími pod kyberšikanu), bychom si z poslední doby mohli připomenou kauzu „Roztahovačky“. Stránky, které byly založeny na sociálních sítích, a to zejména na Facebooku, za účelem veřejného pomlouvání a vulgarizování dívek v závislosti na jejich fotografiích. Tato „legrace“ vedla k pokusům o sebevraždu několika lidí, jejichž fotografie byly zveřejněny a veřejně hanobeny (Kopecký, Kožíšek, 2013).

- **Odhalení a podvod**

Nebo také „Outing and trimery“, kdy se jedná o zveřejňování intimních, tajných informací nebo údajů, které nebyly zamýšleny k zveřejnění. Dnes se zejména jedná o zveřejňování intimních fotografií a videí. Outing, neboli odhalení, znamená získání těchto informací, fotografií či jiných materiálů a jejich následné přeposlání dalším osobám. Trickery – podvod, je vylákání daných informací podvodem a jejich následné nedovolené zveřejnění. Často se pro získání takovýchto materiálů využívají falešné profily s vymyšlenými, či přebranými identitami (Vašutová, 2010).

- **Krádeže údajů**

„Phishing“, krádeže údajů jako je uživatelské jméno a heslo od nějakého účtu (bankovního, sociální stránky atd.). K tomu se vztahuje i tak zvaný „pharming“, neboli krádež osobních údajů. Kdy pomocí viru, který nám je zaslán například na e-mail, útočník odebírá veškeré údaje, které jsou do počítače zadávány (Kopecký, 2007).

- **Vyloučení**

„Exluze“, jedná se o on-line vyloučení ze skupiny. Toto vyloučení může na takto postiženou osobu zanechat stopy ve formě deprivace. K vyloučení nedochází jen na sociálních sítích, kdy jste vyloučeni ze skupiny nebo ze seznamu přátel, ale také v on-line hrách, diskuzích i blozích (Vašutová, 2010).

6.2 Závislost na internetu

Pojem závislost na internetu byl poprvé uveden roku 1996 na schůzi Americké psychologické asociace (Víchová, Koblavský, 2013). Dle Griffithse (2000) je závislost na technologiích definována jako nechemická závislost obsahující interakci člověk-stroj.

Mark Griffiths (2000) vytvořil šest kritérií, které všechny musí platit, aby mohla být diagnostikována závislost. Mezi tato kritéria patří:

1. Význačnost – daná věc se stane tím nejdůležitějším v životě jedince a podřizuje tomu vše
2. Změny nálad
3. Abstinenční příznaky
4. Tolerance – čím dál tím vyšší potřeba dané věci, aby došlo k uspokojení
5. Konflikt – obětování se činnosti vede k intrapersonálním i k interpersonálním konfliktům
6. Relaps – návrat k problémovému chování v době relativní kontroly

Za příklad výzkumů závislosti si můžeme představit výzkumy EU Kids Online II, kde bylo použito pěti položkové verze dotazníku závislostí (dle původní Griffithsemovi šesti položkové verze) k zjištění nadměrného užívání internetu. Díky tomuto dotazníku bylo označeno 1 % českých dětí jako nadměrně využívající internet (Šmahel, Helsper, Green, Kalmus, Blinka, Ólafsson, 2012). Závislost na internetu je tedy spíše jevem vzácným.

7. Sociální sítě

Sociální sítě (*Social Network Sites SNS*), jsou sítě, které umožňují založit veřejný či polo-veřejný profil, vytvořit si seznam dalších uživatelů, s nimiž hodlají být spojeni a prohlížet a procházet tyto seznamy kontaktů (Boyd, Ellison, 2007 in Ševčíková, 2014).

K rozšířeným sociálním sítím patří Facebook, Google+, LinkedIn. V ČR pak sítě Lide.cz a Spoluzaci.cz (Ševčíková, 2014). Za další sociální sítě je také možné považovat diskuzní fóra, kde si zaregistrovaní uživatelé vyměňují své zkušenosti a názory na dané téma v diskuzní místnosti (Pospíšil, Závodná, 2009).

Pojem Sociální síť byla poprvé použita roku 1954 sociologem Jamesonem Barnsonem (Pospíšil, Závodná, 2009). Sociální sítě v podobě, kterou známe a využíváme dnes, se začali objevovat už v polovině 90. let 20. století. V 1995 byla vytvořena síť Classmates.com a 1997 SixDegrees. Šlo o sítě, díky nimž šlo navázat a udržovat vztahy se svými spolužáky. Od roku 2003 začali vznikat sítě, které byly určeny k seznamování a komunikaci určitých skupin lidí. Toho roku vznikli sítě jako MySpace či LinkedIn. Od roku 2004 datujeme Facebook, od roku 2005 YouTube a od roku 2006 Twitter. A z nich nejnovější celosvětovou sítí, která začíná být využívána je Google+ (Pavlíček, 2010).

Profily jsou neustále utvářeny činností jejich uživatelů. Činností je myšleno přidávání videí, textů, fotografií a dalšího. Úpravou profilu se sebe prezentujeme a naši sebe prezentaci kontrolujeme.

Sebe prezentace na SNS je v celku realistické i u adolescentů, kteří většinou tíhnou k experimentům s identitou (Subrahmanyam, Šmahel, 2011). Adolescenti většinou spíše než falešné informace „lehce“ vylepšují, nebo spíše neuvádějí o sobě negativní informace nebo fotografie, které jim nelichotí, ale snaží se na SNS vždy vypadat dobře (Ševčíková a kol, 2014).

Publikované informace Macháčková (Ševčíková a kol, 2014, 61) rozlišuje na „ a) informace faktické a kontaktní, mezi něž se řadí například jméno, věk, bydliště, místo studia, adresa, ale také online kontakty (např. email či Skype přezdívka; těmito informacím se také někdy říká „individuální identifikační informace“); b) osobní informace- jde o sdílené zážitky, názory, zkušenosti, sny či postoje“.

7.1 Nejznámější sociální sítě

V této kapitole se budeme věnovat nejznámějším světovým sociálním sítím, tedy fungujícím založeným mimo Českou Republiku. Zaměříme se zde zejména na sociální síť Facebook, která je dnes dominantní sociální sítí. Dále si zde popíšeme síť Google+, YouTube, Myspace, Twitter, Ask.fm a Badoo.com. Naleznete zde i základní informace o dvou nejužívanějších aplikacích v rámci sociálních sítí a to aplikací WhatsApp a Instagram. V příloze č. 6 naleznete graf zabývající se porovnáním aktivních uživatelů různých světových sociálních sítí.

- **Facebook**

Facebook je dnes asi nejužívanější sociální sítí. Facebook zaznamenal nejprudší nárůst uživatelů roku 2010, od té doby pomalu klesá (Votavová, 15. 4. 2013).

Vznik Facebooku je spojen se jménem Marka Zuckenberg, studenta harvardské univerzity. Zuckerberg 4. února 2004 spustil po několika předchozích pokusech stránky s názvem „TheFacebook“, tyto stránky byly později přejmenované na dnešní „Facebook“ (Pavlíček, 2010). Toto jméno je odvozeno z letáku zvaných FaceBooks, které se na univerzitách v Americe rozdávají prvákům a slouží pro seznámení studentů mezi sebou (Pavlíček, 2010).

Síť „TheFacebook“ byla původně omezena pouze pro studenty Harvardovy univerzity. Postupně byly zpřístupněny i jiným studentům z jiných univerzit. Od 11. srpna 2006 se na Facebook může připojit kdokoliv, kdo je starší 13 let (Pavlíček, 2010).

Stát se uživatelem této sítě je velmi jednoduché. Stačí vyplnit jméno, e-mailovou adresu, pohlaví, věk (uvést minimálně 13 let), a heslo. Poté souhlasíte se smluvními podmínkami a po souhlasu se Vám spustí hlavní stránka Facebooku.

Bývalý viceprezident evropské komise Barrot v článku „Nová média – případová studie Facebook“ (Nováková, 3. 6. 2009) uvádí, že komunikační portály jako Facebook začali využívat i zaměstnavatelé a díky nim můžou o svých zaměstnancích zjistit více informací. Uvádí také, že mládež vyvěšuje na internet o sobě svůj každodenní život a mnoho osobních údajů, aniž by si uvědomili, že mohou být zneužity a neuvědomují si, jak to nadále může ovlivnit jejich budoucnost.

Výhodou komunikace na Facebooku je možnost získání aktuálních informací, které by jinak bylo obtížné získat. Například ze seznamu kontaktů u Vašeho přítele můžete jednoduše zjistit, jaké máte společné známé, kde pracovali, kde studovali, podle fotografií můžu dohledat, kde byly, co dělali či s kým byli.

- **Google+**

Jinak také Google Plus nebo zkráceně G+, je síť provozovaná společností Google. Tato síť vznikla roku 2011. Ze začátku tato síť byla omezena pro určitý počet vybraných uživatelů. Tato kvóta byla postupně navyšována. Zpočátku byl přístup povolen pouze od 18 let, ale věkové rozhraní nakonec bylo sníženo pro ČR na 13 let (například v Nizozemsku uživatelé musejí být starší 16 let). Více informací o síti Google+ a jejím užívání naleznete na www.Support.google.com.

Na Google+ máte velké množství služeb, které můžete využívat. Na této síti můžeme do tzv. kruhů třídit kontakty, tím si třídíte lidi, se kterými chcete něco sdílet a nastavujete Vaše soukromí a jiné.

- **Další známé sociální sítě české a světové**

Zde se krátce v tabulce obeznámím čtyřmi českými sociálními sítěmi. Jsou jimi Lide.cz, Spoluzaci.cz, Libimseti.cz a Alik.idnes.cz.

Název	Popis
Lide.cz	Dříve sociální síť, dnes již prezentována jako seznamka a chat. Umožňuje svým uživatelům prohlížet profily ostatních, psát do diskuzí nebo psát soukromé zprávy nebo přes ikonu srdce žádat o schůzky a seznámení.
Spoluzaci.cz	Stejně jako Lide.cz je pod správou seznam.cz. Spolužáci.cz byly vytvořeny pro umožnění kontaktu se svými současnými nebo bývalými spolužáky. Je zde vytvořen seznam škol a tříd celé České republiky.
Libimseti.cz	Tento portál byl prvně spuštěn roku 2002 a je zejména zaměřen na službu seznamky. Kromě seznamky je zde možnost hodnotit fotografie ostatních uživatelů, chatovat, vstupovat do diskusního fóra, číst horoskopy a další.
Alik.idnes.cz	Jedná se o internetový portál / sociální síť pro děti ve věku od 4 do 13 / 14 let. Tyto stránky jsou provozovány společností MAFRA (alík.idnes.cz, cit. 15. 7. 2015). Stránky zejména slouží jako místo poradny pro děti v jejich trápení. Je zde možno hrát hry, chatovat anebo číst si denní zpravodajství určené dětem.

Tabulka č. 7: České sociální sítě

Také si představíme další nejznámější světové sociální sítě mimo již výše zmíněné sociální sítě – Facebook a Google+.

Název	Popis
Youtube	Server pro sdílení videí, který byl založen roku 2005 Chadem Harleyem, Stevem Chenem a Jawedem Karimem. První video, které sem bylo nahráno je „Me at Zoo“. Od roku 2006 je vlastněn společností Google. A od roku 2008 existuje i v českém rozhraní (Voců, 2011). Jelikož je Youtube spravován společností Google je možné se k němu přihlásit pod Vaším Google loginem.
Myspace	Založena roku 2003, jeho sloganem je „A Place for Friends“, v překladu „místo pro přátele“. Myspace v českém jazyce znamená „můj prostor“ (Záškolný, 7. 5. 2010). Server je přístupný od 14 let. Je zde možné chatovat, vstupovat do diskuze, seznamovat se, sdílet videa a blogovat. Dnes Myspace díky vzestupu Facebooku upadá.
Twitter	Twitter je sociální síť a mikrolog, můžete zde zaslat a číst příspěvky i od jiných uživatelů. Tyto příspěvky se označují jako tweety, což jsou texty dlouhé maximálně 140 znaků (Pavlíček, 2010). Twitter byl založen roku 2006 Jackem Dorseyem. Původní název byl TWITTER, je to zkrácení slova Twitter neboli „cvrlikání“. Službu je možné používat i na mobilech (Václavík, 16. 3. 2011).
Ask.fm	Sociální síť založena roku 2010, která je populární mezi mladými lidmi (více na: http://ask-fm.cz/o-ask-fm.html). Jedná se o formu kladení otázek, kdy uživatelé mohou anonymně i neanonymně psát otázky na zeď uživatelů, a ti pak mohou, ale nemusí na tyto otázky odpovídat či otázku smazat. Tato stránka se stala zdrojem šíření šikany. Velké množství otázek, které jsou pokládány, jsou vulgárního a urážlivého rázu.
Badoo.com	Jedná se o server, založený roku 2006, který je zaměřen na seznámení. Není typickou sociální sítí, ale je možné jí k sociálním sítím zařadit. Je zde možnost hledat partnera, hledat přátele. Tato síť není na rozdíl od jiných seznamek primárně určena pro nezadané. Základní verze tohoto serveru je bezplatná, lepší možnosti jsou zpoplatněny.

Tabulka č. 8: Světové sociální sítě

- **Nejznámější aplikace užívaných při sociálních sítích**

Zde si v tabulce vymezíme dvě nejznámější aplikace, které jsou využívány zejména mladší generací při aktivitách na sociálních sítích, jedná se o Instagram a aplikaci WhatsApp.

Název	Popis
Instagram	Jedná se o aplikaci, která v rámci sociálních sítí je velmi oblíbená. Aplikace je vhodná pro systémy IOS Apple, Android, Windows Phone 8 a je určena pro sdílení fotografií. Je plně kompatibilní s Facebookem nebo Twittrem. Sdílení fotografií je jednou z oblíbených možností komunikace dnešní mládeže, více informací lze nalézt na www.instagram.com/about/faq/ .
WhatsApp	WhatsApp je messenger. Aplikace je určena majitelům smartphonů, mohou si vyměňovat zprávy a posílat soubory, jako jsou obrázky, video, audio a polohy na mapě (Kilián, 26. 9. 2013).

Tabulka č. 9: Nejznámější aplikace užívané při sociálních sítích

8. Nejznámější jména spojená s rozvojem online komunikace

V této kapitole si krátce zmíníme tři nejznámější a nejvýznamnější jména spojená s vývojem komunikace. Tím je myšleno, že se zasloužili o rozvoj komunikace pomocí jejich výrobků, společností, aplikací a dalších. Tato kapitola je do této práce zařazena z důvodu, že navazuje na otázku v dotazníku. Otázka v dotazníku měla pak za úkol zjistit, zda respondenti znají něco ze soudobé historie vývoje technologií, když už tyto technologie využívají.

- **Mark Zuckerberg**

Mark Zuckerberg je spoluzakladatelem Facebooku. Sociální síť, která silně ovlivnila dnešní století. Sociální síť Facebook spustil jako student na Harvardově Univerzitě spolu se svými spolužáky D. Moskovitzem, Ch. Hughesem, A. McCollumem a E. Saverinem dne 4. 2. 2004 (Beahm, 2012).

Facebook nebyl jeho jediným projektem přišel i s hudebním přehrávačem Synapse, o tento přehrávač projevil zájem Microsoft a snažili se Zuckenbergu přetáhnout k sobě. Předchozími sociálními sítěmi, které vymyslel pro své spolužáky na univerzitě, byli Course Match a Facemash, teprve po nich přišel se svými spolužáky s Facebookem (Beahm, 2012).

Akcie ve společnosti Facebook z něj udělali rychle miliardáře, sám je výkonným ředitelem Facebooku s jednodolarovým platem (Beahm, 2012).

- **Bill Gates**

Pokud mluvíme o Billu Gatesovi, mluvíme o jednom z nejbohatších lidí světa a o zakladateli společnosti Microsoft. Mezi jeho nejbližší přátele patří Paul Allen, spolu, s kterým nastartoval svoji kariéru v IT (informační technologie). Gates a Allen vytvořili programovací jazyk Basic a díky tomuto jazyku získali smlouvu se společností M.I.T.S. (Micro Instrumentation and Telemetry Systems) na další programovací jazyky. Společně pak s Allenem založili společnost Microsoft a postupně začali přicházet se svými produkty jako je Microsoft Word, Microsoft Excel a později z Windows (Strother, 2007).

Společnost Microsoft se také pokusila o průnik na Internet. Program Microsoft network neuspěl, ale naopak velké úspěchy získali s prohlížečem Internet Explorer. Roku 2008 odešel Bill Gates z Microsoftu a začal se naplno věnovat jeho nadaci (Strother, 2007).

- **Steve Jobs**

Celým jménem Steven Paul Jobs, označován za jednu z nejvýznamnějších osobností z oblasti počítačů. Jeho jméno je nerozlučně spojeno s firmou APPLE, kterou roku 1976 založil spolu se Stevem Wozniakem a Ronaldem Waynem. Jobs, Wozniak a Wayne pak společnost APPLE COMPUTER otevřeli v garáži Jobsových rodičů (Isaacson, 2011).

Apple postupně začal silně expandovat. Ale existence Jobse v Applu byla velmi divoká a vyvrcholila jeho odchodem (vyhazovem) z Applu roku 1985. Poté založil společnost Next Inc. Tato společnost už ale nebyla tak úspěšná jako Apple. Nakonec byl Next Inc. odkoupen firmou Apple a Jobs byl požádán o návrat do Applu. Po návratu Jobs Apple zaměřil nejen na počítače, ale také na výrobu iPodů, iPhoneů a dalších (Isaacson, 2011).

Jobs také stojí za rozvojem společnosti „The Graphics Group“, kterou přejmenoval na „Pixar“. Tuto společnost Jobs zakoupil roku 1986. Nakonec ji prodal společnosti Disney za akcie v této společnosti (Isaacson, 2011).

9. Empirická část

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na internetovou generaci studentů středních škol ve věku od 15 do 18 let. Cílem je zmapovat užívání internetu u studentů v tomto věkovém rozpětí. Dotazník se zaměřil na množství využívaných technologií k připojení na internet, času tráveného na internetu, nejvyužívanější sociální síť a aktivita na nich, porovnání využívání internetové a face-to-face komunikace, rizika komunikace na internetu a poslední část dotazníku je věnována otázkám na to jak mládež vnímá kontrolu užívání technologií a internetu jejich rodiči. Dotazník byl sestaven v návaznosti na teoretickou část této bakalářské práce.

- **Charakteristika metody a etické hledisko**

Pro tuto bakalářskou práci jsme použili kvantitativní výzkum a z něj jsme využili dotazníkové šetření. Kvantitativní výzkum je vhodný pro větší soubory respondentů. Výsledky získané kvantitativním výzkumem jsou více reprezentativní, nejsou subjektivně zkresleny. Zkoumaná skutečnost je vyjádřena čísly. Kvantitativní výzkum je vhodný pro větší soubory respondentů v krátkém časovém úseku.

Z etického hlediska jsme dodrželi základní nutnosti jako je anonymita, možnost volby o účasti ve výzkumu, souhlas s využitím výsledků pro zpracování na bakalářskou práci a nabídnuta možnost dodatečně stáhnout svůj dotazník z výzkumu. Anonymita byla zajištěna specifickým kódem, který se sestaví touto cestou: 1 – první písmeno Vašeho křestního jména; 2 – dvojčíslí vašeho data narození; 3 – první písmeno rodného příjmení Vaší matky 4 – poslední trojčíslí Vašeho mobilního telefonního čísla. Kód by mohl mít tedy podobu T05J255. Kód sloužil k dodatečnému stažení dotazníku z výzkumu.

9.1 Dotazník

Dotazník pro mládež je tvořen 37 otázkami, které jsou rozděleny do několika částí. První část je věnována komunikačním technologiím. Druhá část je o sociálních sítích. Třetí část obsahuje otázky na rizikové chování na internetu. Čtvrtá část je věnována informovanosti rodičů o trávení mládeže na internetu.

V dotazníku pro studenty byly použity:

- 1) otázky uzavřené:
  - a. možnosti dichotomické
  - b. polynomické
- 2) otázky otevřené
- 3) otázky s jednou možnou odpovědí
- 4) otázky s více možnými odpověďmi

9.2 Formulace hypotéz

- H_{10} Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v počtu komunikačních prostředků.
- H_{20} Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v počtu hodin trávených online.
- H_{30} Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v informacích, které o sobě na internetu sdělují.
- H_{40} Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný ve správné teoretické znalosti týkající se internetu
- H_{50} Mezi věkovými skupinami nebude statisticky významný rozdíl v počtu přátel na sociální síti
- H_{60} Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v důvodech využívání elektronické komunikace
- H_{70} Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v názorech na informovanost rodičů o jejich aktivitách na internetu
- H_{80} Mezi dívkami a chlapci není statisticky významný rozdíl v počtu rizik na sociálních sítích

9.3 Zpracování a analýza dat

V této podkapitole se budu zabývat zpracováním a analýzou dat. Získáte zde informace o výzkumném souboru, graf ke každé otázce v dotazníku a statistické zpracování hypotéz pomocí chí kvadrátu.

- **Výzkumný soubor**

Výzkumu se zúčastnilo celkem 219 respondentů ze středních škol, gymnázia a ZŠ. Vyřazeno bylo celkově 15 respondentů a to z důvodu více odpovědí u otázek s možností jedné odpovědi a nevhodných odpovědí do otevřených otázek (odpověď typu: vyliž mi polevu), znehodnocující dotazník. Do výzkumu bylo zařazeno 204 respondentů. Výzkum probíhal v únoru 2016. Dotazník byl sbírán na školách:

1. Gymnázium Mikulášské nám. Plzeň, Plzeň
2. ZŠ Sloup, Sloup
3. Střední zdravotnická škola a vyšší odborná škola zdravotnická Plzeň
4. Střední průmyslová škola strojnická a střední odborná škola profesora Švejcara Plzeň, Plzeň

Na Mikulášském gymnáziu a SZŠ a VOŠZ Plzeň byl dotazník zadáván osobně pomocí příležitostného výběru. Na ZŠ Sloup a SPŠ a SOŠ prof. Švejcara Plzeň byly data sbírána také příležitostným výběrem avšak pomocí internetu, těmto respondentům byl dotazník zaslán v online verzi.

Dělení respondentů dle věku 15-18 a pohlaví:

Věk																					
		15				16					17					18					
pohlaví	N	%	relativní četnost (ni)	absolutní kumulat. četnost (pi)	relativní kumulat. četnosti	N	%	relativní četnost (ni)	absolutní kumulat. četnost (pi)	relativní kumulat. četnosti	N	%	relativní četnost (ni)	absolutní kumulat. četnost (pi)	relativní kumulat. četnosti	N	%	relativní četnost (ni)	absolutní kumulat. četnost (pi)	relativní kumulat. četnosti	celkem
Muži	16	7,8	0,36	16	0,36	12	5,9	0,36	28	0,72	14	6,9	0,30	42	1,02	29	14,2	0,36	71	1,39	71
Ženy	29	14,2	0,64	29	0,64	21	10,3	0,64	50	1,28	32	15,7	0,70	82	1,98	51	25	0,64	133	2,61	133
Celkem	45	22,1				33	16,2				46	22,6				80	39,2				204

Tabulka č. 10: Dělení respondentů dle věku 15-18 a pohlaví

Počet respondentů dle škol:

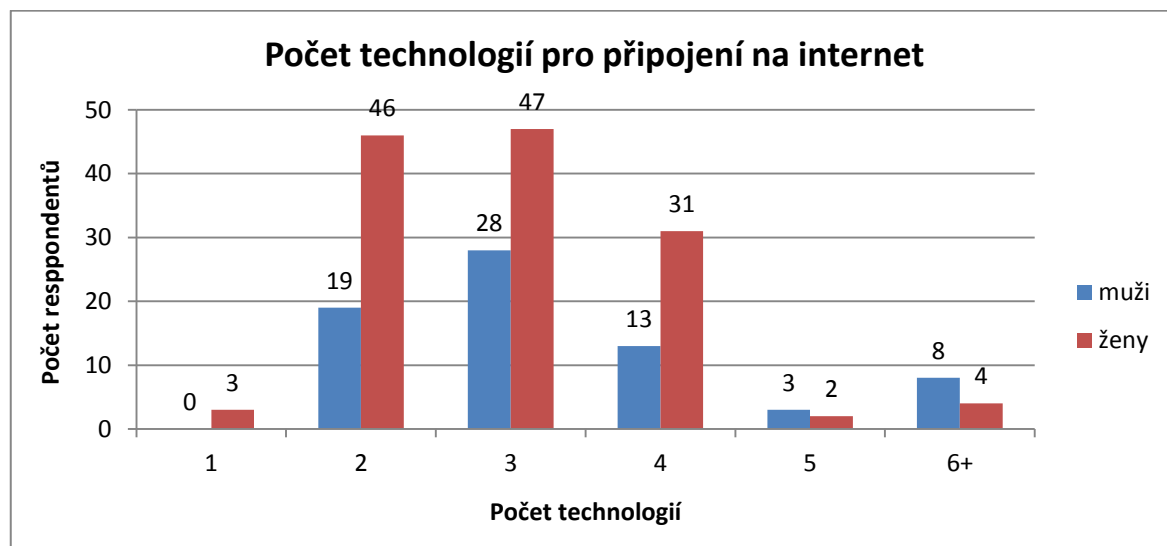
Škola	Počet respondentů	Procentuálně počet respondentů (%)
Mikulášské gymnázium, Plzeň	126	61,8
ZŠ Sloup	15	7,4
SZŠ a VOŠZ Plzeň	43	21,1
SPŠ a SOŠ prof. Švejcara Plzeň	20	9,8
celkem	204	100

Tabulka č. 11: Počet respondentů dle škol

9.4 Grafové vyhodnocení výsledků dotazníků

Zde naleznete grafové zpracování vybraných otázek z dotazníku. Ostatní grafy naleznete v příloze č. 8.

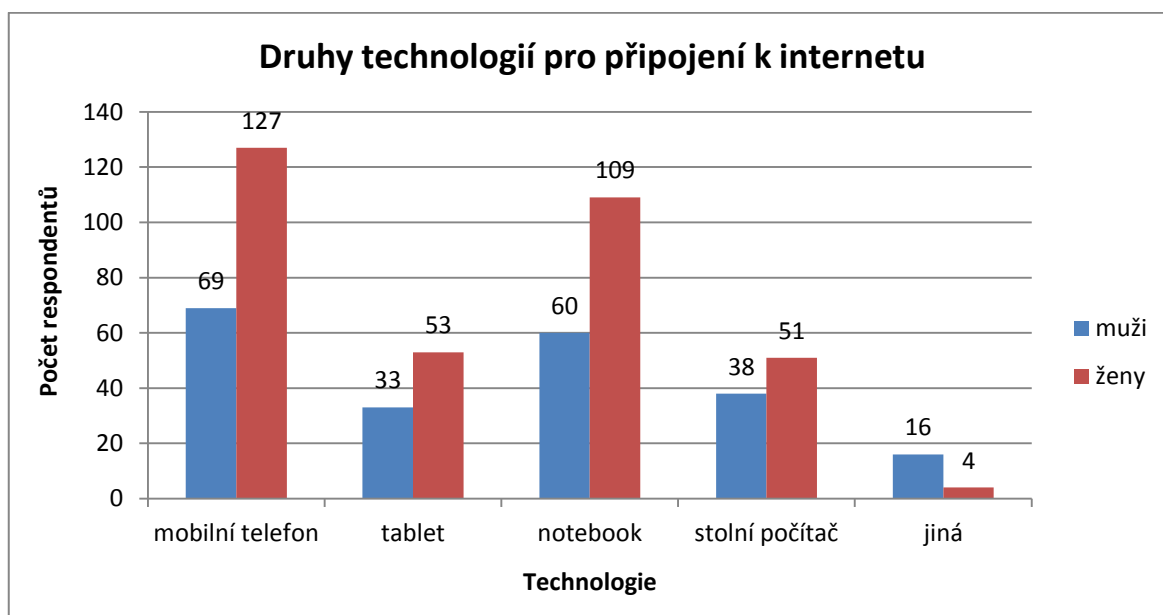
Otázka: Kolik technologií s možností připojení k internetu máte?

Graf č. 1: Počet technologií pro připojení na internetu

Touto otázkou jsme chtěli zmapovat kolik technologií, díky kterým se může jedinec připojit na internet zkoumaná skupina má. Jak z grafu vyplývá největší počet respondentů má dvě až tři technologie, díky kterým se mohou připojit k internetu. Tři technologie uvedlo 37 % respondentů a dvě technologie uvedlo 32 % respondentů. Čtyři technologie uvedlo 22 % respondentů. 6 % respondentů má k dispozici šest a více technologií. Pět technologií uvedlo celkově 2 % respondentů a 1 technologii uvedlo pouze 1 % respondentů.

Otázka: Jaké technologie používáte pro připojení k síti?

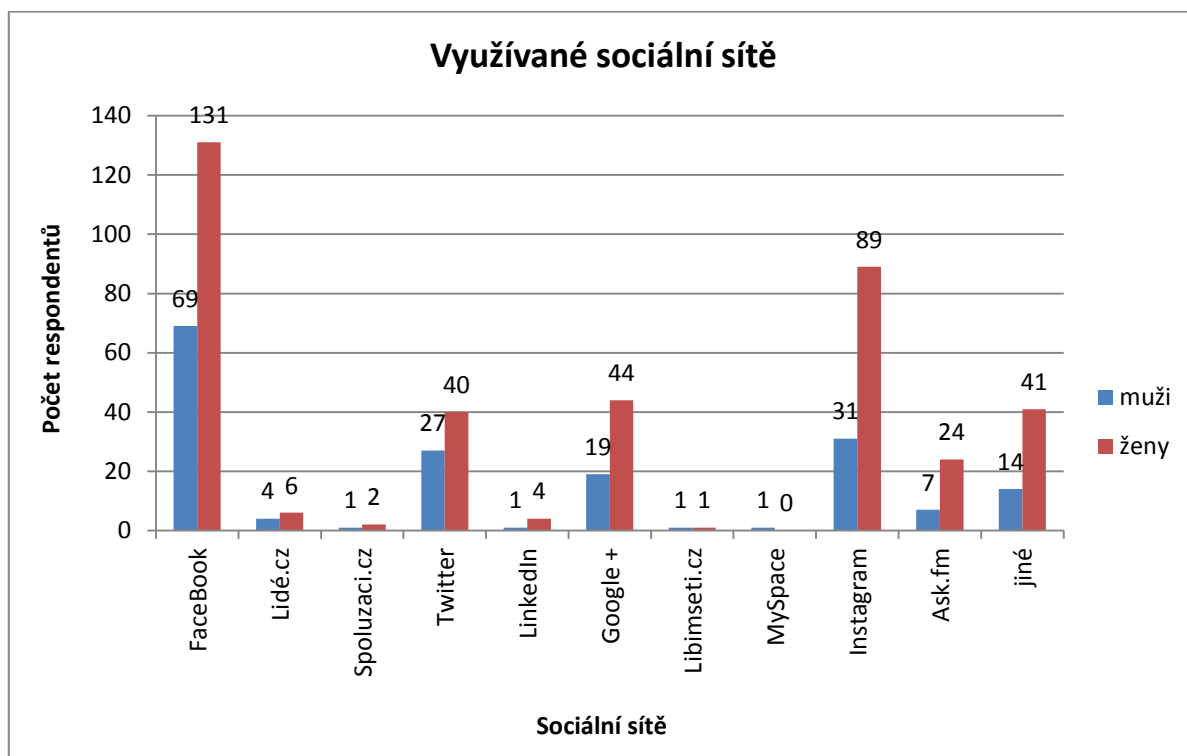
Graf č. 2: Druhy technologií pro připojení k internetu

Tato otázka měla za úkol zjistit, které technologie u dnešní mládeže, v mém výzkumném vzorku, dominují. Respondenti mohli vybrat více odpovědí. Z grafu je patrné, že u mužů i žen jsou nejvíce využívanými technologiemi mobilní telefony a notebooky. Mobilní telefon zvolilo celkem 196 respondentů z toho 127 žen a 69 mužů, jedná se o 96 % respondentů z celkového počtu 204 dotazovaných. Notebook zvolilo celkově 169 respondentů z toho 109 žen a 60 mužů, zvolilo jej tedy 83 % respondentů. Tablet a stolní počítač již nejsou tak často využívanými technologiemi. Stolní počítač využívá celkově 89 lidí, 44% respondentů a tablet 86 lidí, celkově 42 % respondentů.

Mezi odpověď „jiné“ u mužů bylo uvedeno X-box, který uvedli 2 respondenti, iPod u 3 respondentů, e-book uvedli 2 respondenti, Smart TV uvedlo celkově 6 respondentů a playstation uvedli 3 respondenti.

U žen mezi jiné uvedli 3 respondenti e-book a 1 Smart TV.

Otázka: Které sociální sítě používáte?

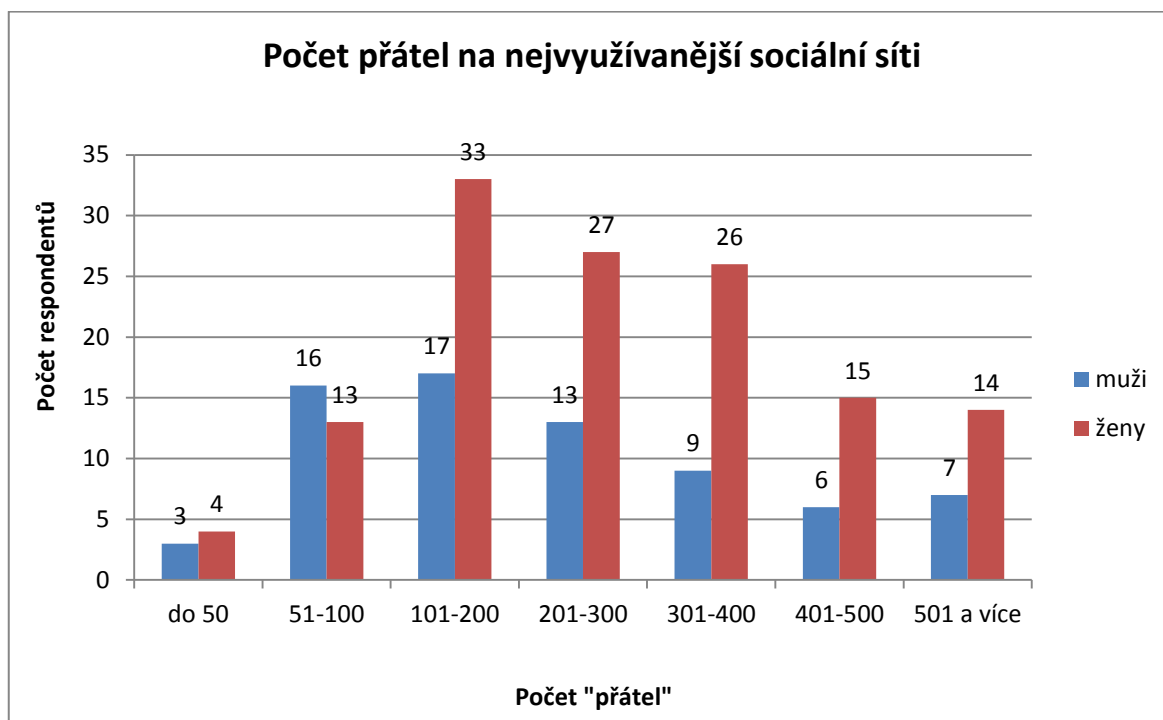
Graf č. 3: Využívané sociální sítě

Tato otázka zjišťovala, jaké sociální sítě jsou respondenty využívány. Respondenti mohli vybrat více odpovědí. Náš předpoklad na výsledek byl, že nejvyužívanější bude Facebook a po něm bude následovat Twitter. První předpoklad se potvrdil, nejvyužívanější sítí, jak u mužů tak žen, je Facebook, který uvedlo celkově 200 respondentů. Předpoklad že na druhém místě bude Twitter se nepotvrdil. U žen druhou nejvyužívanější sítí je Instagram, kterou uvedlo 89 respondentek a třetí u žen je Google+, který uvedlo 44 respondentek. U mužů na druhém místě je také Instagram, který uvedlo 31 respondentů a Twitter na třetím místě 27 respondentů.

Mezi „jiné“ bylo u mužů odpovězeno, že využívají: Youtube – 3 respondenti, Snapchat – 7 respondentů, 9GAG – 2 respondenti, Steam – 1, reddit – 1 respondent.

Jako „jiné“ ženy uvedli: Youtube – 3 respondentky, Snapchat – 17 respondentek, WeHeartIt – 4 respondentky, BDSMlife.cz – 1 respondentka, Swarm – 2 respondentky, Pinterest – 1 respondentka, Viber – 1 respondentka, Tumbler – 2 respondentky, Musically – 1 respondentka, Tumbl – 1 respondentka.

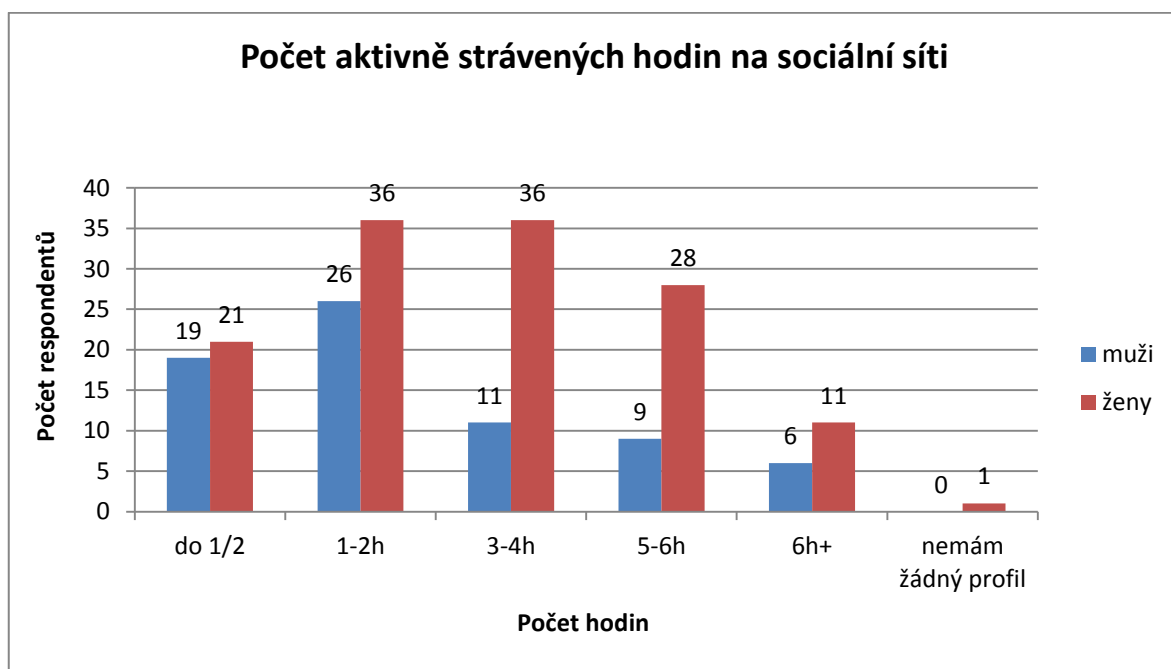
Otázka: Kolik máte přibližně přátel na Vámi nejvyužívanější sociální síti?

Graf č. 4: Počet přátel na respondenty nejvyužívanější sociální síti

Snažili jsme se zde zjistit, jaký přibližný počet přátel má mládež na sociální síti. Z grafu je patrné, že ženy a muži uvádí nejvíce 101 – 200 přátel, tuto možnost zvolilo celkem 25 % respondentů. Dalších 20 % respondentů pak vybralo položku 201 – 300 a 17% respondentů si zvolilo, že má 301 – 400 přátel na sociální síti. Možnost 51 – 100 přátel pak zvolilo 14 %, položka 401 – 500 je u 10 %, 501 a více přátel má také 10 % a položku méně než 50 přátel zvolilo 3% respondentů.

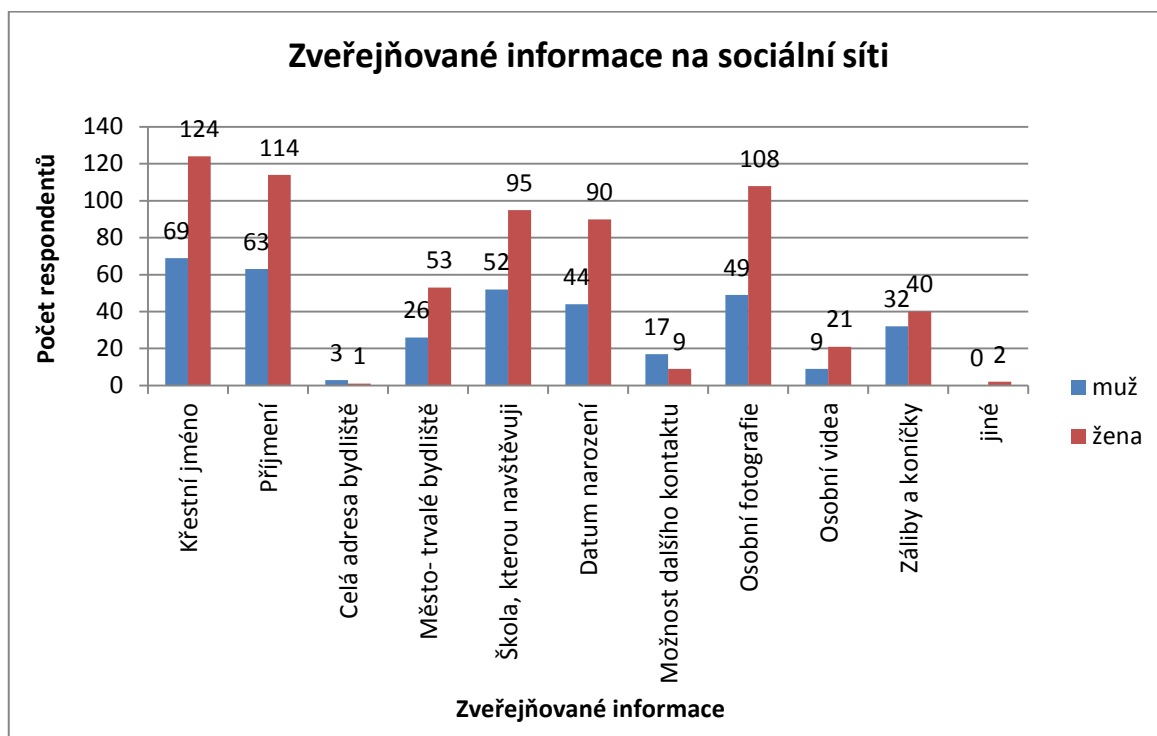
Otázka: Když se na sociální síť připojíte, kolik času tam přibližně aktivně strávíte za den?

Graf č. 5: Počet aktivně strávených hodin na sociální síti

Tento graf nám ukazuje, že ženy i muži aktivně stráví na sociální síti přibližně 1 – 2h denně, jedná se 30 % dotazovaných. A dalších 23 % aktivně stráví na sociální síti přibližně 3 – 4 hodiny. Nejméně respondentů zvolilo 6 a více hodin, tuto možnost si vybralo pouze 8 % respondentů. Do půl hodiny na sociální síti aktivně denně stráví 20 % respondentů a 5 – 6 hodin ze svého volného času věnuje sociální síti 18 % respondentů.

Otázka: Jaké informace o sobě na sociálních sítích zveřejňujete?

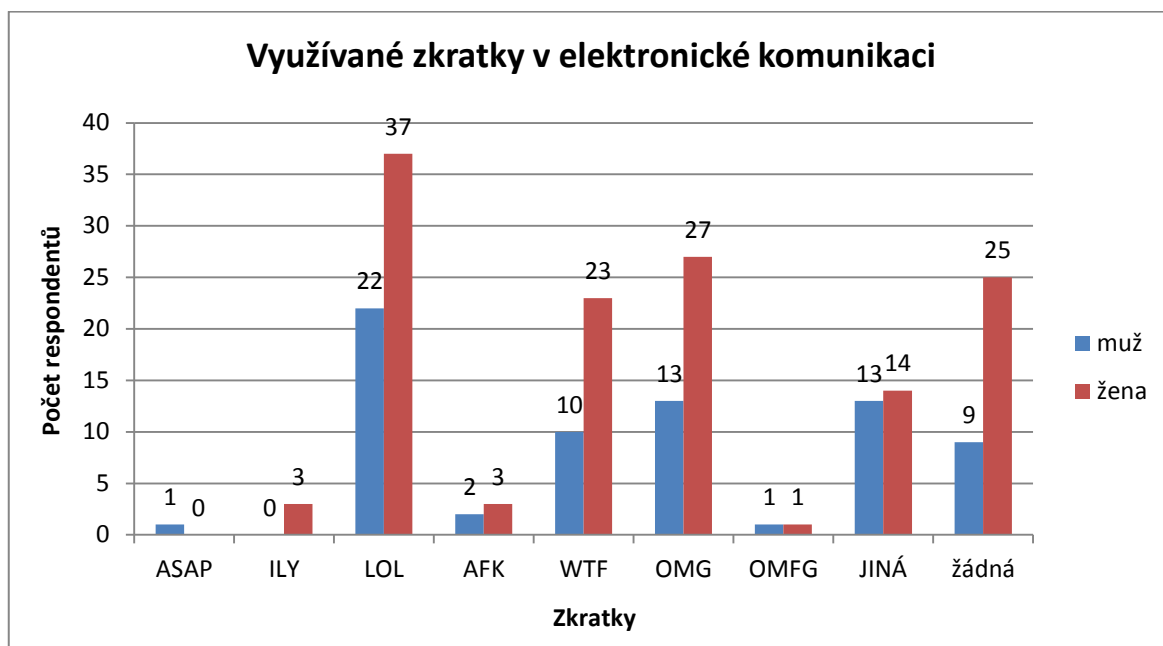
Graf č. 6: Zveřejňované informace na sociální síti

Jak je patrné dotazovaní sdílí o sobě na sociálních sítích mnoho informací. Nejvíce sdílí svoje křestní jméno, jedná se o 95 % respondentů. Poté je to příjmení, které na sociální síti má 87 % respondentů. Po těchto dvou údajích, třetí nejdílenější informace, která o respondentech dokáže hodně vypovědět, je sdílení osobních fotografií, které na sociální síť nahrává 77 % dotazovaných. A mezi další dvě nejvíce sdílené informace patří škola, kterou respondenti navštěvují, tento údaj sděluje 72 % z nich a další často sdělovaným je sdílení osobních fotografií, které má na sociální síti zveřejněno 77 % respondentů. Pak výrazným sdělovaným údajem ještě je datum narození, které sděluje 66 % dotazovaných, město ve kterém žijí, uveřejňuje 39 %, záliby a koníčky sděluje 35 %, osobní videa nahrává na sociální síť 15 % a možnost dalšího kontaktu uveřejňuje 13 %. Nejnížší položkou sdělovanou je celá adresa bydliště, kterou uvádím 2 % dotazovaných.

Kolonku jiné využily dvě respondentky. První respondentka, která uvedla, že sdílí své obrazy a druhá, že nemá sociální síť a tak o sobě na nich nic nezveřejňuje.

Otázka: Kterou zkratku v elektronické komunikaci nejčastěji využíváte?

Graf č. 7: Využívané zkratky v elektronické komunikaci

Nejvyužívanější zkratkou je jak u mužů, tak u žen zkratka LOL, tu uvedlo 29 % dotazovaných. U žen i mužů na druhém místě byla zkratka OMG, 20 % respondentů a na třetím bylo, že zkratky nepoužívají, uvedlo to 17 % respondentů a 16 % respondentů uvedlo zkratku WTF. AFK uvedlo 2,5 % lidí, ILY – 1,5 %,OMFG – 1 %, ASAP – 0,5 % .

V kolonce „jiné“ se vyskytli u mužů tyto zkratky:

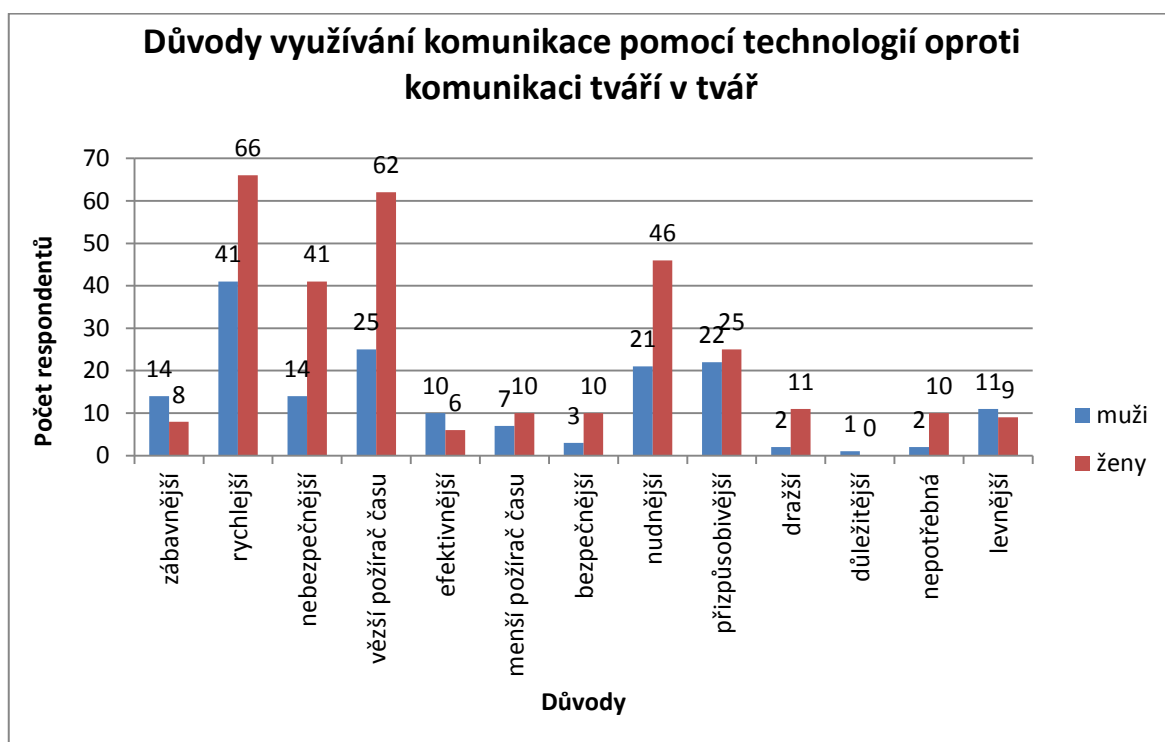
- CS – 3 respondenti
- GTFO – 1 respondent
- TVL – 1 respondent
- BRB – 2 respondenti
- JJ – 1 respondent
- RGDS – 1 respondent
- PLOX – 1 respondent
- BTW – 2 respondenti

Ženy v kolonce „jiné“ uváděly:

- BTW – 2 respondenty

- JJ – 2 respondentky
- JAJ – respondentka
- CS – 2 respondentky
- OK – 2 respondentky
- PLOX – 1 respondentka
- BTW – 1 respondentka
- GLHF – 1 respondentka
- NVM – 1 respondentka

Otázka: Komunikace pomocí technologií (PC, Telefon...) Vám přijde oproti komunikaci tváří v tvář:

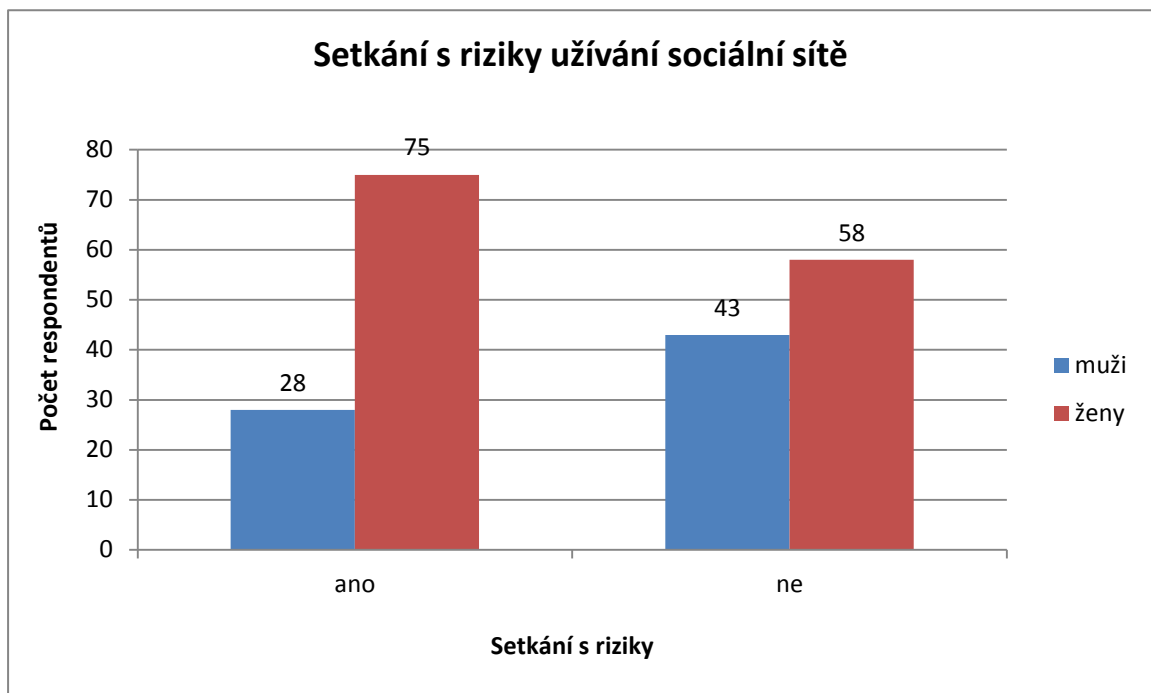

Graf č. 8: Důvody využívání komunikace pomocí technologií oproti komunikaci tváří v tvář

Zde jsme se snažili zjistit, jak vnímá mládež komunikaci pomocí technologií. V této otázce mohli vybrat více odpovědí. Z grafu vidíme, že nejvíce, celkově 53 % respondentů, považuje komunikaci pomocí technologií mnohem rychlejší, než je komunikace tváří v tvář. Ale zároveň 43 % respondentů uvádí, že jí považují za větší „požírač“ jejich času. Dále 33 % respondentů uvádí, že komunikaci pomocí technologií vnímají jako nudnější a

27 % respondentů jí vnímá jako nebezpečnější. Mezi ještě výrazné odpovědi bychom mohli zařadit odpověď, že komunikaci pomocí technologií vnímají jako přizpůsobivější, což označilo celkově 23 % dotazovaných a 11 % komunikaci pomocí technologií vnímá jako zábavnější než Face to Face komunikaci. Ostatní odpovědi volilo méně než 10 % respondentů.

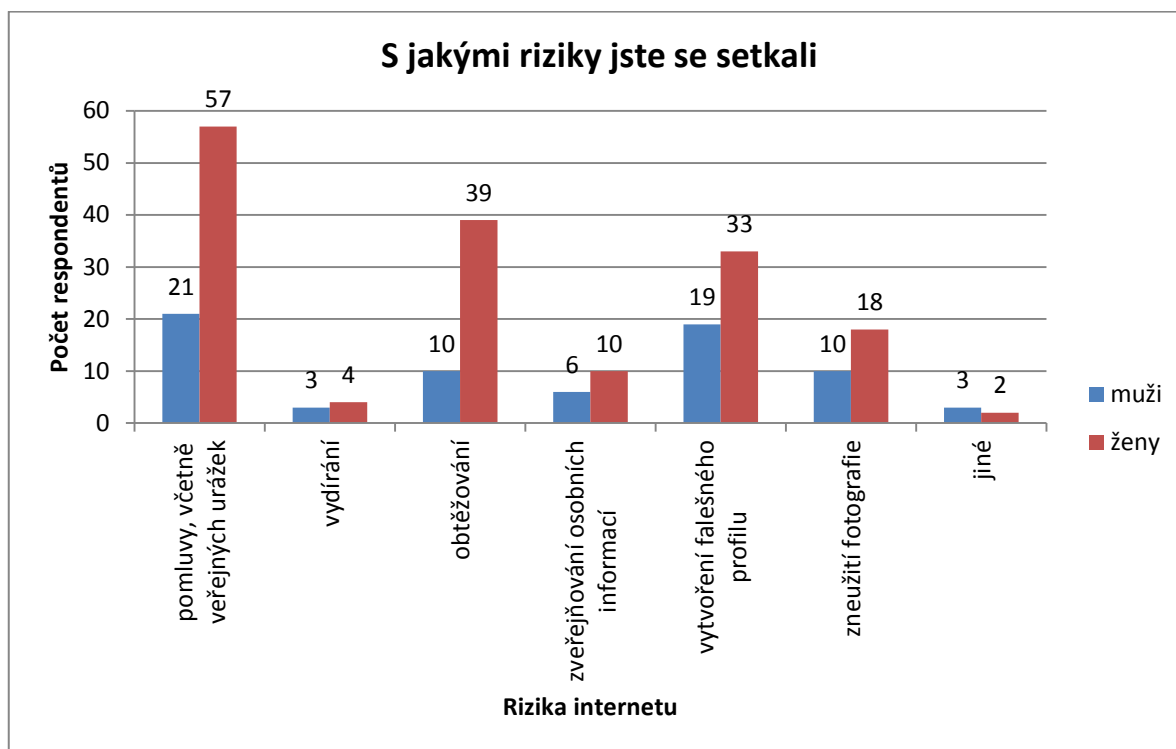
Otázka: Setkal/a jste se někdy s riziky, které sociální sít' sebou přináší?

Graf č. 9: Setkání s riziky užívání sociální sítě

Tato otázka byla mířena na zjištění, kolik z respondentů se již setkalo s riziky, které sebou přináší internet. Dle grafu je patrné, že polovina respondentů se s riziky setkala, jedná se přesněji o 50,5 % respondentů. S riziky se setkalo více dívek než chlapců. 75 dívek ku 28 chlapců. A s riziky se neseťkalo přesněji 49,5 % respondentů.

Otázka: Pokud jste zaškrtnli ano, s jakými riziky jste se osobně setkal/a?

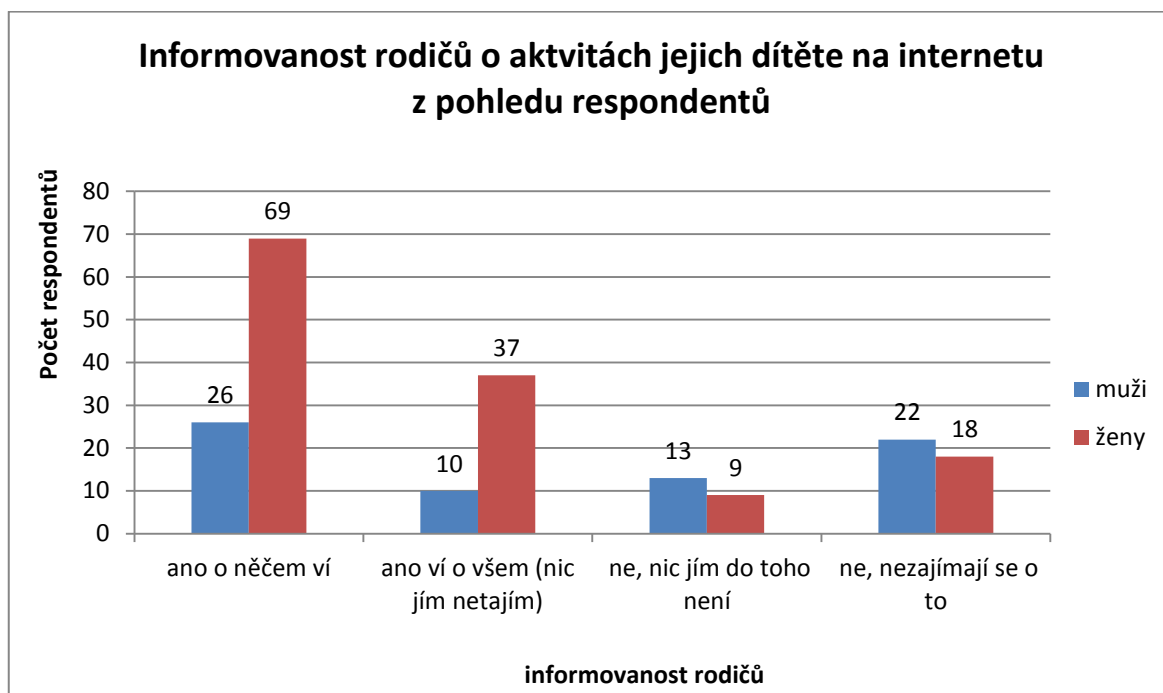

Graf č. 10: Druhy rizik spojené s užíváním internetu

V této otázce bylo možno vybrat více odpovědí. Ti co odpověděli v předchozí otázce „ano setkali jsme se s riziky“ nejvíce volili, že se setkávají s pomluvami a veřejnými urážkami, jedná se o 38 % respondentů. Na druhém místě bylo, že se setkali s „vytvářením falešného profilu“, toto odpovědělo 25 % respondentů a na třetím místě je obtěžování 24 % respondentů. Zneužití fotografie se týká 14 % dotazovaných, ze zmenšeného souboru. S zveřejňováním osobních informací se setkalo 8 % z nich, a s vydíráním se setkalo jen 3 % respondentů. Do kolonky jiné bylo u mužů uvedeno, že se setkali s útokem bota – 1 respondent; krádež – 2 respondenti.

Ženy jako jiná rizika, se kterými se setkali, uvedli celkové šikanování – 1 respondentka; úmyslné spamování a zasílání virů – 1 respondentka.

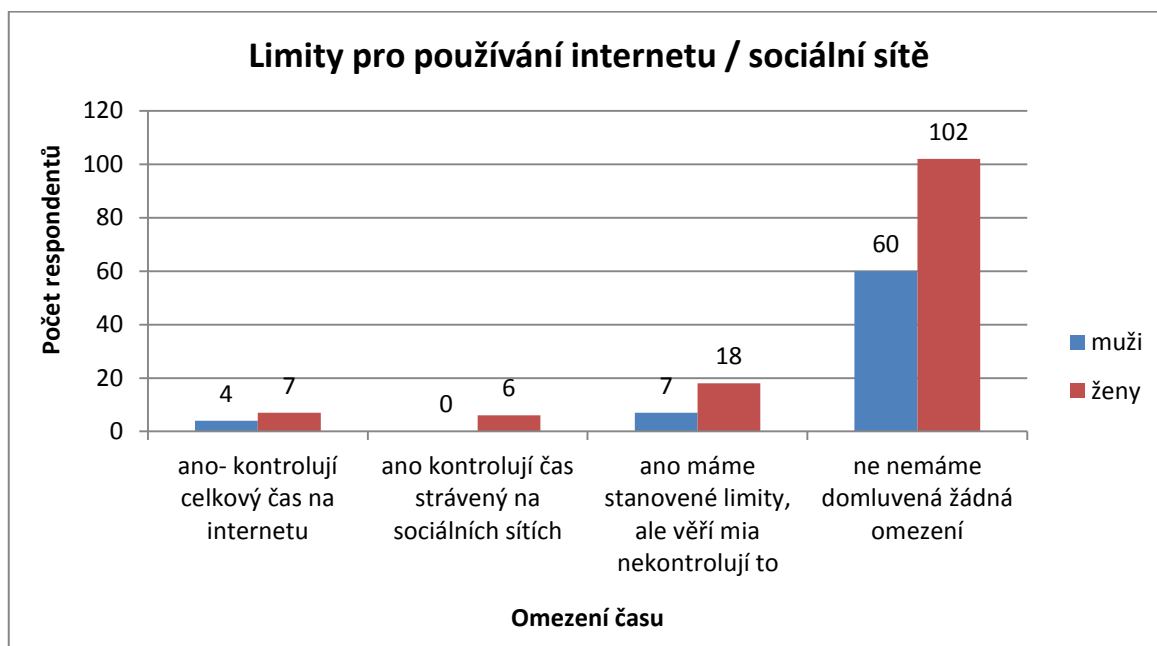
Otázka: Myslím si, že rodiče vědí, co na internetu dělám?

Graf č. 11: Informovanost rodičů o aktivitách jejich dítěte na internetu z pohledu respondentů

Tato otázka se zabývala tím, co si mládež myslí o tom, co jejich rodiče ví o jejich aktivitách na internetu. Podle grafu si mládež myslí, že rodiče o nějakých jejich aktivitách na internetu vědí (buď jim to sami řeknou, nebo se o to rodiče zajímají sami), tuto odpověď zvolilo 47 % respondentů. A na druhém místě, celkově 23 % respondentů je, že rodiče vědí o všech jejich aktivitách na internetu. Dále 20 % dotazovaných tvrdí, že rodiče o jejich aktivitách nic neví, jelikož se nezajímají a 11 % respondentů si myslí, že rodičům do jejich aktivit na internetu nic není.

Otázka: Omezují Vaši rodiče Váš strávený čas na sociálních sítích/ internetu?

Graf č. 12: Limity pro používání internetu / sociální sítě

Zde nás zajímalo, zda mají respondenti se svými rodiči domluvená nějaká omezení užívání internetu a zda je jejich rodiče kontrolují. Procentuálně 79 % respondentů se svými rodiči nemají domluvená žádná omezení užívání internetu a sociálních sítí. 12 % respondentů má se svými rodiči domluvená omezení, ale rodiče je nekontrolují, zda tato omezení dodržují, jelikož jim věří. Šesti dívkám, 3 % respondentů, rodiče kontrolují čas strávený na sociálních sítích a 11 respondentům, 5 % dotazovaných rodiče kontrolují celkový čas strávený na internetu.

14.3 Ověřování platnosti hypotéz

V této podkapitole se budu věnovat pravdivosti či nepravdivosti stanovených hypotéz. Pro jejich ověření byl zvolen test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Díky tomuto testu rozhodujeme, zda existuje určitá závislost mezi dvěma proměnnými. Zde v krátkosti nastíním postup.

Prvně se zaměříme na formulaci nulové a alternativní hypotézy. Nulová hypotéza (H_0) je tvrzení, předpokládající že neexistuje závislost mezi zkoumanými jevy. Alternativní hypotéza (H_a) je naopak tvrzení, které předpokládá existenci závislosti mezi proměnnými. Výsledky, získané dotazníkovým šetřením jsou zapsány do tzv. „kontingenčních tabulek“. Hodnoty jsou vyjádřeny čísly bez závorek (P). Součtem četností ve sloupcích a řádcích dostaneme tzv. „marginální četnosti“ (okrajové četnosti). Následně vypočítáme pro každé pole kontingenční tabulky očekávané četnosti (O), které jsou uvedeny v závorkách a odpovídají platnosti nulové hypotézy. Očekávanou četnost je možno vypočítat tak, že vynásobíme marginální četnosti v tabulce, tento součin poté dělíme celkovou četností.

Následně vypočteme testové kritérium χ^2 , vypočítáme jej jako součet hodnot $(P - O)^2/O$ pro jednotlivá pole kontingenční tabulky. *„Vypočítaná hodnota χ^2 je ukazatelem velikosti rozdílu mezi skutečností a vyslovenou nulovou hypotézou. Pro posouzení vypočítané hodnoty χ^2 je třeba dále určit počet stupňů volnosti vypočítaného testového kritéria. Pro tabulku o r řádcích a s sloupcích, se určí počet stupňů volnosti podle vztahu $f = (r - 1) \cdot (s - 1)$, kde r je počet řádků v kontingenční tabulce a s je počet sloupců v kontingenční tabulce“* (Chráska, 2006, 93 – 94).

Při vypočtení stupňů volnosti a zvolené hladiny významnosti 0,05, riziko omylu je tedy 5 % najdeme ve statistické tabulce (viz. příloha č. 5) kritickou hodnotu testového kritéria, kterou následně srovnáme s vypočtenou hodnotou, nebo vypočítáme pomocí funkce =CHIINV(0,05; počet stupňů volnosti). Pokud je vypočítaná hodnota testového kritéria menší, než kritická hodnota přijmeme nulovou hypotézu a tím pádem odmítáme hypotézu alternativní. Když dojde k tomu, že vypočítaná hodnota je rovna nebo větší, než hodnota kritická, odmítáme nulovou hypotézu a dochází k přijetí alternativní hypotézy (Chráska, 2006).

H1₀ Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v počtu komunikačních prostředků.

		1	2	3	4	5	6+	Σ s P
muži	P=	0	19	28	13	3	8	71
	O=	1,0441	22,6225	26,1029	15,3137	1,7402	4,1765	
	χ ² =	1,0441	0,5801	0,1379	0,3496	0,9120	3,5004	
ženy	P=	3	46	47	31	2	4	133
	O=	1,9559	42,3775	48,8971	28,6863	3,2598	7,8235	
	χ ² =	0,5574	0,3097	0,0736	0,1866	0,4869	1,8686	
Σ s P		3	65	75	44	5	12	204
Σ χ ²		10,0069						
α 0,05(5)		11,07						
		χ ² < α, přijímáme H ₀						

Vypočítaná hodnota testového kritéria 10,0069 je menší než kritická hodnota 11,07, proto, přijímáme nulovou hypotézu (H₀) a odmítáme alternativní hypotézu (H_a). Mezi chlapci a dívkami není statisticky významný rozdíl.

H2₀ Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v počtu hodin trávených online.

		do 1/2	1-2h	3-4h	5-6h	6h+	nemám žádný profil	Σ s P
muži	P=	19	26	11	9	6	0	71
	O=	13,9216	21,5784	16,3578	12,8775	5,9167	0,3480	
	χ ² =	1,8526	0,9060	1,7549	1,1675	0,0012	0,3480	
ženy	P=	21	36	36	28	11	1	133
	O=	26,0784	40,4216	30,6422	24,1225	11,0833	0,6520	
	χ ² =	0,9890	0,4837	0,9368	0,6233	0,0006	0,1858	
Σ s P		40	62	47	37	17	1	204
Σ χ ²		9,2493						
α 0,05(5)		11,07						
		χ ² < α, přijímáme H ₀						

Vypočítaná hodnota testového kritéria 9,2493 je menší než kritická hodnota 11,07, proto, přijímáme nulovou hypotézu (H₀) a odmítáme alternativní hypotézu (H_a). Mezi chlapci a dívkami není statisticky významný rozdíl v počtu hodin trávených na internetu.

H₃₀ Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v informacích, které o sobě na internetu sdělují.

		Křestní jméno	Příjmení	Celá adresa bydliště	Město- trvalé bydliště	Škola, kterou navštěvují	Datum narození	Možnost dalšího kontaktu	Osobní fotografie	Osobní videa	Záliby a koníčky	jiné	Σ s P
muži	P=	69	63	3	26	52	44	17	49	9	32	0	364
	O=	68,8071	63,1028	1,4261	28,1645	52,4074	47,7728	9,2693	55,9726	10,6954	25,6690	0,7130	
	χ ² =	0,0005	0,0002	1,7372	0,1664	0,0032	0,2979	6,4474	0,8686	0,2687	1,5615	0,7130	
ženy	P=	124	114	1	53	95	90	9	108	21	40	2	657
	O=	124,1929	113,8972	2,5739	50,8355	94,5926	86,2272	16,7307	101,0274	19,3046	46,3310	1,2870	
	χ ² =	0,0003	0,0001	0,9625	0,0922	0,0018	0,1651	3,5721	0,4812	0,1489	0,8651	0,3950	
Σ s P		193	177	4	79	147	134	26	157	30	72	2	1021
Σ χ ²		18,7488											
α 0,05(10)		18,307											
χ ² > α, přijímáme H _a													

Vypočítaná hodnota testového kritéria 18,7488 je větší než kritická hodnota 18,307 proto, zamítáme nulovou hypotézu (H₀) a přijímáme alternativní hypotézu (H_a). Mezi chlapci a dívkami existuje mírný statisticky významný rozdíl v informacích, které o sobě na internetu sdělují.

H4₀ Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný ve správné teoretické znalosti týkající se internetu.

		ano kyberšikana	ne kyberšikana	ano sexting	ne sexting	Σ s P
muži	P=	65	6	28	43	142
	O=	66,4755	4,5245	30,9755	40,0245	
	χ ² =	0,0327	0,4812	0,2858	0,2212	
ženy	P=	126	7	61	72	266
	O=	124,5245	8,4755	58,0245	74,9755	
	χ ² =	0,0175	0,2569	0,1526	0,1181	
Σ s P		191	13	89	115	
Σ χ ²		1,5660				
α 0,05(3)		7,815				
χ ² < α, přijímáme H ₀						

Vypočítaná hodnota testového kritéria 1,566 je menší než kritická hodnota 7,815 proto, přijímáme nulovou hypotézu (H₀) a odmítáme alternativní hypotézu (H_a). Mezi chlapci a dívkami není statisticky významný rozdíl ve znalosti pojmu kyberšikana a sexting.

H5₀ Mezi věkovými skupinami nebude statisticky významný rozdíl v počtu přátel na sociální síti.

		do 50	51-100	101-200	201-300	301-400	401-500	501 a více	žádné přátele	Σ s P
muži	P=	3	16	17	13	9	6	7	0	71
	O=	2,4363	10,0931	17,4020	13,9216	12,1814	7,3088	7,3088	0,3480	
	χ ² =	0,1304	3,4569	0,0093	0,0610	0,8309	0,2344	0,0130	0,3480	
ženy	P=	4	13	33	27	26	15	14	1	133
	O=	4,5637	18,9069	32,5980	26,0784	22,8186	13,6912	13,6912	0,6520	
	χ ² =	0,0696	1,8454	0,0050	0,0326	0,4435	0,1251	0,0070	0,1858	
Σ s P		7	29	50	40	35	21	21	1	204
Σ χ ²		7,7980								
α 0,05 (7)		14,0670								
χ ² < α, přijímáme H ₀										

Vypočítaná hodnota testového kritéria 7,980 je menší než kritická hodnota 4,0670 proto, přijímáme nulovou hypotézu (H_0) a odmítáme alternativní hypotézu (H_a). Mezi chlapci a dívkami není statisticky významný rozdíl v počtu přátel na sociální síti.

H6₀ Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v důvodech využívání elektronické komunikace.

		Komunikace s přáteli	Když se nudím	Za zábavou	rád/a něco sdílím	Seznámení se	jiné	nemám žádný profil	Σ s P
muži	P=	43	13	10	1	0	4	0	73
	O=	46,2892	14,9657	6,6127	0,6961	0,3480	1,7402	0,3480	
	$\chi^2=$	0,2337	0,2582	1,7351	0,1327	0,3480	2,9346	0,3480	
ženy	P=	90	30	9	1	1	1	1	133
	O=	86,7108	28,0343	12,3873	1,3039	0,6520	3,2598	0,6520	
	$\chi^2=$	0,1248	0,1378	0,9262	0,0708	0,1858	1,5666	0,1858	
Σ s P		133	43	19	2	1	5	1	204
Σ χ^2		9,1881							
α 0,05(6)		12,592							
$\chi^2 < \alpha$, přijímáme H_0									

Vypočítaná hodnota testového kritéria 9,1881 je menší než kritická hodnota 12,592 proto, přijímáme nulovou hypotézu (H_0) a odmítáme alternativní hypotézu (H_a). Mezi chlapci a dívkami není statisticky významný rozdíl informací, které o sobě na internetu sdělují.

H7₀ Mezi dívkami a chlapci nebude statisticky významný rozdíl v názorech na informovanost rodičů o jejich aktivitách na internetu.

		ano o něčem ví	ano ví o všem (nic jím netajím)	ne, nic jím do toho není	ne, nezajímají se o to	Σ s P
muži	P=	26	10	13	22	73
	O=	33,0637	16,3578	7,6569	13,9216	
	χ ² =	1,5091	2,4711	3,7286	4,6878	
ženy	P=	69	37	9	18	133
	O=	61,9363	30,6422	14,3431	26,0784	
	χ ² =	0,8056	1,3192	1,9904	2,5025	
Σ s P		95	47	22	40	204
Σ χ ²		19,0142				
α 0,05(3)		7,815				
χ ² > α, přijímáme H _a						

Vypočítaná hodnota testového kritéria 19,0142 je menší než kritická hodnota 7,815 proto, přijímáme nulovou hypotézu (H₀) a odmítáme alternativní hypotézu (H_a). Mezi chlapci a dívkami existuje statisticky významný rozdíl v názorech na informovanost rodičů o aktivitách dotazovaných na internetu.

H8₀ Mezi dívkami a chlapci není statisticky významný rozdíl v počtu rizik na sociálních sítích.

Zde jsem se nejvíce domnívala, že bude rozdíl mezi dívkami a chlapci. S tím, že dívky se budou setkávat s riziky spojenými na internetu častěji než chlapci.

		ano	ne	Σ s P
muži	P=	28	43	71
	O=	35,848039	35,15196	
	χ ² =	1,718133484	1,752156404	
ženy	P=	75	58	133
	O=	67,15196	65,848039	
	χ ² =	0,917993169	0,935361433	
Σ s P		103	101	204
Σ χ ²		5,322850639		
α 0,05(1)		3,841		
χ ² > α, přijímáme H _a				

Vypočítaná hodnota testového kritéria 5,3229 je větší než kritická hodnota 3,841, proto, přijímáme alternativní hypotézu (H_a) a odmítáme nulovou hypotézu (H_0). Mezi chlapci a dívkami existuje statisticky významný rozdíl. Zde se tedy potvrdila alternativní hypotéza, na jejímž základě je možno tvrdit, že dívky se setkávají s riziky spojenými s užíváním sociálních sítí a internetu častěji než chlapci.

10. Diskuze

Komunikace pomocí moderních technologií je fenoménem dnešní doby. A i přes velké množství výzkumů, které se tématem komunikace na internetu, komunikace pomocí moderních technologií a rizicích spojené s tímto zabývají, je nutné, aby výzkum na toto téma neustal. Jelikož tím jak rychle se mění svět technologií, tak rychle se mění i prvky komunikace a rozšiřují se i rizika.

Dostáváme se k prvnímu problému, který jsme zaznamenali v průběhu vypracování této práce. Základním problémem byla vůbec možnost sehnat respondenty. Bylo osloveno velké množství škol, telefonicky i e-mailem. Většina na e-mail nereagovala. Po telefonu nechtěli komunikovat nebo výzkumník byl odmítnutý se slovy, že žádostí na poskytnutí studentů pro nějaký výzkum je mnoho a není tedy možno poskytnout studenty k dalšímu výzkumu. Proto byla oslovena přes internet skupina studentů studující na ZŠ Sloup, kteří byli ochotni dotazník ve svém volném čase po škole dotazník vyplnit a stejně tak na SPŠ a SOŠ prof. Švejcara v Plzni. Na Gymnázium Mikulášské náměstí v Plzni a na Střední zdravotnické škole a vyšší odborné škole zdravotnické v Plzni výzkumníkovi byl umožněn přístup a poskytnuto několik tříd pro výzkum. Žáci se mohli svobodně rozhodnout, zda dotazník vyplní a odevzdají či nikoli. Dotazník byl zcela anonymní.

Druhým problémem bylo, že toto téma bývá často zpracovááno, ale velmi povrchově a pomocí poměrně malého počtu otázek. Je možno vytknout délku dotazníku, 37 otázek. Toto množství bylo zvoleno z důvodu snahy obsáhnout dostatečný počet informací, které můžeme získat. Na pilotní studii u 5 respondentů ve věku 15 – 18 let byla zjištěna vyhovující délka. Dotazník o původním rozsahu 45 otázek byl zkrácen a některé otázky byly přeformulovány do srozumitelnější podoby⁶. Dotazník v upravené formě byl znovu předložen stejným lidem z pilotní studie, kteří se vyjádřili k délce dotazníku jako vyhovující a k formulaci otázek jako ke srozumitelným.

Nyní se zaměříme na shrnutí výsledků našeho výzkumu. Cílem této práce bylo popsat komunikační specifika u vzorku mládeže ve věku 15 až 18 let. K tomuto účelu byl použit autorkou vytvořený deskriptivní dotazník, který se snažil popsat důležité aspekty elektronické a online komunikace pomocí moderních technologií.

---

⁶ vzhled využitého dotazníku viz příloha č. 4

Nejprve jsme na vzorku mládeže zjišťovali počet a druhy technologií, které mládež využívá. Největší počet respondentů uvádí tři technologie, ale v průměru bychom mohli vzít, že většina respondentů má 2 – 4 technologie. Menší i větší počet technologií se objevil jen párkrát. A největší zastoupení má telefon a notebook. Ke srovnání využijí data z roku 2015 z českého statistického úřadu, kdy lidé (muži a ženy) ve věku 16 – 24 let v 99,4 % využívají mobilní telefon, 75,8 % respondentů využívá notebook a 22 % respondentů užívá tablet (Český statistický úřad, 2015).⁷

Zabývali jsme se tím, co mládež mimo sociální síť používá nejčastěji, což nepřekvapivě vyhrál telefon 67 % respondentů. Opět to mohu potvrdit daty z českého statistického úřadu z roku 2015, kdy mobilní telefon využívá 99,4 % respondentů a zároveň internet v mobilním telefonu využívá 77,1 % respondentů.

Zajímalo nás také, jaké sociální sítě používají a která je jejich nejvíce využívaná. Jako svoji nejvíce používanou síť 88 % respondentů označilo Facebook, dále to byl Instagram, který nejvíce využívá 8 % respondentů, 2 % dotazovaných nejvíce využívá Twitter a Google + nejvíce využívá 0,49 % dotazovaných. Z celkově dotazovaných 98 % má profil a užívá Facebook, 59 % Instagram, 33 % Twitter, 31 % Google+, Lide.cz 5 % respondentů a spolužáci.cz s libimseti.cz pouze po jednom procentu respondentů. V letech 2010-2011⁸ Facebook byl používán „pouze“ 79,21 % respondentů, a například síť Spoluzaci.cz měla 50,07 % respondentů a Twitter 8,12 %. Výzkum z roku 2013⁹ ukázal že Facebook využívalo už 81,53 %, síť Spolužáci.cz poklesli na 27,89 % a Twitter vzrostl na 22,39 %. V tomto výzkumu bylo také zjištěno, že 30,54 % respondentů užívá Google + což koresponduje s našimi výsledky.

Zajímala nás také aktivita na sociální síti. Kolik mají přátel, kolikrát se připojí na sociální síť, kolik tam aktivně stráví času, hlavní důvod návštěvy sociální sítě, jaké informace zveřejňují, jaké zkratky v elektronické komunikaci využívají, proč používají emotikony. Výsledky v odpovědích u počtu přátel je možno srovnat s bakalářskou prací od K. Pavlíčkové (2012), při n = 475. Kde Pavlíčkové vyšlo, že 201 a více přátel na sociálních sítích má průměrně u žáků na SŠ 50,5 % na ZŠ i SŠ v průměru 49,5 %. Tyto hodnoty jsou o něco nižší než v našem výzkumu, kdy po součtu má více jak 201 přátel na sociální síti

---

⁷ Zdroj dat z tabulky: <https://www.czso.cz/documents/10180/20568879/062004-1514.pdf/f1e55438-cd78-4d0b-b3b0-e8537b5fb809?version=1.0>

⁸ KREJČÍ, KOPECKÝ (2010-2011). Výzkum nebezpečí internetové komunikace II.

⁹ KOPECKÝ s kol.(2013). Nebezpečí internetové komunikace IV.

57,4 % respondentů. Což můžeme interpretovat jako, že dnes má mládež v průměru (přibližně o 7 %) více přátel na sociální síti než k tomu bylo před 4 lety.

Dotazník se také zabýval rozdíly mezi komunikací tváří v tvář a elektronickou komunikací. Zda je pro ně elektronická komunikace důležitá a proč, kdy bylo potvrzeno, že pro 93 % respondentů je elektronická komunikace důležitá a to zejména z důvodu urychlení komunikace 68 %.

Další část se zabývala riziky na internetu. Respondenti odpovídali na to, zda se s riziky na internetu setkali a popřípadě s jakými. Také nás zajímalo, zda respondenti byli poučeni o nebezpečích spojených s internetem a kým byli poučeni. Z výsledků vyplývá, že 87 % respondentů bylo poučeno, z toho 61 % dotazovaných bylo poučeno pouze pedagogy. V našem výzkumu bylo zjištěno, že s riziky na internetu se setkalo jako oběť 50,49 % respondentů. Toto číslo je možné porovnat s výsledky výzkumu „Nebezpečí na internetu II“ probíhajícího v letech 2010 – 2011 (n = 12533) kdy se s kyberšikanou (jako oběť) setkalo 59,38 % respondentů. Dále s výzkumem „Nebezpečí internetové komunikace III“, z roku 2012, kdy se ke kyberšikaně (jako oběť) přihlásilo 56,53 % respondentů (n=10830). A ještě můžeme porovnat s výzkumem „Nebezpečí internetové komunikace IV“ z roku 2013 (n = 21372), kdy kyberšikanu zažilo 50,62 % respondentů a z výzkumu rizikového chování českých dětí v prostoru internetu z roku 2013 (n = 21372) bylo kyberšikanováno 50,62 % respondentů. Z těchto výsledků můžeme usuzovat, že kyberšikana je stále závažné téma, ale má postupně klesající tendenci. Ti, kteří se v našem výzkumu s riziky užívání internetu setkali, tak ve 38,2 % to bylo s pomluvami včetně veřejných urážek, z 25,5 % s vytvořením falešného profilu ve 24 % s obtěžováním, 13,7 % se zneužitím fotografie, 7,8 % s zveřejňováním osobních informací, s vydíráním 3,4 %. Ve výzkumu „Nebezpečí internetu IV“ se například s verbálními útoky (pomluvy, nadávání ...) setkalo 33,44 % dotazovaných. U výzkumu „Nebezpečí internetové komunikace II“ se s verbálními útoky setkalo 34,39 % s obtěžováním 25,78 %.

Výzkum se také zabýval tím, co o sobě respondenti na internetu sdělují. V našem výzkumu bylo zjištěno, že 95 % respondentů zveřejňuje svoje křestní jméno, 87 % zveřejňuje příjmení, 77 % zveřejňuje své osobní fotografie, 72 % školu, kterou navštěvují, 66 % datum narození a 39 % město svého bydliště. Výzkum z roku 2012¹⁰ (n = 10830) uvádí, že 80,4 % respondentů zveřejňuje svoje jméno a příjmení, 58,4 % respondentů

---

¹⁰ KOPECKÝ, SZOTKOWSKI, KREJČÍ (2012). Nebezpečí internetové komunikace III

zveřejňuje fotografii svého obličeje, 45,9 % uvádí školu, kterou navštěvují, a adresu bydliště uvádělo 14,6 %. Oproti tomu výzkum z roku 2013¹¹ (n = 21372) informuje, že jméno a příjmení zveřejňuje 75,64 %, foto obličeje 55,19 %, adresu školy zveřejňuje 16,02 % a adresu bydliště 12,76 %. Tedy oproti našemu výzkumu byly zveřejňované informace u těchto výzkumů u většiny odpovědí o něco nižší.

Dále následovala část zjišťující znalost tématu respondenty. Respondenti měli za úkol popsat co je to kyberšikana, co je to sexting a napsat nějaké (nějaká) jména spojená s rozvojem elektronické komunikace. Pojem kyberšikana umí správně vysvětlit 94 %, kdežto pojem sexting správně dokázalo vysvětlit pouze 44 % respondentů. Ti co správně odpověděli, ve svých odpovědích často dodávali, že tyto fenomény vnímají silně negativně. U otázky slavných osobností si 76 % vzpomnělo na Steva Jobse, 46 % na Marka Zuckenbergu a 36 % na Billa Gatese. Pouze 8 % respondentů neznalo žádné jméno. V případě znalosti kyberšikany můžeme daty potvrdit, že většina respondentů zná tento pojem i to co zahrnuje. V případě sextingu by bylo potřeba o tomto pojmu více informovat, aby si dané aktivity mohla mládež s tímto pojmem spojit a nepletli si jej se sexem přes internet. A u znalostí známých osobností spojených s elektronickou komunikací je z dat vidět, že velké množství respondentů zná alespoň jedno jméno osobnosti, která jim umožnila dnešní formu komunikace.

Následovala část věnovaná otázkám na to, co si respondenti myslí o kontrole jejich aktivit na internetu svými rodiči. Zajímalo nás zde, zda někdo z rodičů má na sociální síti, kterou využívá i respondent profil, zda mají omezené množství času, které smí strávit na internetu popřípadě na sociální síti, zda si myslí, že rodiče vědí, co na internetu dělají nebo by se měli zajímat více a zda se jim o svých aktivitách na internetu svěřují.

Mezi důležitými částmi dotazníku byly vloženy tzv. výplňové otázky (otázky pro zajímavost). Těmi to otázkami byli, zda pokud mají respondenti Facebook posílají samolepky, jak často využívají e-mail, zda používají více technologií najednou. E-mail používá dle našeho výzkumu 95,6 % respondentů alespoň občas, z toho denně jej využívá 12,7 % respondentů. Český statistický úřad se zabýval tím kolik jednotlivců ve věku 16 – 24 let využívá e-mail (n = 8163). Podle jejich výsledků e-mail využívá 94,7 % respondentů, což potvrzuje i naše výsledky.

---

¹¹ KOPECKÝ s kol.(2013). Nebezpečí internetové komunikace IV.

Pro další obdobné výzkumy bychom doporučili zajistit větší reprezentativnost vzorku. V našem případě z důvodu nespolupráce škol došlo k tomu, že respondenti byli voleni příležitostným výběrem, což mohlo ovlivnit data. Je možné zvětšit i počet respondentů. V našem případě byl nedostatečný počet respondentů ze ZŠ, což způsobilo, že data byla porovnáвана pouze jako data u mužů proti datům od žen. Pokud by bylo více respondentů ze základní školy, mohli bychom porovnávat i rozdíly mezi odpověďmi respondentů ze středních a základních škol. Zlepšení výzkumu by mohlo být způsobeno i zajištěním respondentů z více krajů a možná začít oslovovat školy již na začátku září. V našem případě byly školy oslovovány až koncem října a pro problém sehnat respondenty se výzkum posunul až na únor. Což zapříčinilo, že z časových důvodů možné mít větší a reprezentativnější vzorek populace.

11. Závěr

Bakalářská práce se snažila popsat komunikaci v návaznosti na moderní technologie. Proto byla práce rozdělena do několika částí. V první části byl hlavním úkolem nastínit co je to komunikace. V druhé nejdůležitější části jsme se zabývaly fenoménem kyberprostoru, internetem a elektronickou komunikací. Třetí část se věnovala základním informacím o rizicích spojující se s komunikací na internetu a jejich prevence. Poslední teoretická část byla zaměřena na popis základních světových a českých sociálních sítí. A okrajově jsme se zde zmínili i nejdůležitějších jmen, které jsou spojena s výrobou moderních technologií a aplikací, jelikož bez nich by takovýto pokrok nebyl nejspíše možný.

Empirická část práce byla zaměřena na mládež ve věku 15 – 18 let. Za cíl měla zmapovat kolik technologií s možností připojení k internetu mládež má. Kolik hodin aktivně tráví na sociální síti a proč. S jakými riziky na internetu se setkali. Povědomost o základních pojmech jako je kyberšikana a sexting a také názor na to jakou pozornost věnují rodiče aktivitám mládeže na internetu.

Dalším cílem bylo ověřit hypotézy, které jsme ověřovali pomocí testu nezávislosti pro kontingenční tabulku. Většina hypotéz (H_0) tímto testem byla potvrzena. Z nepotvrzených nulových hypotéz můžeme stanovit, že dívky výrazněji než chlapci se svěřují svým rodičům o aktivitách na internetu a že dívky se také výrazněji častěji setkávají s riziky na internetu.

Práce potvrdila trend změn v závislosti na vývoj technologií. A prokazuje, že je důležité nadále se tímto tématem zabývat a prozkoumávat posuny a změny, které s postupem času jistě nastanou. Proto by se i nadále měli objevovat takovéto deskriptivní práce v souvislosti s komunikací pomocí moderních technologií.

12. Shrnutí

V teoretické části bylo vycházeno z rešerše velkého množství literatury se zaměřením na charakteristiku komunikace z obecného pohledu, kdy jsme se zajímali o základní dělení na verbální a neverbální komunikaci. Dále na základě rešerše zejména zahraniční literatury jsme si definovali fenomén kyberprostoru a v krátkosti představili pojmy spojované s věkovými kategoriemi na internetu. Tím je na mysli například generace Z, generace Y, Digital Native a další. Kapitola „Internet“ nastiňuje rozvoj internetu, ale hlavně se zabývá komunikačními specifiky, která se s internetem a komunikací v něm pojí. Jedná se o užívání akronymů a emotikonů.

Podrobněji jsme se věnovali elektronické komunikaci se zaměřením na dělení asynchronní a synchronní. Poté v práci rozebíráme rizika využívání internetu, tuto kapitolu dělíme na část kyberšikanu, kde se zaměřujeme na stručný popis různých druhů kyberšikany a na část závislost na internetu. Teoretická část také obsahuje vymezení sociálních sítí se stručnou charakteristikou nejznámějších světových a českých sítí včetně dvou aplikací, které se nejčastěji používají při komunikaci na sociální síti a nelze je proto opomíjet. Jedná se zejména o aplikaci Instagram, která se silně propojila zejména se sociální sítí Facebook a proto byla pak uváděna v praktické části mezi sociálními sítěmi. Pilotní studie prokázala, že Instagram lidé nevnímají jako aplikaci, ale jako specifickou sociální síť.

Poslední kapitola teoretické části nemá výrazný psychologický přínos, ale do práce byla zařazena z důvodu návaznosti na autorkou vytvořený dotazník. Tato kapitola „Nejznámější jména spojená s rozvojem online komunikace“ přiblížila ve stručnosti život tří nejvýznamnějších soudobých osobností. Kapitola navazovala na otázku v dotazníku, které měla za úkol zmapovat teoretickou znalost respondentů o něčem z vývoje moderních technologií.

Empirická část byla deskriptivního charakteru. Výsledný výzkumný vzorek čítal 204 respondentů ve věku 15 – 18 let ze základních a středních škol pomocí příležitostného výběru. Pro získání dat bylo využito kvantitativního výzkumu ve formě dotazníku vytvořeného autorkou této práce. Dotazník byl vytvořen v návaznosti na teoretickou část práce a byl anonymní. Dotazník byl ověřen pilotní studií. Data z dotazníkového šetření

byla zpracována do grafů, kdy do praktické části bylo zařazeno jen několik grafů zbytek je umístěn v příloze č. 8.

Dále jsme si stanovili celkem osm hypotéz, které byly zaměřeny na statisticky významný rozdíl mezi odpověďmi dívek a chlapců. Hypotézy jsme ověřili pomocí testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Při ověřování hypotéz bylo u šesti z nich potvrzeno platnost nulové hypotézy a u dvou byla nulová hypotéza zamítnuta, tedy došlo k přijetí alternativní hypotézy.

Výsledky našeho výzkumu potvrzují výzkumy obdobných studií, ale zároveň prokazují postupně měnící se charakter některých dat, který jsme zjistili při srovnání více českých výzkumů s našim výzkumem. Data z této bakalářské práce bude možné proto použít pro další bakalářské práce k potvrzení jejich dat či k sledování změn, které se pojí s vývojem modernějších a modernějších komunikačních technologií.

13. Zdroje knižní

- 1) BEAHM, G. (2012). *The Boy Billionaire: Mark Zuckerberg In his Own Words (In Their Own Words)*. Chicago: Agate Publishing
- 2) BARAK, A. (2008). *Psychological Aspects of Cyberspace-Theory, Research, Applications*. New York: Cambridge University Press
- 3) CASTELLS, M. (2010). *The rise of the network society*. 2. ed. with a new pref. Chichester: Wiley-Blackwell
- 4) DEVITO, J. A. (2008). *Základy mezilidské komunikace: 6. vydání*. 1. vyd. Praha: Grada,
- 5) DINGLI, A., SEYCHELL D. (2015). *The New Digital Natives: Cutting the Chord*. Berlín: Springer
- 6) DIVÍNOVÁ, R. (2005). *Cybersex forma internetové komunikace*. Praha: Triton
- 7) ECKERTO VÁ, L., DOČEKAL D. (2013). *Nebezpečí dětí na internetu- rádce zodpovědného rodiče*, Brno: Computer Press
- 8) GRUBER, D.(2005). *Zlatá kniha komunikace*. Ostrava: Repronis.
- 9) HARTL, P., HARTLOVÁ, H. (2010). *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál
- 10) CHRÁSKA, M. (2006). *Úvod do výzkumu v pedagogice*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého
- 11) ISAACSON, W. (2011). *Steve Jobs*. Praha: Práh
- 12) JANDOVÁ, E. A kol. (2006). *Čeština na WWW chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě-Filozofická fakulta
- 13) JARVIS, J. (2009). *What Would Google Do?: Reverse - Engineering the Fastest Growing Company in the History of the World*. HarperCollins e-books
- 14) JIRÁK, J., KOPPLOVÁ, B. (2009). *Masová média*. Praha: Portál
- 15) JIROVSKÝ, V. (2007). *Kybernetická kriminalita- nejen o hackingu, crackingu, virecha trojských koních bez tajemství*. Praha: Grada
- 16) KAPPAS, A., KRÄMER, N. C. (eds.). (2011). *Face-to-face communication over the Internet: emotions in a web of culture, language, and technology*. New York: Cambridge University Press
- 17) KOPECKÝ, K. (2007). *Moderní trendy v elektronické komunikaci*. Olomouc: Hanex.

- 18) KOPECKÝ. (2010). *Stalking a kyberstalking, nebezpečné pronásledování (studie)*. Olomouc: Net University s.r.o.
- 19) KOPECKÝ, K. a KREJČÍ, V. (2010). *Rizika virtuální komunikace*. Olomouc: Net University.
- 20) KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R., KREJČÍ, V. (2013). *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci: Olomouc
- 21) KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R., KREJČÍ, V. (2012). *Nebezpečí internetové komunikace III*. Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci: Olomouc
- 22) KUNEŠ, J. (2006). *Skype: telefonujeme přes internet 2.vyd.* Brno: Computer Press
- 23) KURKA, L. (2002). *ICQ Chat, IRC Chat*. Praha: IDG Czech
- 24) LÉVY P. (2000). *Kyberkultura*. Praha: Karolinium
- 25) MEHRABIAN, A. (2007). *Nonverbal communication*. New Brunswick, NJ: Aldine Transaction
- 26) MOSLEROVÁ, N. (2004). *Interpersonální komunikace*. Ostrava: Katedra společenských věd Ostrava
- 27) PAVLÍČEK, A. (2010). *Nová média a sociální sítě*. Praha: Oeconomica
- 28) PLAŇAVA, I. (1996). *Jak (to) spolu mluvíme*. Brno: Masarykova Univerzita
- 29) POSPÍŠIL, J., ZÁVODNÁ, L. (2009). *Mediální výchova*. Kralice na Hané: Computer Media
- 30) PRICE, M., a DALGLEISH, J. (2010). *Cyberbullying: Experiences, impacts and coping strategies as described by Australian young people*. Australia: Youth Studies
- 31) RYBKA, M., MALÝ, O. (2002). *Jak komunikovat elektronicky*. Praha: Grada Publishing
- 32) STROTHER, R. (2008). *Bill Gates*. Minesota: ABDO Publishing Company
- 33) SPITZER M. (2014). *Digitální demence*. Brno: Host
- 34) ŠEVČÍKOVÁ A KOL. (2014). *Děti a dospívající online- vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada Publishing
- 35) ŠKYŘÍK, P. (2008). *Nástroje a možnosti internetu*. Brno: Tribun EU
- 36) ŠKYŘÍK, P. (2009). *Internet: definice, možnosti, vize*. Brno: Tribun EU
- 37) ŠMAHAJ J. (2014). *Kyberšikana jako společenský problém*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci

- 38) ŠMAHEL, D. (2003). *Psychologie a internet: Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: TRITON
- 39) ŠMAHEL, D., HELSPER, E., GREEN, L., KALMUS, V., BLINKA, L.ÓLAFSSON, K. (2012). *Excessive internet use among European children*. London: EU Kids Online, LSE
- 40) TEGZE, O. (2003). *Neverbální komunikace: co vám prozradí lidské chování a jednání, a jak toho využít*. 1. vyd. Praha: Computer Press
- 41) THOMAS, M. (2011). *Deconstructing Digital Natives*. New York, Londýn: Routledge
- 42) THOMPSON, J. (2004). *Média a modernita*. Univerzita Karlova Praha: Nakladatelství Karolinum
- 43) URBAN, DUBSKÝ, MURDZA. (2011). *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: Grada Publishing
- 44) VAŠUTOVÁ, M. a kol. (2010). *Proměny šikany ve světě nových médií*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě
- 45) VIRILIO, P. (2004). *Informatická bomba*. Červený Kostelec: Pavel Mervart
- 46) VYBÍRAL, Z. (2006). *Psychologie komunikace*. Praha: Portál
- 47) VYBÍRAL, Z. (2000): *Psychologie lidské komunikace*. Portál, Praha.

14. Zdroje internetové

- 1) ALIK.IDNES.CZ. *Pro rodiče*. [online] cit. 15. 7. 2015 dostupné z: <http://alik.idnes.cz/alik.asp?y=alik/pro-rodice.htm>
- 2) ASK. FM. *O ask.fm* [online] cit. 30. 1. 2016 dostupné z <http://ask-fm.cz/o-ask-fm.html>
- 3) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2015). *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci – 2015*. [online] cit 19.3 2016 dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyuzivani-informacnich-a-komunikacnich-technologii-v-domacnostech-a-mezi-jednotlivci-v-roce-2015>
- 4) GRIFFITHS, Mark. (2000, roč. 3, vyd.2). *Does Internet and Computer "Addiction" Exist? Some Case Study Evidence*. *CyberPsychology & Behavior*. Mary Ann Liebert, Inc. Publishers. [online] cit. 10. 1. 2016 dostupné z:

<http://faculty.mwsu.edu/psychology/dave.carlston/Writing%20in%20Psychology/Internet/4/i12.pdf>

- 5) CHLAD, R. *Historie internetu v České Republice*, [online] cit. 2. 9. 2015 dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2000/xchlad.htm>
- 6) InternetWorldStats.com (2016). *Europe internet world stats*. [online] cit 28. 1. 2016 dostupné z: <http://www.internetworldstats.com/europa2.htm>
- 7) KEJDUŠ, R. (29. 6. 2012) *Stručná historie emailu: už 40 let si posíláme počítačové dopisy* [online] cit. 2. 9. 2015 dostupné z: <http://www.cnews.cz/clanky/strucna-historie-emailu-uz-40-let-si-posilame-pocitacove-dopisy>
- 8) KILIÁN, K. (26. 9. 2013). *WhatsApp Messenger: posílejte textové i multimediální zprávy zadarmo!* [online]. cit. 30. 1. 2016. dostupné z: <http://www.svetandroida.cz/whatsapp-messenger-201309>
- 9) KOMZÁK (14. 5. 1999). *Sociální vztahy na chatu* [online] cit. 2. 9. 2015 dostupné z: http://komzak.webz.cz/old/skola/o_chatu.html
- 10) KOPECKÝ, K. (24. 5. 2009). *Co je sexting*. Internetový portál E-Bezpečí. [online] cit. 2. 9. 2015. dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>
- 11) KOPECKÝ, K. *Jak na prevenci kyberšikany*. Internetový portál E-Bezpečí. Centrum PRVoK PdF UP: Olomouc, 2011. [online] cit. 2. 9. 2015. dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodice-ucitele-zaci/361-prevence-kybersikany>
- 12) KOPECKÝ, K., KOŽÍŠEK, M. (2013). *Kauza "roztahovačky" duní republikou*. [online] cit. 6. 11. 2015 dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kyberikana/930-roztahovacky>
- 13) KOPECKÝ, K., KREJČÍ, V. (2010-2011). *Nebezpečí elektronické komunikace 2 – zpráva z výzkumného šetření, realizovaného v rámci projektu e-bezpečí – nebezpečí elektronické komunikace pro žáky*. [online] cit. 18.3.2016 dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/700-s-kybersikanou-ma-zkusenost-vice-jak-51-procent-deti>
- 14) MITCHELL, K. J., FINKELHOR, D., JONES, L., M., WOLAK, J. (2011). *Prevalence and Characteristics of Youth Sexting: A National Study*. *PEDIATRICS*. [online]. cit 20. 1. 2016. dostupné z: <http://pediatrics.aappublications.org/cgi/doi/10.1542/peds.2011-1730>

- 15) NOVÁKOVÁ, M. (3. červen 2009) *Nová média - případová studie Facebook*. E-polis.cz [online] cit. 11. 9. 2015. dostupné z: <http://www.e-polis.cz/clanek/nova-media-pripadova-studie-facebook.html>
- 16) PAVLÍČKOVÁ, K. (2012). *Komunikace na sociálních sítích v období přechodu ze základní školy na střední školu – Bakalářská práce*. [online]. cit 18. 3. 2016 dostupné z: http://library.upol.cz/arl-upol/cs/detail-upol_us_cat-0091978-Komunikace-na-socialnich-sitich-v-obdobi-prechodu-ze-zakladni-skoly-na-stredni-skolu/?disprec=1&iset=1
- 17) PAULÍK, K. (2007). *Psychologické základy lidské komunikace- učební text*. [Online] cit. 26. 7. 2015 dostupné z: <http://projekty.fs.vsb.cz/415/psychologicke-zaklady-lidske-komunikace.pdf>
- 18) PETERKA, J. (13. 2. 2012). *20. výročí Internetu v Č (SF)R*. [online] cit. 10. 9. 2015. dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/20-vyroci-internetu-v-c-sf-r/>
- 19) PRENSKY, M. (2001, roč. 9, č. 5) *Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon* [online]. cit. 20. 11. 2015. dostupné z: <http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>
- 20) SULER, J. (1. 8. 2005). *Psychology of Cyberspace - The Basic Psychological Features of Cyberspace*. [online]. Cit. 10.1 2016. dostupné z: <http://users.rider.edu/~suler/psycyber/basicfeat.html>
- 21) SULER, J. (2004). *The online disinhibition effect, CyberPsychology & Behavior*. [online]. cit. 10.1 2016. dostupné z: <http://users.rider.edu/~suler/psycyber/disinhibit.html>
- 22) SULER, J. (1999). *Cyberspace as Psychological Space*. [online]. cit. 10.1 2016. dostupné z: <http://users.rider.edu/~suler/psycyber/psychspace.html>
- 23) SULER, J. (1996). Online Lingo. Language at "The Palace". The Psychology of Cyberspace, revised Jan 97, Jan 99 (v1.7) staženo z: http://www.rider.edu/~suler/psycyber/pal_lang.html
- 24) SMAHEL, D., HELSPER, E., GREEN, L., KALMUS, V., BLINKA, L., ÓLAFSSON, K. (2012) *Excessive internet use among European children. EU Kids Online, London School of Economics & Political Science, London, UK* [online]. cit. 31. 1. 2016. dostupné z: <http://eprints.lse.ac.uk/47344/1/Excessive%20internet%20use.pdf>

- 21) STATISTA. COM. (2016). *Leading social networks worldwide as of January 2016, ranked by number of active users (in millions)*. [online]. cit. 10.3. 2016. dostupné z: <http://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>
- 25) VÁCLAVÍK, L. (16.3 2011). *Twitter slaví páté narozeniny, jak se vůbec narodil?* [online]. cit. 31. 1. 2016. dostupné z: <http://www.cnews.cz/twitter-slavi-pate-narozeniny-jak-se-vubec-narodil>
- 26) VOCÚ, O. (2011, roč. 15, č. 4). *Když se řekne youtube...Ikaros* [online]. cit. 31. 1. 2016. dostupné z: <http://ikaros.cz/kdyz-se-rekne-youtube>
- 27) VOTAVOVÁ, B. (15. 4. 2013). *Počet českých a slovenských uživatelů Twitteru výrazně stoupl*. [online] cit. 29. 1. 2016 dostupné z: <http://marketup.cz/cs/blog/pocet-ceskych-a-slovenskych-uzivatelu-na-twitteru-vyrazne-stoupl>
- 28) VÍCHOVÁ, V., KOBLOVSKÝ, P. (2013, roč. 14 č. 4). *Diagnostika a psychoterapie „nových“ závislostí. Psychiatrie pro praxi*. [online] cit. 20. 1. 2016 dostupné z: <http://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2013/04/11.pdf>
- 29) ZÁŠKOLNÝ, J. (7. 5. 2010). *MySpace*. [online] cit. 29. 1. 2016 dostupné z: <http://www.socialnisite.123abc.cz/myspace>

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Dělení druhů komunikace

Tabulka č. 2: Výměna informací v komunikaci

Tabulka č. 3: Funkce komunikace

Tabulka č. 4: Specifika kyberprostoru

Tabulka č. 5: Formy asynchronní komunikace

Tabulka č. 6: Formy synchronní komunikace

Tabulka č. 7: České sociální sítě

Tabulka č. 8: Světové sociální sítě

Tabulka č. 9: Nejznámější aplikace užívané při sociálních sítích

Tabulka č. 10: Dělení respondentů dle věku 15-18 a pohlaví

Tabulka č. 11: Počet respondentů dle škol

Seznam grafů:

Graf č. 1: Počet technologií pro připojení na internetu

Graf č. 2: Druhy technologií pro připojení k internetu

Graf č. 3: Využívané sociální sítě

Graf č. 4: Počet přátel na respondenty nejvyžívanější sociální sítí

Graf č. 5: Počet aktivně strávených hodin na sociální sítí

Graf č. 6: Zveřejňované informace na sociální sítí

Graf č. 7: Využívané zkratky v elektronické komunikaci

Graf č. 8: Důvody využívání komunikace pomocí technologií oproti komunikaci tváří v tvář

Graf č. 9: Setkání s riziky užívání sociální sítě

Graf č. 10: Druhy rizik spojené s užíváním internetu

Graf č. 11: Informovanost rodičů o aktivitách jejich dítěte na internetu z pohledu respondentů

Graf č. 12: Limity pro požívání internetu / sociální sítě

Graf č. 13: Aktivní uživatelé sociálních sítí 2016

Graf č. 14: Věk respondentů

- Graf č. 15:** Využívané komunikační prostředky mimo sociální sítě
- Graf č. 16:** Nejčastěji používaná sociální síť
- Graf č. 17:** Počet připojení na sociální sítě za den
- Graf č. 18:** Hlavní důvod návštěvy sociální sítě
- Graf č. 19:** Reakce na zprávu bez emotikonů
- Graf č. 20:** využívání posílání tzv. samolepek na Facebooku
- Graf č. 21:** Důvody užívání emotikonů
- Graf č. 22:** Nejčastější trávení volného času
- Graf č. 23:** Důležitost komunikace pomocí technologií
- Graf č. 24:** Důvody důležitosti komunikace pomocí technologií
- Graf č. 25:** Využití e-mailové komunikace
- Graf č. 26:** Poučenost o rizicích využívání internetu
- Graf č. 27:** Znalost pojmu kyberšikana
- Graf č. 28:** Znalost pojmu sexting
- Graf č. 29:** Multitasking
- Graf č. 30:** Světově známé osobnosti z oblasti technologií
- Graf č. 31:** Profil rodičů na sociální síti
- Graf č. 32:** Rodiče a mládež „přátelé“ na sociální síti
- Graf č. 33:** Zájem rodičů o aktivity respondentů na internetu
- Graf č. 34:** Řešení problému s pojených s riziky užívání internetu s rodiči
- Graf č. 35:** Omezení telefonní komunikace rodiči

Seznam příloh:

- Příloha č. 1:** Formulář zadání BcDP
- Příloha č. 2:** Abstrakt bakalářské práce v českém a anglickém jazyce
- Příloha č. 2:** Tabulky zkratk a emotikonů využívané v elektronické komunikaci
- Příloha č. 3:** Prevence rizik objevujících se na internetu
- Příloha č. 4:** Kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát
- Příloha č. 5:** Graf srovnání využívání různých sociálních sítí
- Příloha č. 6:** Dotazník
- Příloha č. 7:** Grafy k dotazníkovému šetření

15. Přílohy

Příloha č. 1: Formulář zadání BcDP

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2014/2015

Studijní program: Psychologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Psychologie (PCH)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
ŠEVČÍKOVÁ Tereza	Skočická 80, Měrošov	F13714

TÉMA ČESKY:

Specifika on-line komunikace a užívání informačních komunikačních technologií u internetové generace

TÉMA ANGLICKY:

Specifics of online communication and the use of information communication technology by the internet generation

VEDOUcí PRÁCE:

PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D. - PCH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

- 1) Základním návodem k vypracování bude Manuál pro psaní diplomových prací na Katedře psychologie v Olomouci
- 2) Referce a studium relevantní české i zahraniční literatury
- 3) Zpracování teoretické části zaměřené na komunikaci, komunikační technologie, dleí atd.
- 4) Příprava kvantitativního výzkumu
- 5) Realizace výzkumu: uložení předem připraveného dotazníku na předem vybrané skupině atd.
- 6) Analýza výsledků, zpracování dat a interpretace výsledků
- 7) Závěr a souhrn

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- 1) BRIGGS, Asa a Peter BURKE (2009). A social history of the media: from Gutenberg to the Internet. Cambridge: Polity.
- 2) SCHULZ (2005). Jak spolu komunikujeme: překonávání nesrovnalostí při dorozumívání. Praha: Grada
- 3) VYBÍRAL (2000). Psychologie komunikace. Praha: Portál.

Podpis studenta: .....

Datum: .....

Podpis vedoucího práce: .....

Datum: .....

Příloha č. 2: Abstrakt diplomové práce v českém a anglickém jazyce

Abstrakt diplomové práce

Název práce: Specifika on-line komunikace a užívání informačních komunikačních technologií u internetové generace

Autor práce: Tereza Ševčíková

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

Počet stran: 67

Počet příloh: 8

Počet titulů použité literatury: 76

Abstrakt:

Bakalářská práce „Specifika on-line komunikace a užívání informačních komunikačních technologií u internetové generace“, se zabývá komunikací a komunikačními technologiemi u mládeže narozené v internetové době. V teoretické části naleznete informace o komunikaci, její fáze a druhy. Dále vymezují pojem kyberprostoru z pohledu fenoménu, tedy z pohledu jeho rychlého rozšíření a velké škály uplatnitelnosti. Zaměříme se na internet, jeho pojetí a jeho historii. Uvádím zde informace o elektronické komunikaci synchronní a asynchronní. Bakalářská práce dále obsahuje vymezení rizik spojená s využíváním internetu, jako je kyberšikana, sexting, kybergrooming, outing a další. Nemalá část je věnována sociálním sítím z obecného pohledu a vymezení nejznámějších sociálních sítí, nejen světových (Facebook, Myspace, Twitter, Google+) ale i českých (Lide.cz, Spoluzaci.cz). A v neposlední řadě se budeme věnovat nejznámějším osobnostem, která jsou spojena s rozvojem možnosti komunikace na internetu, jmenovitě S. Jobsem, B. Gatesem a M. Zuckenbergem.

V praktické části naleznete výsledky dotazníkového výzkumu u mládeže ve věku 15-18 let. Respondenti byli získáni příležitostným výběrem. Výzkum se zabýval internetovou a komunikací tváří v tvář, riziky na internetu, znalostí pojmů a kontrolou času tráveného na internetu jejich rodiči. Hypotézy byly stanoveny na zjištění statistického rozdílu mezi odpověďmi mužů a žen. Hypotézy jsme ověřovali testem nezávislosti chí-kvadrát pro

kontingenční tabulku. V závěrečné části si porovnáme některá data výzkumů jiných autorů s našimi dosaženými výsledky.

Klíčová slova:

Online komunikace, Face to Face komunikace, Kyberšikana, Kyberprostor, Sociální síť, Jobs, Gates, Zuckenberg, Internet, Facebook, Digital Native, Digital Immigrants

Abstract of Bachelor Thesis:

Title: Specifics of online communication and the use of information communication technology by the internet generation

Author: Tereza Ševčíková

Supervisor: PhDr. Jan Šmahaj, Ph.D.

Number of Pages: 67

Number of Appendices: 8

Number of References: 76

Abstract:

Bachelor thesis "Specifics of online communication and the use of information communication technology by the internet generation", deals with communication and ICTs for youth born in the Internet age. In the theoretical parts you can find information about communication its phases and types. Further defines the term cyberspace in terms of phenomena, from the viewpoint of its rapid expansion and large scale applicability. We will focus on the Internet, its concept and its history. We mention here information about electronic communication synchronous and asynchronous. Bachelor thesis also contains the definition of the risks associated with the use of Internet, such as cyberbullying, sexting, cybergrooming, outing and more. A considerable part of is devoted to the social networks from a general perspective and definition of the most famous social networks, not only the world (Facebook, Myspace, Twitter, Google+), but also the Czech network (Lide.cz, Spoluzaci.cz). Last but not least we will devote most famous personalities who are associated with the development possibilities of communication on the Internet, namely S. Jobs, B. and M. Gates Zuckenbergem.

In the practical part you can find the results of a questionnaire survey among young people in the aged 15-18. Respondents were acquired occasional choice. Research dealt with the Internet and Face to Face Communications, risks on the Internet, knowledge of concepts and control time spent on the Internet by their parents. Hypotheses were determined to findings of the statistical difference between the answers of men and women. We tested the hypothesis by using test of independence chi-square for the

PivotTable. In the final part we compare some data research of other authors with our achieved results.

Key Words:

Online communication, Face to Face Communication, Cyberbullying, Cyberspace, Social Network, Jobs, Gates, Zuckenberg, Internet, Facebook, Native Digital, Digital Immigrants

Příloha č. 3: Tabulky zkratk a emotikonů využívané v elektronické komunikaci

Tabulka zkratk v elektronické komunikaci

Zkratka	Anglický originál	Překlad do Českého jazyka
ASAP	As Soon As Possible	Jak nejrychleji to půjde
LOL	Laughing out Loud	Směju se až se popadám za břicho
AFK	Away from Keyord	Nejsem u počítače
ILY	I Love You	Miluji tě
WTF	What the Fuck	Co to sakra je
OMG	Oh My Good	Ó můj bože
THX	Thank you, Thanks	Děkuji si
BTW	By the Way	Mimochodem
SRY	Sorry	Promiň

Tabulka č. 11: Anglické zkratky v elektronické komunikaci

Tabulka emotikonů využívaných v elektronické komunikaci

Ikonové zobrazení	Význam
: -)	Usmívám se
: -(	Jsem smutný
:-O	Jsem překvapený
:-/	Mlčím
:´-(	Pláču
;-)	Mrknutí

Tabulka č. 12: Význam emotikonů

Příloha č. 4: Prevence rizik objevujících se na internetu a možnosti kam se v takovémto případě obrátit

Prevence rizik objevujících se na internetu

Mládež je velmi náchylnou skupinou pro rizika spojená s užíváním internetu. Dospívání patří k nejbouřlivější a nejdramatičtější etapě lidského života. V tomto období dochází k disonanci člověka, proto je nutné klást důraz na jeho výchovu, vedení a vzory. Nedostatečnost v tomto může vést k nevhodnému trávení volného času. Prevence před kyberšikanou je velmi důležitá.

Jednou z nutností, kterou jako samotný bod prevence nevyčleňujeme, ale je důležitá, proto si ji zvlášť zmiňujeme, je blokace nevhodného materiálu. Tím omezíme možnost přístupu k nebezpečným materiálům, avšak samotná blokace nic neřeší. Pokud je kyberšikana na začátku, blokací dokážeme zamezit šíření urážlivého materiálu, i když může dojít k jejímu obnovení na jiných stránkách. V případě, kdy je kyberšikana v pokročilém stádiu, blokací nic nenapravíme (Kopecký, 2011).

Mnoho lidí se domnívá, že další dobrou možností jak zamezit kyberšikaně je zastrašování internetem, aby mládež s ním nechtěla pracovat. Což je ovšem milné, internet a počítač jsou pro dnešní dobu nutností. Od strašení musíme oddělit informování o případech rizikového chování na internetu. Kdy se mládež a děti učí formou zážitků, účastník vstřebává příběh, který ho učí jak se v daných situacích zachovat. Tato forma prevence se snaží naučit jak se chovat v kyberprostoru a jak přijmout odpovědnost za své jednání v něm (Kopecký, 2011).

Mezi významné body prevence patří celoplošné kampaně promítané v nekomerčním a komerčním prostoru. Mezi nejznámější kampaně zaměřené na prevenci (z dopravní i mediální oblasti) patří „Nemyslíš, zaplatíš“, „Vaše dítě, Vaše televize, Vaše zodpovědnost“ (Kopecký, 2011).

Jako další možnost prevence je předkládání vhodných vzorů. Těmi dítě učeno k tomu co je správné, co není a jak se máme v různých situacích chovat (Kopecký, 2011).

Kam se obrátit

Tato část je věnována, krátkému shrnutí o tom, kam je možné se obrátit v případě hledání pomoci či otázek týkajících se rizik spojených s internetem. Informace zde jsou získány z knihy „*Nebezpečí dětí na internetu – rádce zodpovědného rodiče*“ od Lenky Eckertové a Daniela Dočekala z roku 2013.

- **Internet hotline** – (www.internethotline.cz)

Jedná se o první českou linku. Je provozována ve spolupráci s veřejností, provozovateli internetových služeb a policií ČR. Provozuje ji Nadace naše dítě. Zde je možnost zaslat nahlášení nevhodného, nezákonného a jiného obsahu pomocí elektronické pošty či pomocí anonymního formuláře.

- **Policejní internetová horká linka** – (www.policie.cz)

Zpracovávají hlášení občanů na podezření z kyberkriminality. Šíření nelegálních forem pornografie, pokusy o zneužití internetového bankovníctví a další.

- **Sdružení linka bezpečí** – (www.linkabezpeci.cz)

Je určena dětem do 17 let včetně a studentům denní formy studia do 25 let včetně. Lze je kontaktovat telefonicky, online přes e-mail nebo řpes chat. Dospělý využívají tzv. rodičovské linky.

- **Dětské krizové centrum** – (www.linkaduverydkc.cz)

Pro dospělé i děti, funguje nonstop. Pomoc pomocí telefonního kontaktu, e-mailu, chatu.

- **E-bezpečí** – (www.napisnam.cz)

Určená zejména mladým uživatelům internetu a telefonů. Zaměřují se na kyberšikanu, kybergrooming, sexting a další.

Příloha č. 5 : Kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát

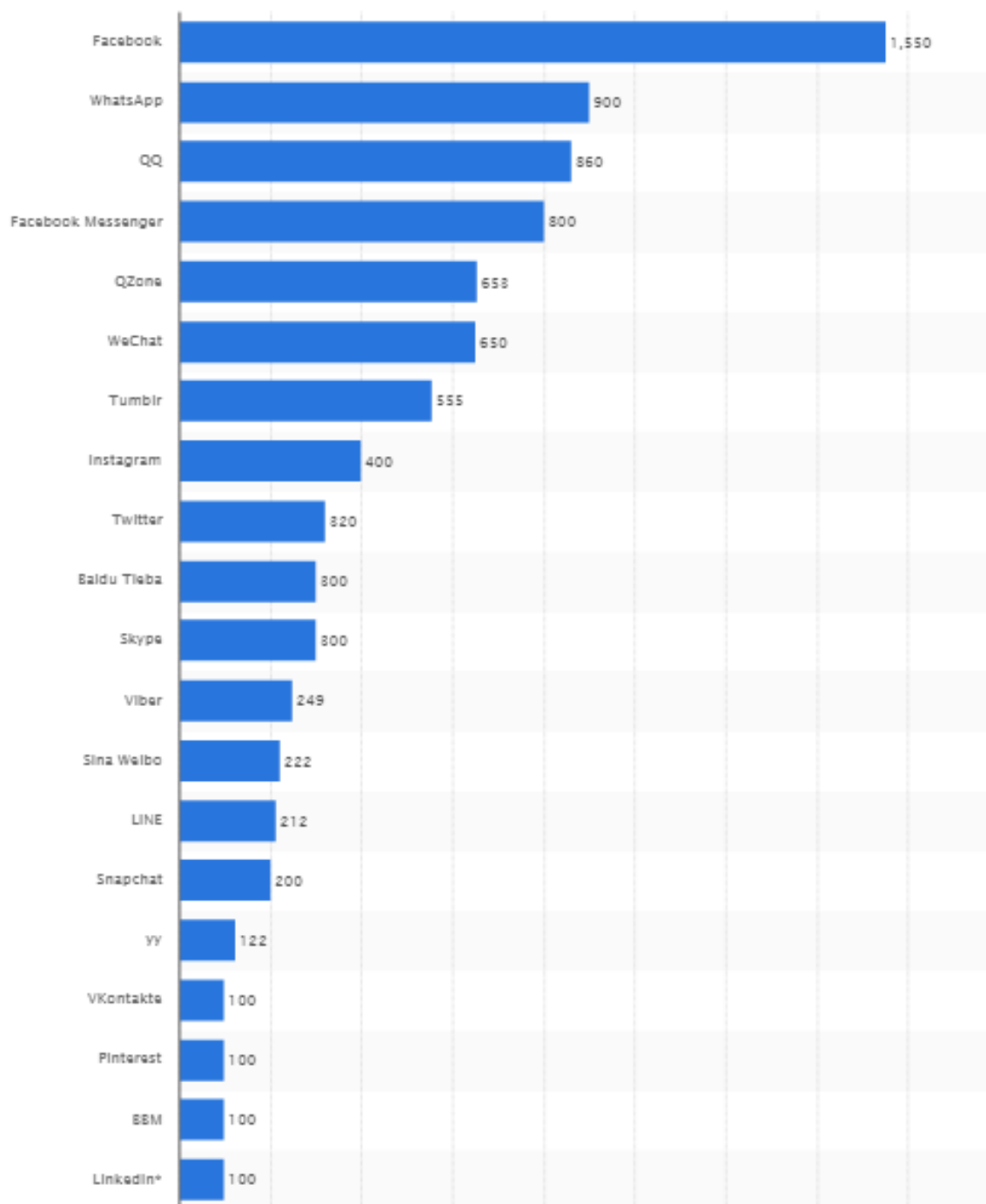
Chráska (2006,248):

Stupně volnosti	Hladina významnosti	
	0,05	0,01
1	3,841	6,635
2	5,991	9,210
3	7,815	11,341
4	9,488	13,277
5	11,070	15,086
6	12,592	16,812
7	14,067	18,475
8	15,507	20,090
9	16,919	21,666
10	18,307	23,209
11	19,675	24,725
12	21,026	26,217
13	22,362	27,688
14	23,685	29,141
15	24,996	30,578
16	26,296	32,000
17	27,587	33,409
18	28,868	34,805
19	30,144	36,191
20	31,410	37,576
21	32,671	38,932
22	33,924	40,289
23	35,172	41,638
24	36,415	42,980
25	37,652	44,314
26	38,885	45,642
27	40,113	46,963
28	41,337	48,278
29	42,557	49,588
30	43,773	50,892

Tabulka č. 13: Kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát

Příloha č. 6: Graf srovnání využívání různých sociálních sítí

Aktivní uživatelé sociálních sítí 2016¹²

Graf č. 13: Aktivní uživatelé sociálních sítí 2016

¹² Graf získán z [statista.com](http://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/): <http://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

Příloha č. 7: Dotazník

Specifika on-line komunikace a užívání informačních komunikačních technologií u internetové generace- mládež

Dobrý den, jmenuji se Tereza Ševčíková. Jsem studentkou třetího ročníku psychologie na Palacké univerzitě v Olomouci. Výsledky z tohoto dotazníku budou využity do mé bakalářské práce na téma "Specifika on-line komunikace a užívání informačních komunikačních technologií u internetové generace". Tento dotazník je anonymní, označený specifickým kódem, který ovšem nelze přiřadit k Vaší osobě. Dotazník Vám zabere maximálně 15 minut. Prosím pečlivě si přečtete všechny otázky a odpovězte na ně popravdě.

otázka, kde je u odpovědí kolečko- vyberte jen jednu možnost

otázka kde je čtvereček- možno vybrat více možností

1. Specifický kód

Nápověda k otázce: Vytvořte si prosím zde Váš kód, kód bude složen z: 1)Prvního písmene Vašeho křestního jména,2) dne vašeho narození, pokud jste narozeni 1-9 dne napište před číslo 0, pokud jste od 10 dál, napiště pouze toto číslo; 3) první písmeno rodného příjmení Vaší matky; 4) poslední tři čísla z vašeho telefonního čísla..... kód by mohl vypadat např. takto: T08F254

2. Pohlaví

Muž Žena

3. Kolik je Vám let?

15 16 17 18

4. Kolik technologií s možností připojení k internetu máte?

1 2 3 4 5 6 a více

5. Jaké technologie používáte pro připojení k síti?

Mobilní telefon Tablet Notebook Stolní počítač

Jiná

6. Který komunikační prostředek, kromě sociálních sítí, využíváte nejčastěji?

- Skype Telefonní hovory a SMS ICQ Blogy E-mail Diskuzní fóra
 Jiná

7. Které sociální sítě používáte?

- Facebook Google+ Lide.cz Libimseti.cz Spolužáci.cz Myspace
 Twitter Instagram LinkedIn Askfm
 Jiná

8. Kterou sociální síť nejčastěji používáte?

- Facebook Lide.cz Google+ Libimseti.cz Spolužáci.cz Myspace
 Twitter Instagram LinkedIn Askfm

9. Kolik máte přibližně přátel na Vámi nejvyužívanější sociální síti?

- do 50 51-100 101-200 201-300 301-400 401-500 501 a více

10. Kolikrát denně se připojíte na svůj profil na Vámi nejvyužívanější sociální síti?

- Jsem připojen/a neustále několikrát denně (např. 2x, 3x a pokaždé se odhlásíte) maximálně jednou denně (pak se zase odhlásíte) párkrát za týden (2x-3x za týden)
 párkrát za měsíc (2x-3x měsíčně) párkrát za rok (2x-3x ročně) nemám žádný profil na žádné sociální síti

11. Když se na sociální síť připojíte, kolik času tam aktivně přibližně strávíte za den?

- do půl hodiny 1-2 hodiny 3-4 hodiny 5-6 hodin víc jak 6 hodin
 nemám žádný profil na žádné sociální síti

12. Jaký je Váš hlavní důvod návštěvy sociální sítě?

- Komunikace s přáteli Když se nudím Za zábavou Z důvodu, že rád/a něco sdílím Seznámení se
 Jiná

13. Jaké informace o sobě na sociálních sítích zveřejňujete?

☐ Křestní jméno	☐ Příjmení	☐ Celá adresa bydliště	☐ Město- trvalé bydliště
☐ Škola, kterou navštěvují	☐ Datum narození	☐ Možnost dalšího kontaktu (telefonní číslo, e-mail...)	☐ Osobní fotografie
☐ Osobní videa	☐ Zábavy a koníčky		
☐ Jiná	____		

14. Kterou zkratku v elektronické komunikaci nejčastěji využíváte?

- ASAP   ILY   LOL   AFK   WTF   OMG   OMFG
- Jiná

15. Když Vám přijde zpráva mez emotikonů (smajlíků), přijde Vám to:

- Divné a zaráží Vás to   Nevšimnete si toho   Nevadí Vám to
- Jiná

16. Na Facebooku je možnost posílání tzv. samolepek, využíváte je:

- Častěji než smajlíky   Méně častěji než smajlíky   Nevyužívám je, používám maximálně smajlíky   Nemám Facebook

17. Z jakého důvodu využíváte posílání smajlíků/samolepek?

- Rychlejší komunikace   Zdůraznění toho co chci sdělit   Oživení textu   Ukázání mé nálady/pocitů
- Jiná

18. Nejčastěji svůj volný čas (po škole) trávím:

- V osobním kontaktu (v osobní komunikaci)   Na sociálních sítích   Pálit na pól

19. Komunikace pomocí technologií (PC, Telefon...) Vám přijde oproti komunikaci Tváří v tvář:

Nápověda k otázce: vyberte maximálně 3 odpovědi

☐ Zábavnější	☐ Rychlejší	☐ Nebezpečnější	☐ Větší počítací času	☐ Efektivnější
☐ Menší počítací času	☐ Bezpečnější	☐ Nudnější	☐ Přizpůsobivější	☐ Dražší (finančně)
☐ Důležitější	☐ Nepotřebná	☐ Levnější		

20. Je pro Vás komunikace pomocí technologií důležitá?

- Ano Ne

21. Pokud jste odpověděli v předchozí otázce NE, proč to tak je?

Nápověda k otázce: pokud jste odpověděli ano stačí napsat slovo NE

22. Pokud jste odpověděli v otázce č.21 ANO, proč používáte elektronickou komunikaci?

Nápověda k otázce: pokud jste odpověděli NE na otázku 21 napište do pole jiné slovo NE

- Rychlejší komunikace Víc se dozvím Dělají to všichni Nestydím se při ní jako u běžné komunikace
 Jiná

23. Jak často využíváte e-mailovou komunikaci?

- Denně Párkrát týdně Párkrát za měsíc Max 5x za půl roku Vůbec

24. Setkala jste se někdy s riziky, které sociální síť sebou přináší?

- Ano Ne

25. Pokud jste zaškrtnli ano, s jakými riziky jste se osobně setkal/a?

Nápověda k otázce: pokud jste zaškrtnli NE napište do kolonky jiné NE

- Pomluvy, včetně veřejných urážek Vydírání Obtěžování Zveřejňování osobních informací
 Vytvoření falešného profilu Zneužití fotografie
 Jiná

26. Byly jste o rizicích používání internetu poučeni?

- Ano rodiči i pedagogy   Ano pouze rodiči   Ano pouze pedagogy (školou)   Ne nebyl/a jsem poučen/a, informace jsem ani nevyhledávala
- Ne nebyl/a jsem poučen/a, ale informace jsem si vyhledal/a sám/ sama

27. Ve 2-3 větách napište co je to KYBERŠIKANA

28. Ve 2-3 větách napište co je to SEXTING

29. Používáte více technologií najednou?

Nápověda k otázce: (například: ešemeskujete, koukáte při tom na film na tabletu a máte otevřené chatovací okno v počítači a do toho píšete referát v PC)

- Ano často   Ano občas   Ne

30. Jaké světově známé osobnosti se Vám vybaví ve spojitosti se slovy: výroba počítačů, telefonů, obohacení internetové komunikace?

Nápověda k otázce: Pokuste se napsat alespoň jedno jméno, pokud nevíte jak se přesně píše, nevadí, pokuste se jej napsat přibližně nebo foneticky

31. Myslím si, že rodiče vědí, co na internetu dělám?

- Ano, o něčem ví Ano, nic před nimi netajím Ne, nic jim do toho není (já rodičům nic neříkám, oni zájem projevily) Ne, nezajímají se o to (rodiče se nezajímají)

32. Má někdo z rodičů profil na sociální síti na které jste i vy často?

- Ano Ne Nevím

33. Pokud ano, mají Vás v přátelích?

- Ano Ne Chtějí abych si je přidal/a, ale já to neudělal/a

34. Omezují Vaši rodiče Váš strávený čas na sociálních sítích/ internetu?

- Ano, kontrolují celkový čas připojení na internet Ano, kontrolují můj čas trávený na sociálních sítích Ano, máme domluvené limity užívání, ale věří mi a nekontrolují to Ne, nemáme domluvená žádná omezení

35. Myslím si, že by se moji rodiče měli více zajímat o to, co dělám na internetu?

- Ano, měli by se více zajímat ne, nemají mi co do toho zasahovat Ne, nemusejí, myslím si, že mě kontrolují dostatečně

36. Kdyby se vyskytl nějaký problém spojený s riziky na sociálních sítích (kyberšikana...), za rodiči:

- mohu kdykoliv přijít, pomůžou mi za rodiči mohu jít, ale nemyslím si, že mi pomůžou nepůjdu, vyřeším si to sám/sama (i když by rodiče mi mohli pomoci) nepůjdu, je by to nezajímalo

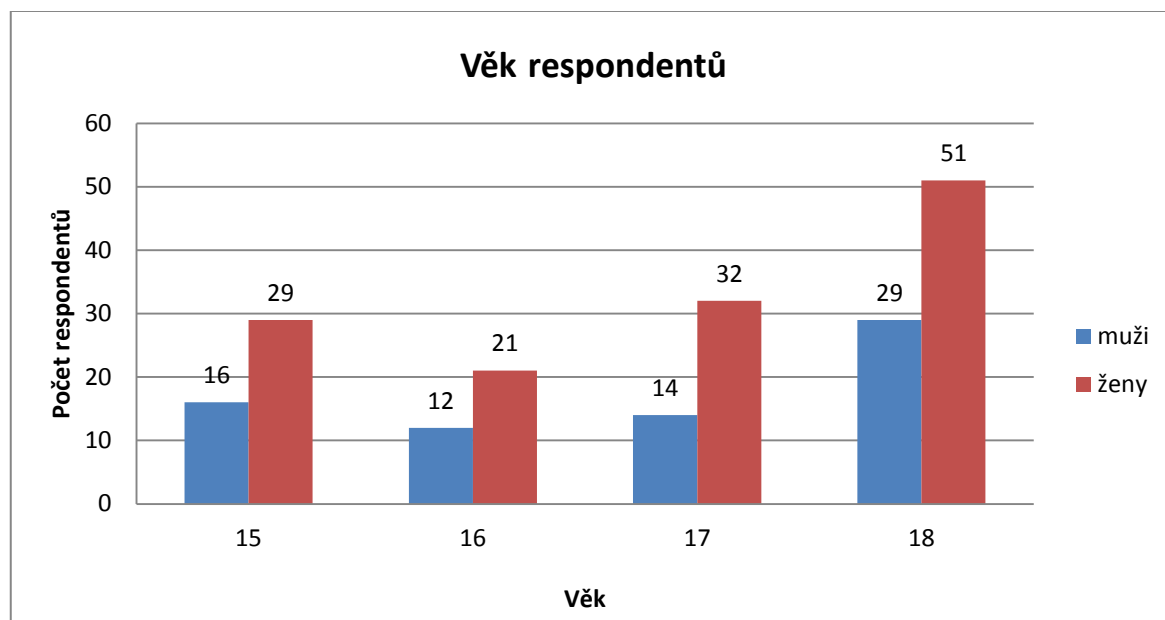
37. Omezují Vás nějak rodiče ve Vaší telefonní komunikaci?

Nápověda k otázce: například počtem možných provolaných minut, omezení určitým kreditem...

- Ano Ne

Příloha č. 8 : Grafy k dotazníkovému šetření

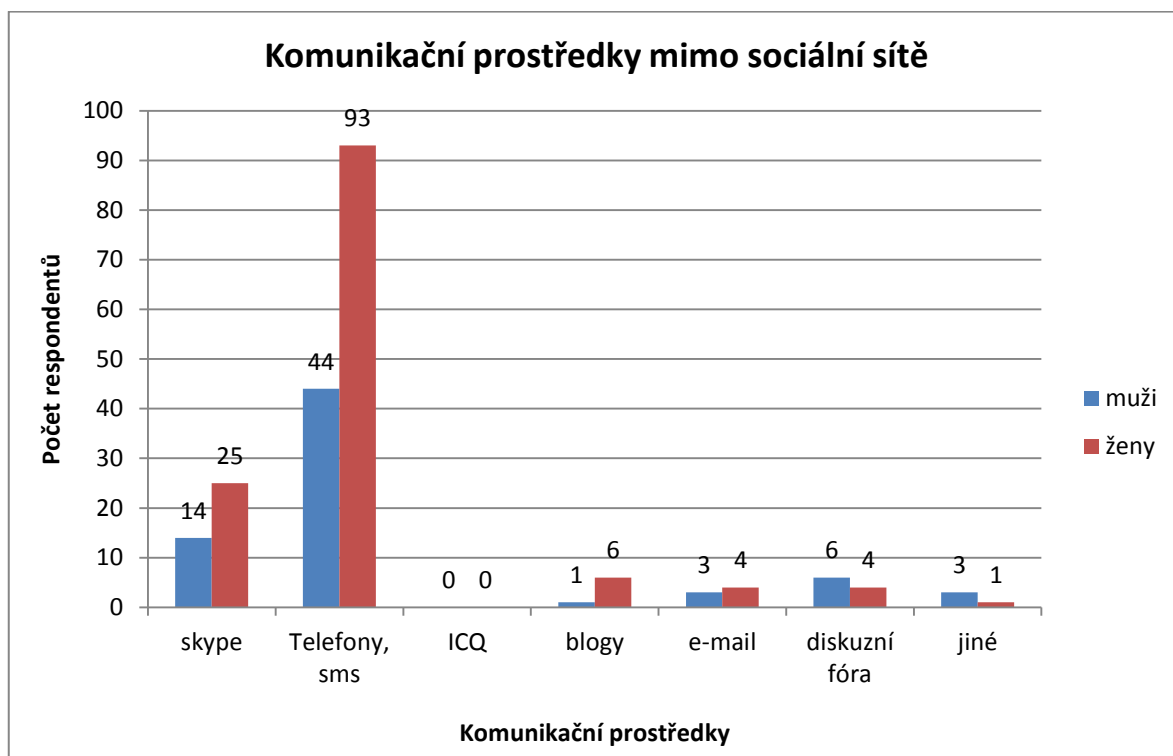
Otázka: Kolik je Vám let?

Graf č. 14: Věk respondentů

Zkoumaný vzorek byl tvořen žáky 9. tříd ZŠ a víceletého gymnázia. A žáky prvních až čtvrtých ročníku středních škol a gymnázií. Výzkumný vzorek byl celkového počtu 204 respondentů ve věku 15 – 18 let. Nejpočetnější zkoumanou skupinou byly osmnáctiletí studenti, jejichž počet čítal 80 respondentů. Druhou nejpočetnější skupinou byly sedmnáctiletí respondenti o celkovém počtu 46. Třetí skupinou byly patnáctiletí o množství 45 respondentů a nejmenší skupinou byly šestnáctiletí, tato skupina obsahovala 33 respondentů.

Otázka: Který komunikační prostředek, kromě sociálních sítí, využíváte nejčastěji?

Graf č. 15: Využívané komunikační prostředky mimo sociální síť

Zde jsme si kladli za cíl zmapovat, jaké komunikační prostředky, kromě sociálních sítí jsou dnešní mládeží využívány. Předpoklad, že nejvyužívanějším komunikačním prostředkem bude telefon (SMS a hovory), byl potvrzen. Jak je z grafu patrné nejvyužívanějšími komunikačními prostředky jsou jak u mužů tak i žen telefonní hovory a SMS, tuto odpověď vybralo 137 respondentů, 67 % z celkového počtu dotazovaných. Druhým nejoblíbenějším komunikačním prostředkem je Skype, který uvedlo 39 lidí, 19 % respondentů. Ostatní možnosti byly jen málo vybrány – Diskuzní fóra – 5 % respondentů, blogy – 3 % respondentů, e-mail – 3 % respondentů, a ICQ nebylo vybráno ani jednou.

Položka „jiné“ bylo u dvou mužů a jedné ženy uvedeno jako nejčastěji využívaný prostředek po sociálních sítích jakýkoliv messenger a jeden respondent uvedl aplikaci Viber.

Otázka: Kterou sociální síť nejčastěji používáte?

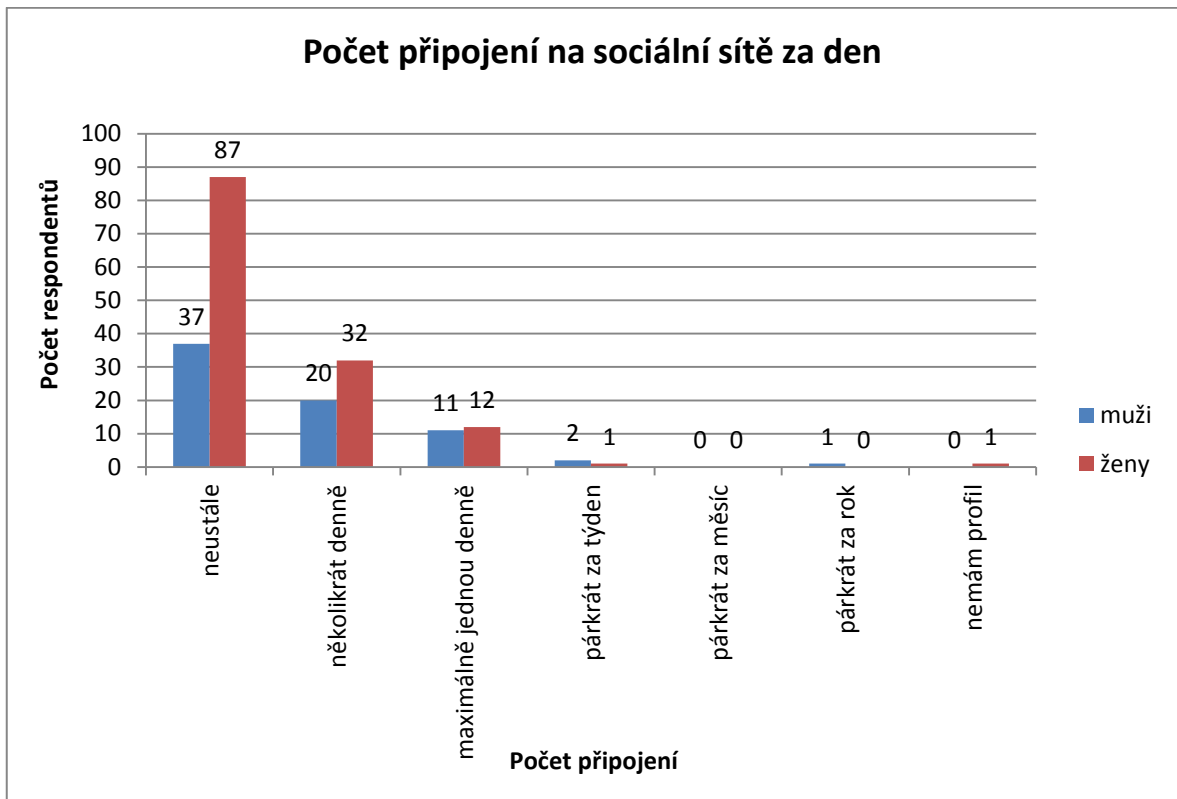

Graf č. 16: Nejčastěji používaná sociální síť

V této otázce měli respondenti vybrat, kterou sociální využívají nejčastěji, mohli vybrat tedy pouze jen jednu odpověď. Zde opět dominoval Facebook, což jen utvrdilo předpoklad, který jsme uvedli v předchozí otázce. Nejčastěji využívanou sítí je Facebook, který uvedlo 68 mužů a 112 žen, dohromady 180 respondentů, neboli 88 % ze všech dotazovaných. Instagram zvolilo 9 % respondentů, Twitter 2 % respondentů a Google + vybralo pouze 0,5 % respondentů stejně jako možnost žádná, kterou také zvolilo 0,5 respondent. Ostatní možnosti si nevybral žádný dotazovaný.

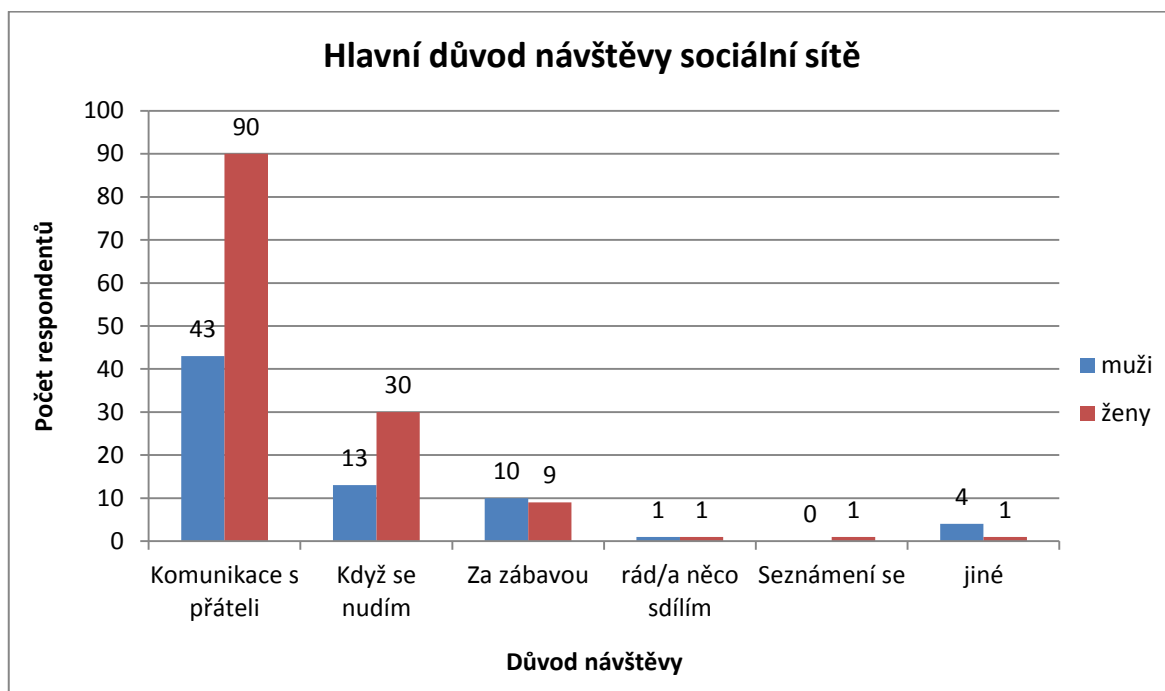
Otázka: Kolikrát denně se připojíte na svůj profil na Vámi nejvyužívanější sociální síti?

Graf č. 17: Počet připojení na sociální sítě za den

Tato otázka zjišťovala, jak často se respondenti přihlašují na svůj profil na sociální síti. Náš předpoklad byl, že většina respondentů bude připojena neustále. Tento předpoklad se také potvrdil. Podle grafu vidíme, že neustále 61 % dotazované mládeže. Dále 26 % se jich přihlásí na sociální síť několikrát denně (ale po každém přihlášení se odhlásí). Maximálně jednou denně se přihlásí 11 % dotazovaných, párkrát za týden se přihlásí 1,5 % dotazovaných, párkrát za rok se přihlásí 0,5 % respondentů a 0,5 % respondentů nemá žádný profil na sociální síti.

Otázka: Jaký je Váš hlavní důvod návštěvy sociální sítě?

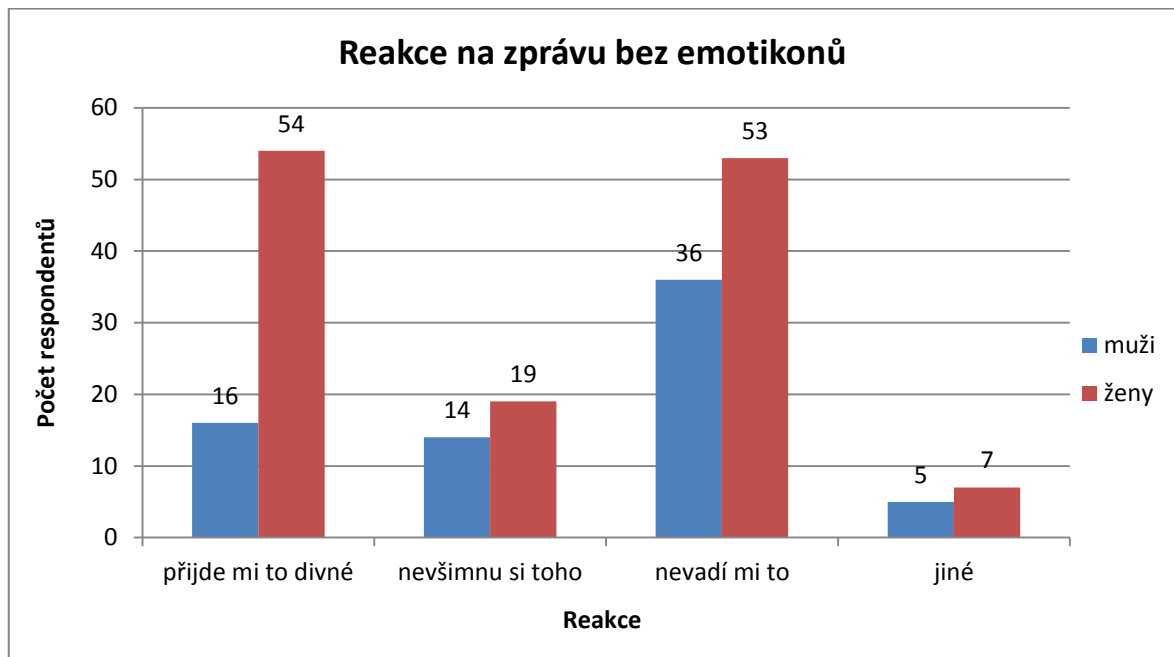
Graf č. 18: Hlavní důvod návštěvy sociální sítě

Zde měli respondenti, pouze možnost jedné volby. Snažili jsme se zde zjistit jaký je nejčastější důvod návštěvy sociální sítě. Jako hlavní důvod se očekávaně potvrdilo, že nejčastěji na sociální síť se respondenti přihlašují z důvodu, že chtějí komunikovat s přáteli. Tuto možnost zvolilo celkově 65 % dotazovaných. Druhým už ale méně častým důvodem bylo, že se na sociální síť přihlašují, když se nudí, 21 % respondentů. Za zábavou se na sociální síť přihlašuje 9 % z celkového počtu. Z důvodu sdílení se přihlašuje 1 %, za seznámením se na sociální síť přihlašuje 0,5 % respondentů a 0,5 % respondentů nemá profil na sociální síti.

Mezi „jiná“ možnost uvedli muži: zvědavost – 1 respondent; získání informací – 2 respondenti; pracovní komunikace – 1 respondent

U žen jediná respondentka uvedla jiný důvod a to kvůli škole.

Otázka: Když Vám přijde zpráva mez emotikonů (smajlíků), přijde Vám to:

Graf č. 19: Reakce na zprávu bez emotikonů

Touto otázkou jsme zjišťovali, jak mládež reaguje na zprávu bez emotikonů a zdali si toho vůbec všimnou. Předpokládali jsme, že u dívek bude dominovat odpověď, že jim to přijde divné a zarazí je to, kdežto u kluků bude dominovat, že jim to nevadí. U chlapců jsme se nespletli, 33 respondentům nevadí, když jim přijde zpráva bez emotikonů. A dá se říci, že odhad byl potvrzen i u dívek, kde 54 dívek zvolilo, že jim to přijde divné, avšak 53 dívek zvolilo možnost, že jim to nevadí. U mužů odpověď že jim to přijde „divné“ u 16 respondentů. Položku nevšímnu si toho, vybralo celkem 16 % respondentů.

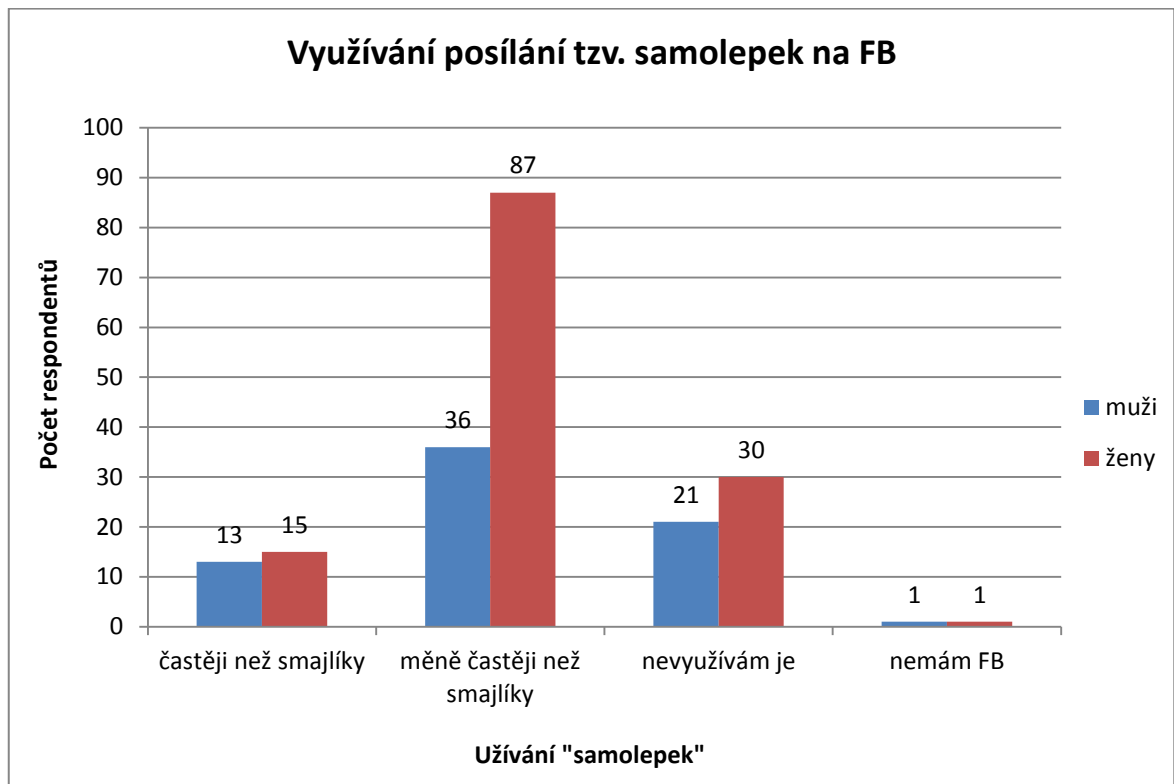
V kolonce „jiné“ uváděli muži respondenti:

- Vadí mi to jak od koho – 3 respondenti
- Velmi mi to vadí – 1 respondent
- Smajlíci jsou trapní – 1 respondent

Ženy jako „jiný“ důvod uváděly:

- Velmi mi to vadí, mám pocit, že je něco špatně – 1 respondentka
- Vadí mi to jak od koho – 6 respondentek

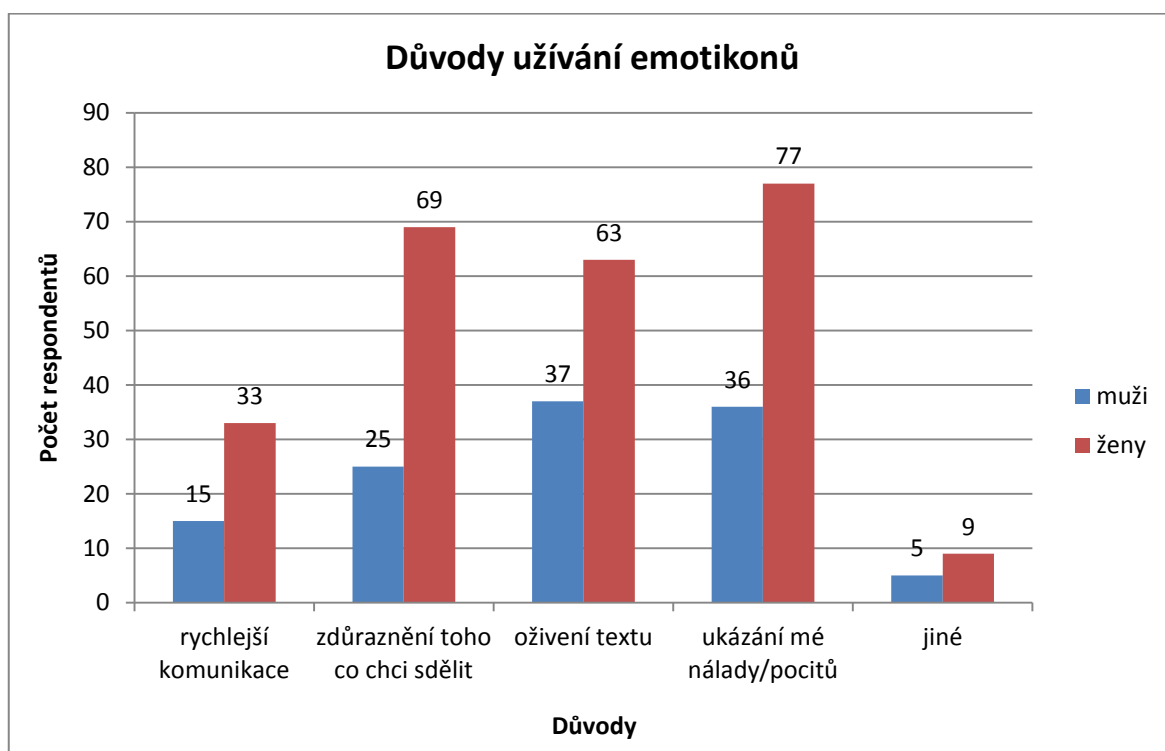
Otázka: Na Facebooku je možnost posílání tzv. samolepek, využíváte je:

Graf č. 20: Využívání posílání tzv. samolepek na Facebooku

Zde jsme se snažili zjistit jak moc je využívaná stále ještě novinka posílání tzv. samolepek. Z grafu je patrné, že většina respondentů samolepky používá, součtem se jedná o 74% dotazovaných, ale pouze 28 respondentů, tedy 14 % je využívá častěji než smajlíky. Kdežto smajlíky více než samolepky používá 123 respondentů, tedy 60 %. Samolepky nevyžívá 51 respondentů, 25 % a 2 dotazovaní nemají Facebook.

Otázka: Z jakého důvodu využíváte posílání smajlíků /samolepek?

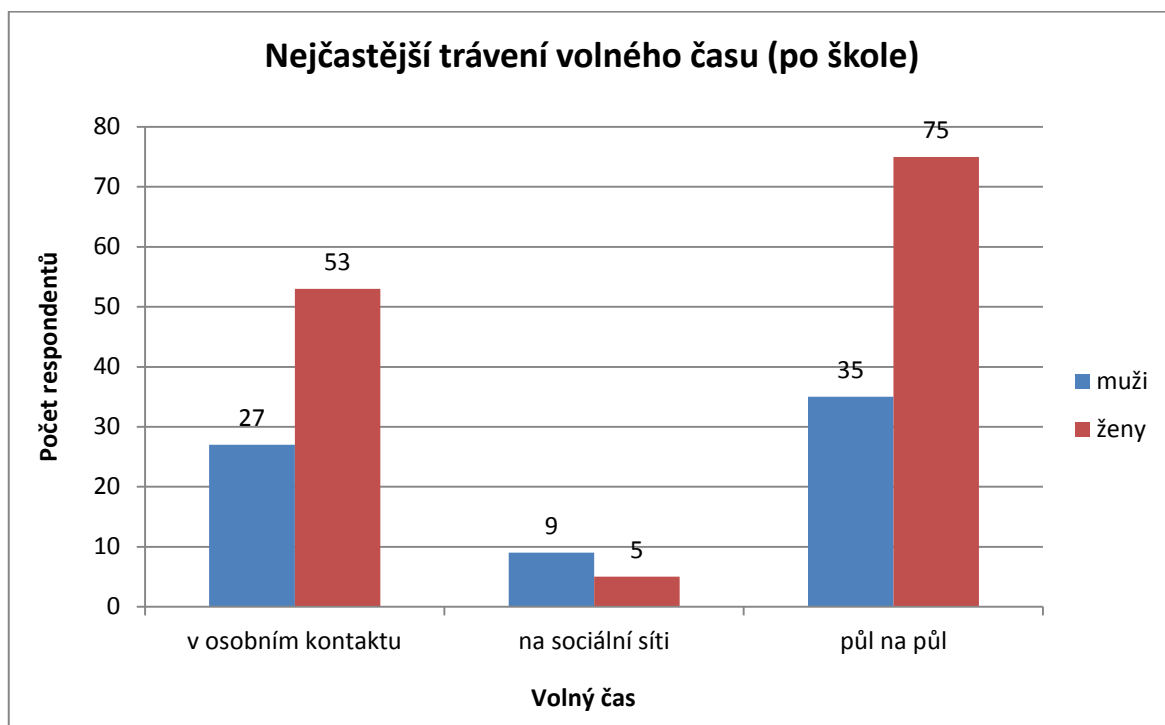
Graf č. 21: Důvody užívání emotikonů

Otázka se snažila prozkoumat důvody, proč dotazovaní využívají posílání emotikonů. Z grafu je patrné, že ženy emotikony častěji užívá z důvodu, že chtějí ukázat jejich pocity či náladu, kdežto u mužů je toto až na druhém místě, ale jen pouze o jednoho respondenta, za položkou oživení textu. V celkovém počtu 55 % respondentů smajlíky sdělují svoji náladu a pocity, 49 % respondentů jimi oživuje text, 46 % respondentů se snaží prostřednictvím emotikonů zdůraznit své sdělení a 24 % je využívá z důvodu urychlení komunikace.

V položce „jiné“ muži uváděli, že smajlíky využívají zejména „ze srandy“ – 1 respondent; dva respondenti smajlíky vůbec nevyžívají a jeden respondent uvádí, že je využívá, protože je to „Cool“.

Ženy v kolonce „jiné“ uváděli, že smajlíky využívají „ze srandy“ – 5 respondentek; pro zasmání – 1 respondentka; protože se mi líbí – 1 respondentka; posílám smajlíky; když si nechci s někým psát; tak jej smajlíkem jen odbydu – 1 respondentka; emotikony jsou někdy výstižnější než slova – 1 respondentka.

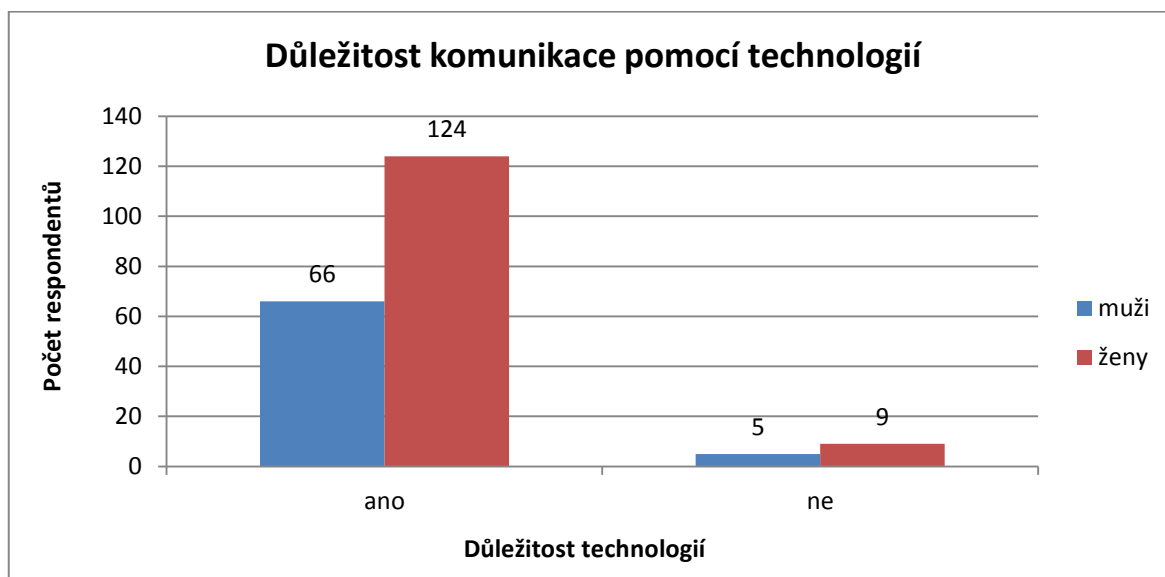
Otázka: Nejčastěji svůj volný čas (po škole) trávím:

Graf č. 22: Nejčastější trávení volného času

Tato otázka měla za cíl odhalit, zda mládež tráví více času na sociální síti, v osobním kontaktu nebo svůj volný čas dělí přibližně půl na půl. Dle grafu 54 % dotazovaných uvádí, že svůj volný čas po škole má rozděleno půl na půl mezi sociální síť a osobní kontakt přesněji to uvádí 75 respondentek a 35 respondentů. Dále 39 % respondentů uvádí, že více času ve svém volném čase, tráví v osobním kontaktu. Pouze 14 respondentů z toho 9 mužů a 5 žen, celkově 7 % respondentů uvedli, že svůj volný čas většinou tráví na sociální síti.

Otázka: Je pro Vás komunikace pomocí technologií důležitá?

Graf č. 23: Důležitost komunikace pomocí technologií

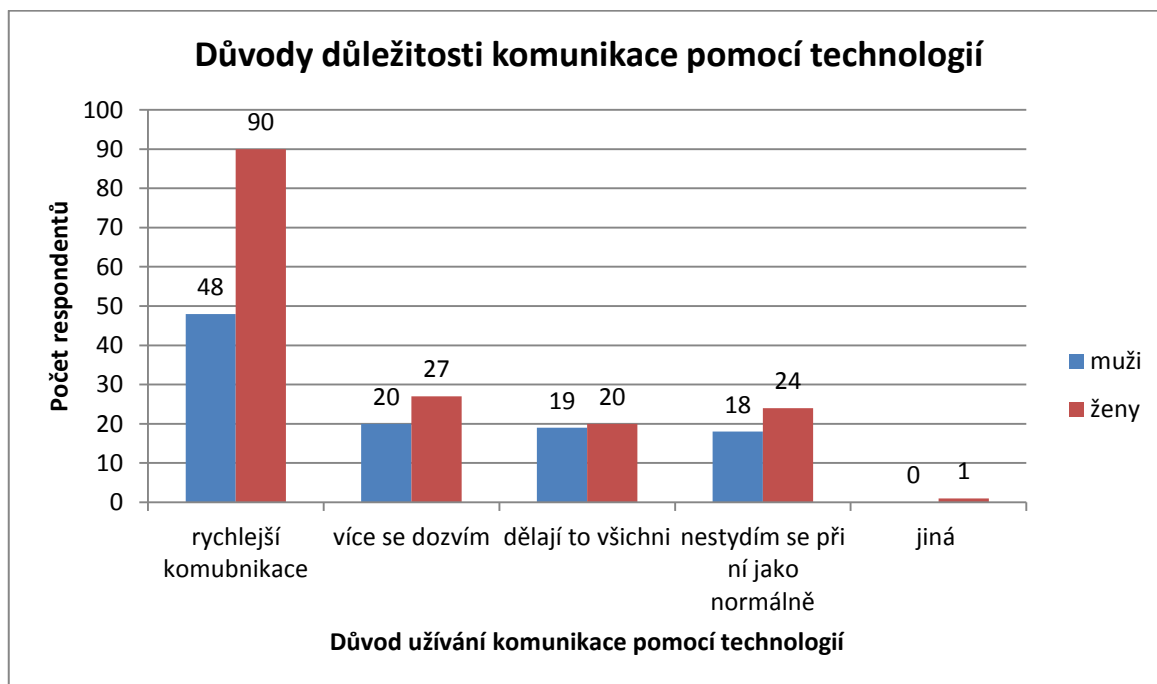
Drtivá většina respondentů, jak je z grafu patrné, uvádí, že je komunikace pomocí technologií pro ně důležitá. Jedná se celkově o 124 žen a 66 mužů, celkově tedy 93 % dotazovaných. Čtrnáct respondentů, tedy 7 % uvedlo, že komunikace pomocí technologií není pro ně důležitá. Důvody proč není pro ně komunikace pomocí technologií důležitá:

1. Kdyby sociální sítě nebyly, žiji naprosto stejně, akorát mám občas víc času.
2. Vše je lepší řešit osobně – 2 respondenti
3. Moc už si s kamarády přes sociální sítě nepíšu, mají na to očividně jiné lidi
4. Protože nevíte kdo je na druhé straně, nemáte jistotu, že vám opravdu píše váš kamarád. Nevidíte jak se při tom tváří, což může vést k nedorozumění a člověka pak můžete lehce zranit, jako se to stalo mně. Proto je komunikace osobní pro mě důležitější.
5. Raději se s přáteli někde sejdu a povídám si tváří v tvář, vidím jejich gesta a mimiku slyším jejich tón hlasu atd.
6. Je to neosobní.
7. Vše potřebné řeknu ve škole nebo tváří v tvář.
8. Mám raději osobní kontakt – 2 respondenti
9. Raději si povídám v osobním kontaktu.

10. Raději mluvím tváří v tvář – 2 respondenti

11. Bohatě si vystačím s komunikací tváří v tvář, jen volání s prarodiči považuji za velmi důležité.

Otázka: Pokud jste odpověděli v otázce č. 21 ANO, proč používáte komunikaci pomocí technologií?

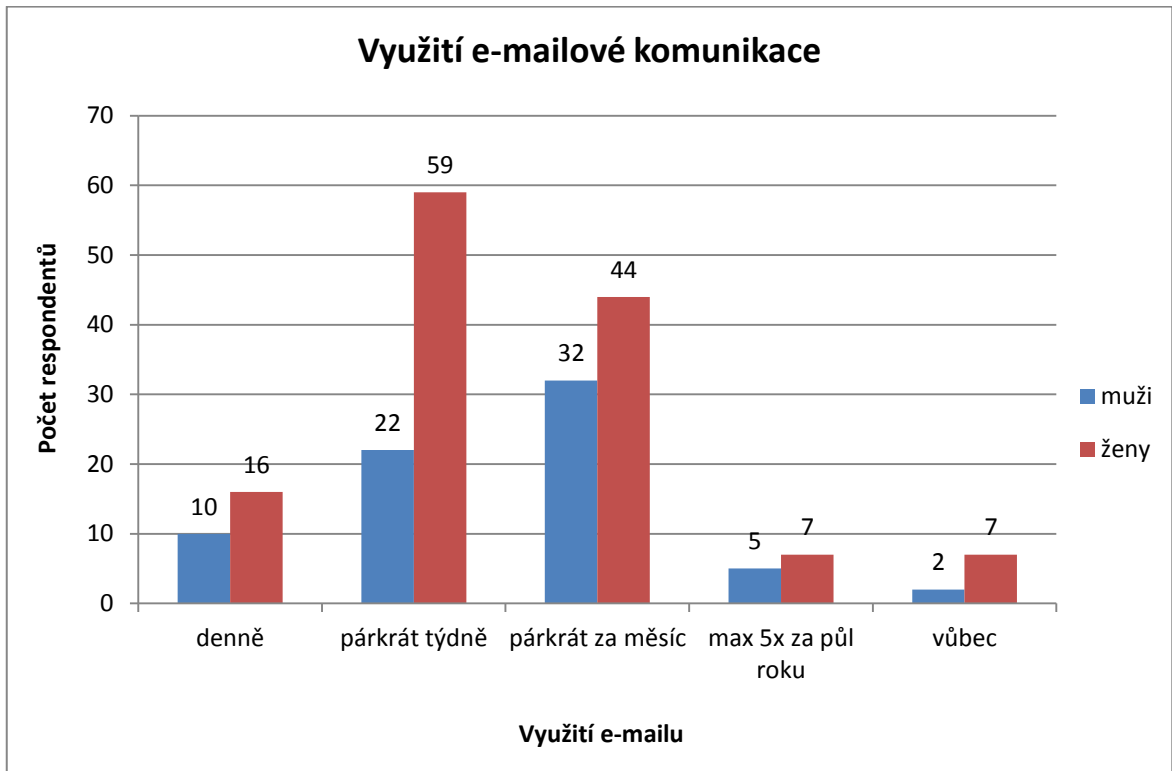
Graf č. 24: Důvody důležitosti komunikace pomocí technologií

Tato otázka se zde vztahuje ke grafu č. 18. Ti co na předchozí otázku odpověděli „ano“ mohli zde vybrat více odpovědí či uvést svoji vlastní odpověď. Vlastní odpověď zvolila pouze jedna dívka, která komunikaci pomocí technologií užívá hlavně proto, že je „v kontaktu s lidmi, se kterými se normálně nemůžu sejit“.

Z grafu je patrné, že nejvíce dotazovaných využívá komunikaci pomocí technologií z důvodu, že je rychlejší než komunikace tváří v tvář, zvolilo jí 122 respondentů. Už s menším počtem, 45 respondentů, užívá komunikaci pomocí technologií, jelikož si myslí, že díky ní zjistí více informací (odpověď: více se dozvím).

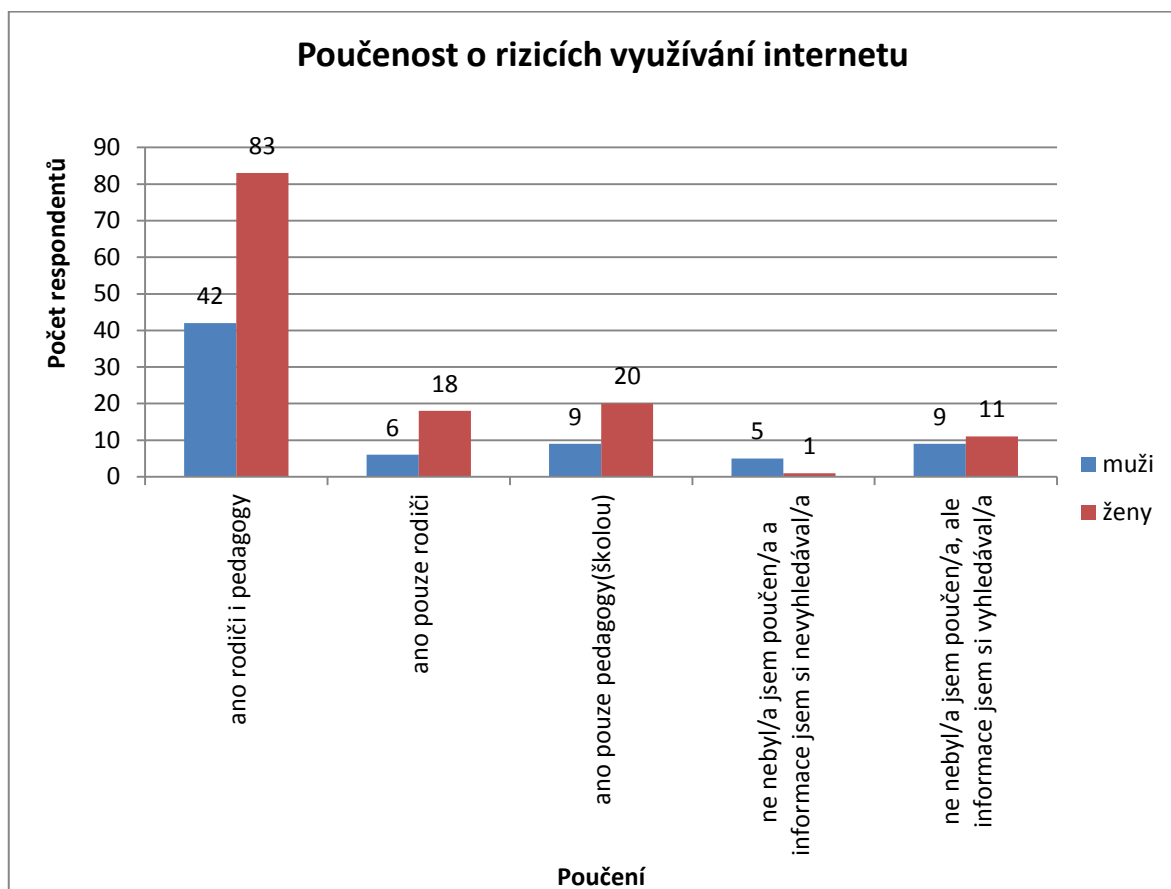
Otázka: Jak často využíváte e-mailovou komunikaci?

Graf č. 25: Využití e-mailové komunikace

Podle grafu vidíme, že nejvíce lidí využívá e-mail pouze párkrát týdně, jedná se o 40 % respondentů. Dále 37 % respondentů využívá e-mail párkrát za měsíc. Denně jej využívá pouze 13 % respondentů. Maximálně 5 krát za půl roku e-mail využívá 6 % dotazovaných a 4 % dotazovaných jej nevyužívá vůbec.

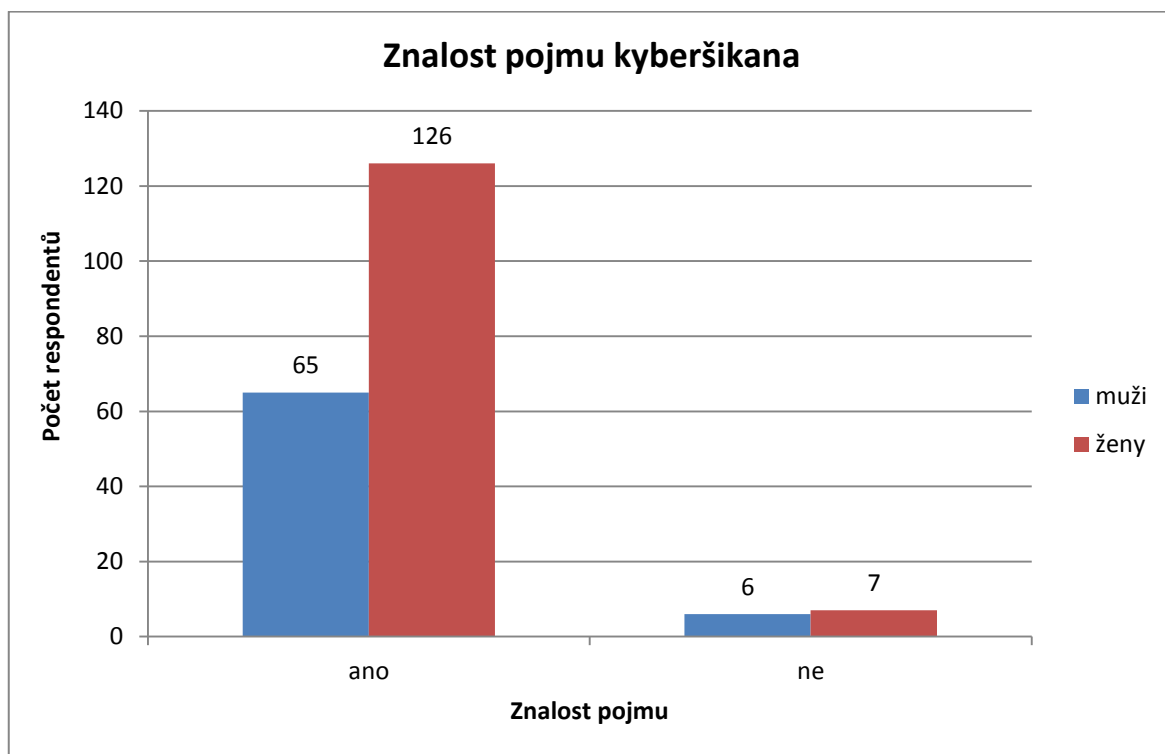
Otázka: Byly jste, o rizicích používání internetu, poučeni?

Graf č. 26: Poučenost o rizicích využívání internetu

Tato otázka mapovala, zda byly a popřípadě kým poučeni o rizicích spojených s používáním internetu. Nejvíce respondentů odpovědělo „ano, rodiči i pedagogy“, 61 % respondentů. Dále 14 % respondentů bylo poučeno pouze pedagogy, 12 % bylo poučeno pouze rodiči, 10 % jich nebylo poučeno nikým, ale informace si sami vyhledávali a 3 % nebyla poučena nikým a informace si o tom ani nevyhledávali.

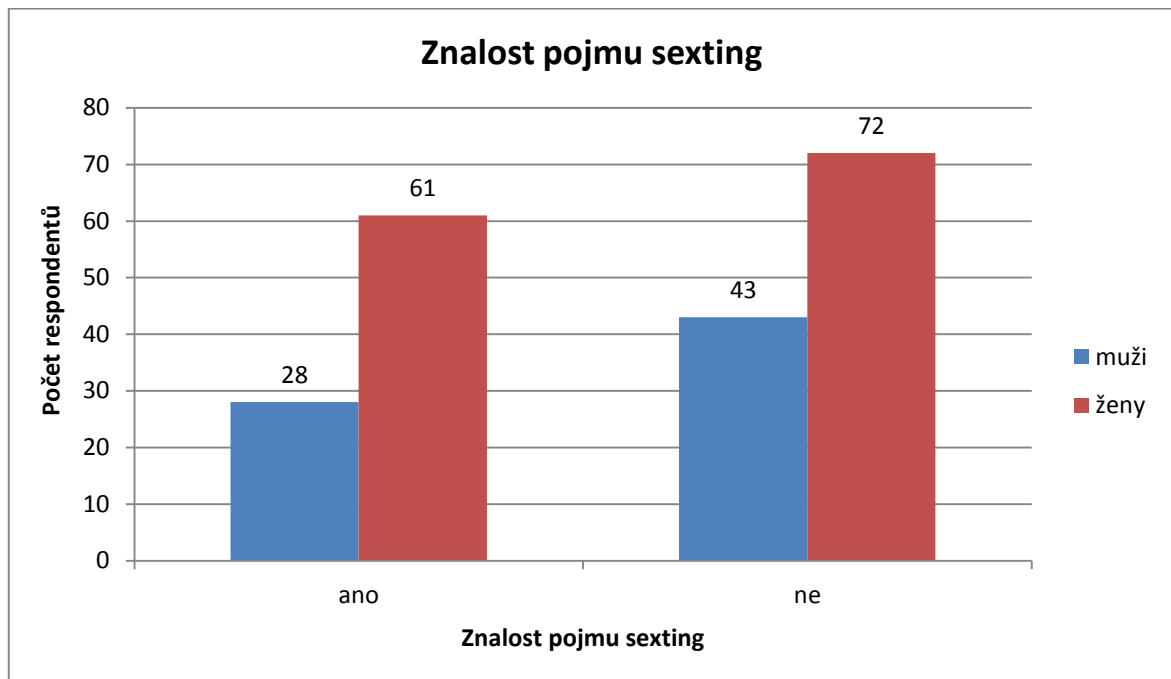
Otázka: Co znamená pojem kyberšikana

Graf č. 27: Znalost pojmu kyberšikana

Tato otázka byla formou otevřené odpovědi. Touto otázkou jsme se snažili zjistit, jak je výzkumný vzorek obeznámený s termínem kyberšikana, ukázalo se, že tento pojem dokáže bez problémů a celkem přesně vysvětlit 94 % respondentů. Pouze 56 % dotazovaných pojem kyberšikana neznali anebo nevěděli jak jej vysvětlit.

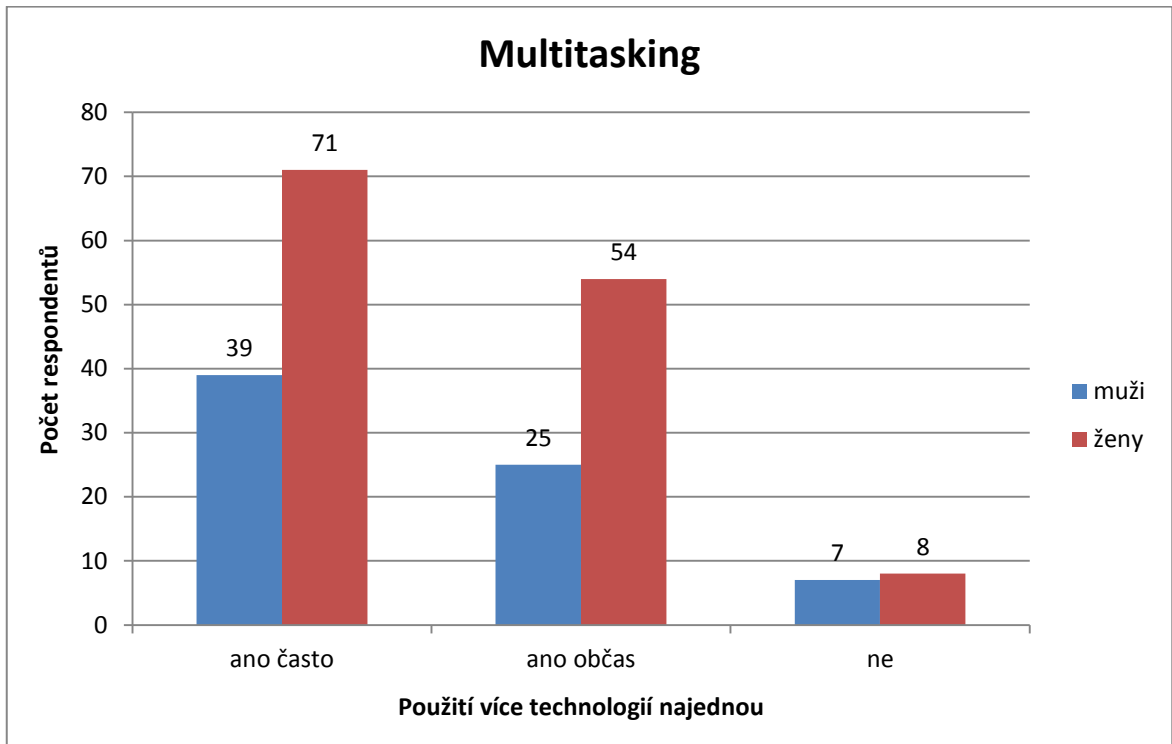
Otázka: Co znamená pojem sexting

Graf č. 28: Znalost pojmu sexting

Jako více zmíněná otázka i tato měla otevřenou odpověď. Předpokládali jsme, že tento termín bude znát méně lidí než pojem kyberšikana. Tento předpoklad se potvrdil. Termín neznali, neuměli vysvětlit nebo jej vysvětlovali jako sex po internetu s partnerem (obdobu sexu po telefonu) celkem 56 % dotazovaných ale 44 % respondentů tento pojem zvládlo vysvětlit.

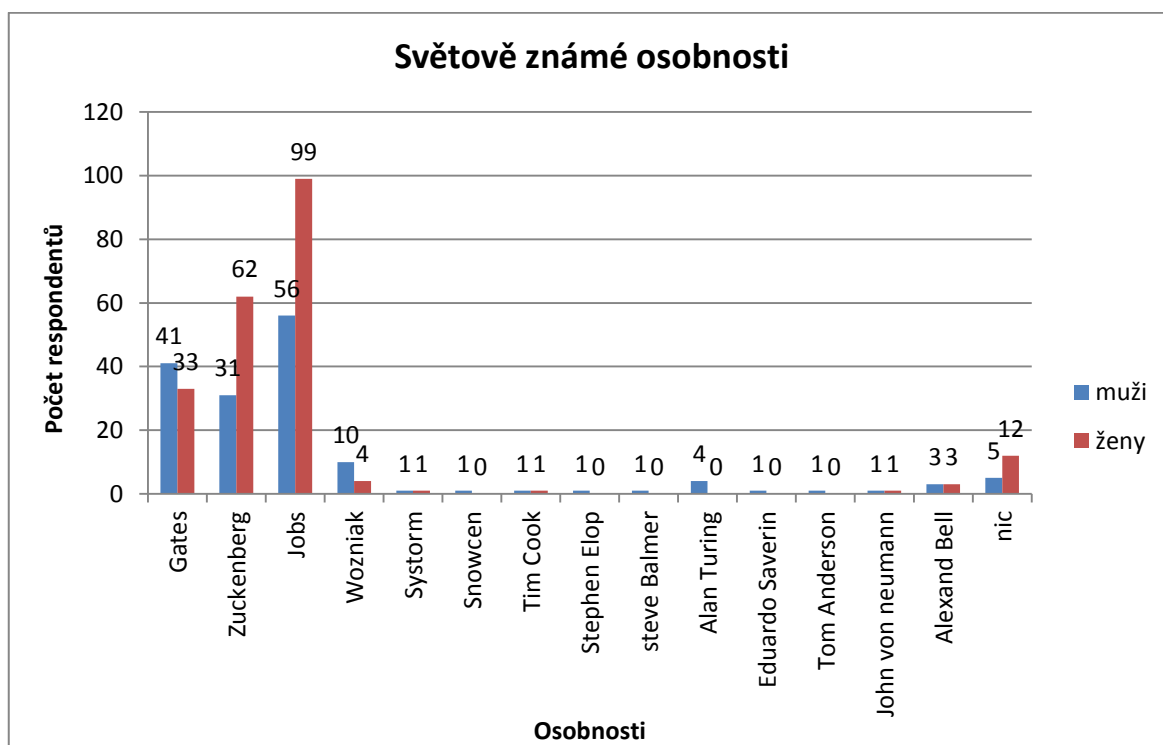
Otázka: Používáte více technologií najednou?

Graf č. 29: Multitasking

Zde jsme chtěli potvrdit předpoklad, že dnešní mládež je výrazně multitaskingová. Že už pouze jen minimum mladých lidí, nepoužívá více technologií najednou. Jak je z grafu patrné, výzkumný vzorek je silně multitaskingový. Celkově 54 % respondentů využívá velmi často více technologií najednou, 39 % používá kombinaci více technologií alespoň občas a pouze 7 % respondentů o sobě tvrdí, že nikdy nepoužívají více technologií najednou.

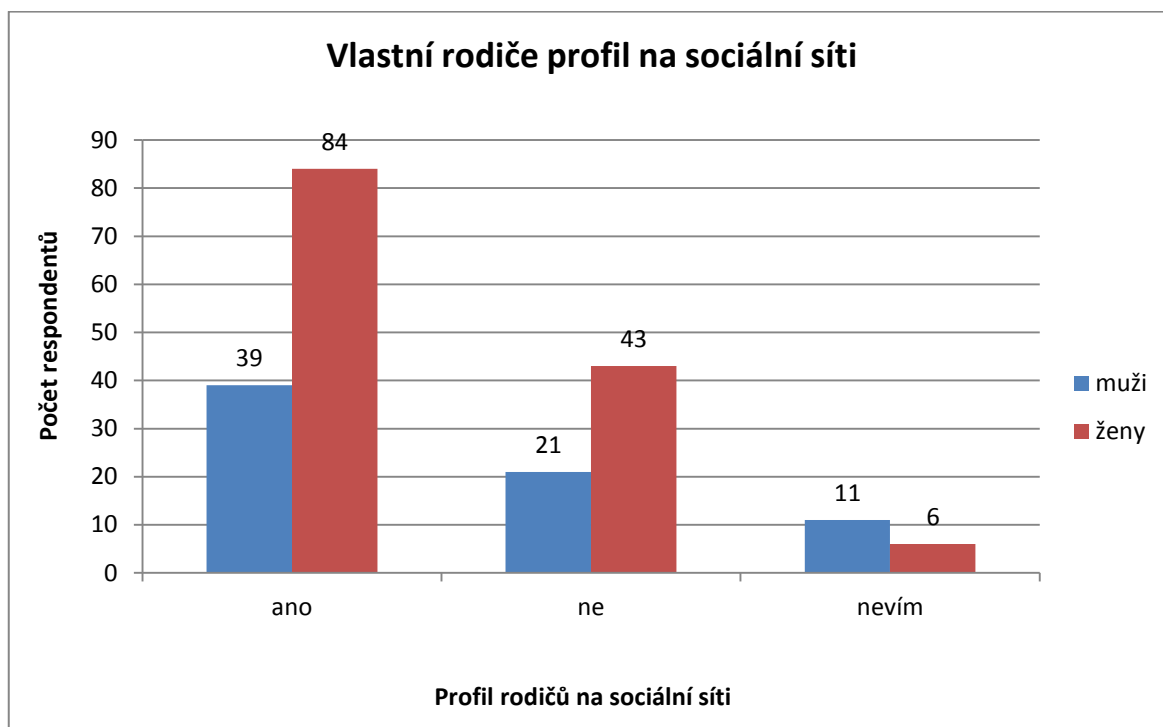
Otázka: Jaké světově známé osobnosti se Vám vybaví ve spojitosti se slovy: výroba počítačů, telefonů, obohacení internetové komunikace:

Graf č. 30: Světově známé osobnosti z oblasti technologií

Tato otázka byla formou otevřené odpovědi. Zajímalo nás v ní, když respondenti využívají komunikaci pomocí technologií, zda znají alespoň nějaká zásadní jména. Předpokládali jsme, že nejvíce lidí si vybaví Jobse a to z důvodu, že o něm bylo natočeno několik filmů a sepsány knihy. Také jsme očekávali, že respondenti budou často odpovídat M. Zuckenbergu a B. Gatese. Tyto předpoklady se potvrdily. 76 % respondentů uvedlo jméno S. Jobs. 46 % respondentů uvedla Marka Zuckenbergu a 36 % respondentů uvedlo B. Gatese. Ostatní více v grafu jmenovaní se pochybovali v rozmezí 1 – 7 %. Pouze 8 % respondentů odpovědělo, že žádné jméno nezná

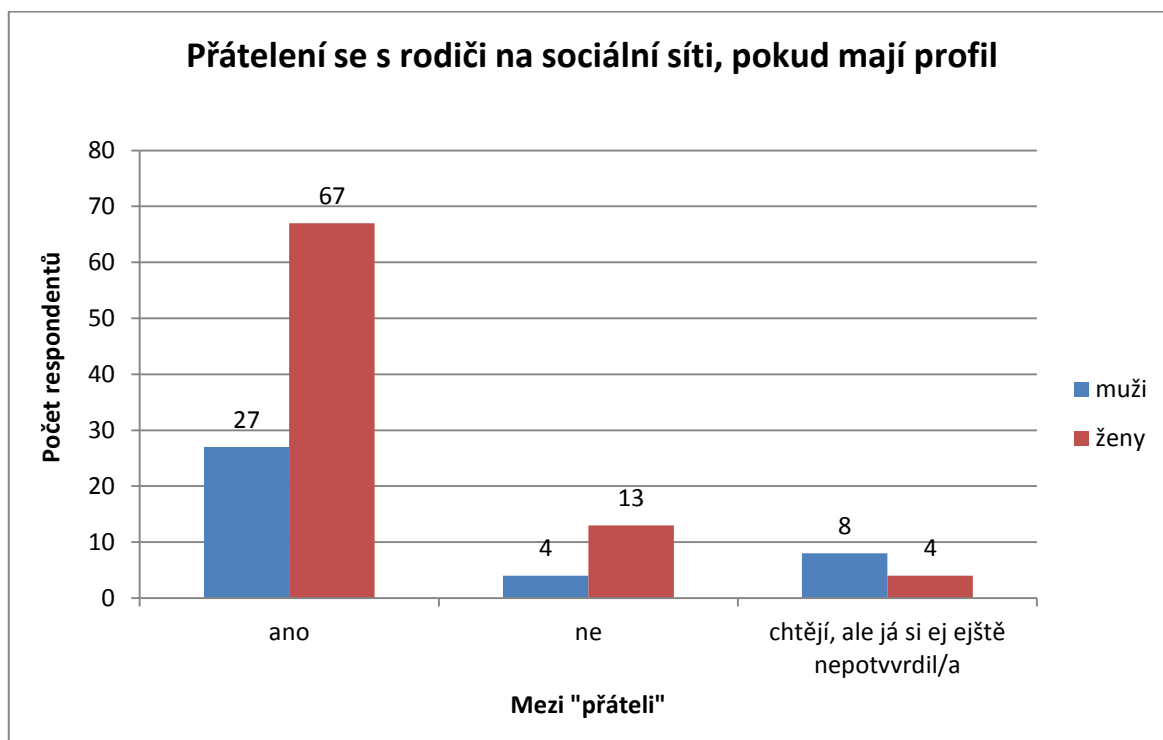
Otázka: Má někdo z rodičů profil na sociální síti, na které jste i vy často?

Graf č. 31: Profil rodičů na sociální síti

Tato otázka zjišťovala kolik rodičů má profil na stejné sociální síti jako dotazovaní. Podle grafu vidíme, že u 123 respondentů tedy u 68 % mají rodiče profil na stejné sociální síti. U 31 % respondentů rodiče profil na sociální síti nemají. A 8 % respondentů neví, zda jejich rodiče mají nebo nemají profil na sociální síti.

Otázka: Pokud ano, mají Vás v přátelích?

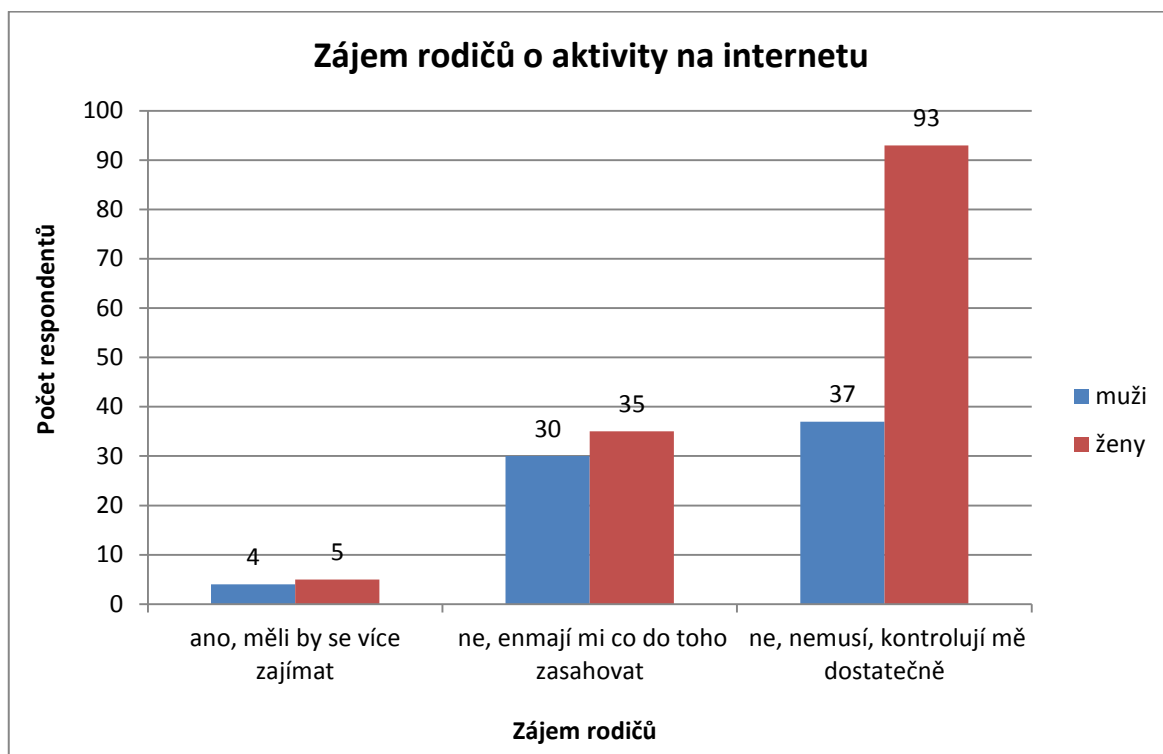

Graf č. 32: Rodiče a mládež „přátelé“ na sociální síti

V této otázce odpovídali pouze ti, co na předchozí otázku odpověděli ano, jednalo se celkem o 123 respondentů. Ti co odpověděli „ne“ a „nevím“ v předchozí otázce, byli z této otázky vyloučeni, z důvodu, že jejich odpověď zde byla vždy ne. Z těch co jejich rodiče mají profil na stejné sociální síti, jako využívá respondent, odpovědělo 76 % respondentů, že své rodiče mají v přátelích. Odpověď „ne“, vybralo 14 % osob z toho 13 žen a 4 muži. A 12 respondentů, 10 %, vybralo možnost, že jejich rodiče si je chtějí přidat do přátel, ale oni to ještě neudělali.

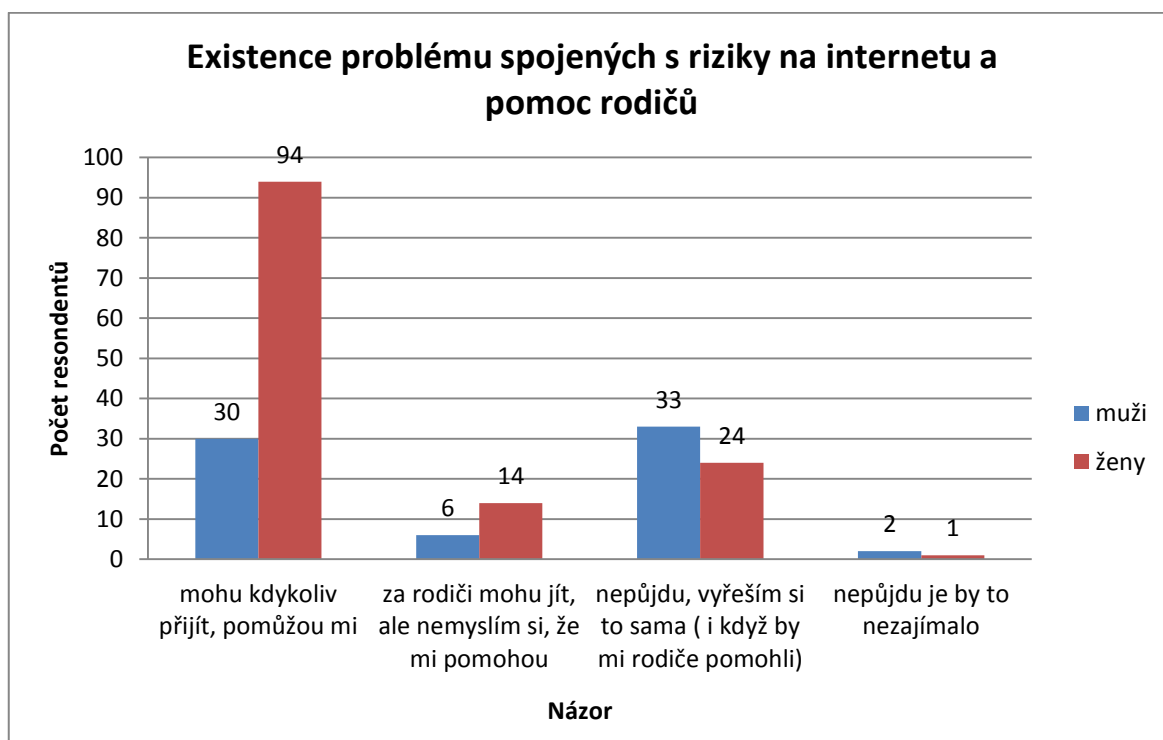
Otázka: Myslím si, že by se moji rodiče měli více zajímat o to, co dělám na internetu?

Graf č. 33: Zájem rodičů o aktivity respondentů na internetu

Zde jsme se zabývali tím, zda si mládež myslí, že by se jejich rodiče měli více zajímat o to, co na internetu dělají. Celkově 64 % respondentů, že se rodiče o to zajímat více nemusí, že se zajímají dostatečně. 32 % respondentů odpovědělo, že se nemají více zajímat, jelikož do toho, co na internetu dělají, rodičům nic není. A 4 % respondentů si myslí, že by se rodiče o jejich činnost na internetu více zajímat.

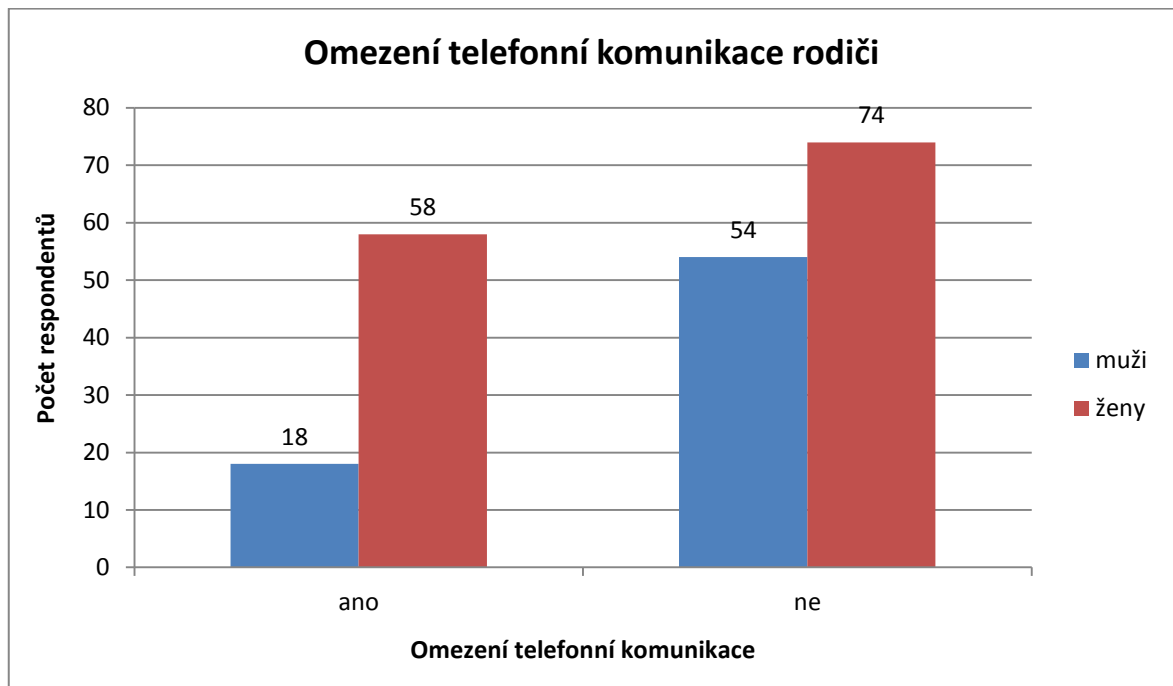
Otázka: Kdyby se vyskytl nějaký problém spojený s riziky na sociálních sítích (kyberšikana...), za rodiči:

Graf č. 34: Řešení problému s pojených s riziky užívání internetu s rodiči

Tato otázka zjišťovala, zda respondenti pokud se setkají (setkali) s riziky na internetu, by šli požádat o pomoc své rodiče a jestli si myslí, že jim rodiče pomůžou či nikoli. Z 204 respondentů si jich 61 % myslí, že mohou za rodiči kdykoliv přijít a že ti jim pomůžou a 30 % respondentů si myslí, že za rodiči nepůjdou, protože by si to raději vyřešili sami, i když by jim rodiče nejspíše pomohli. 10 % by za rodiči šlo, ale nemyslí si, že by jim dokázali pomoci a 1,5 % respondentů za rodiči by nešlo, protože si myslí, že by to rodiče vůbec nezajímalo.

Otázka: Omezují Vás nějak rodiče ve Vaší telefonní komunikaci?

Graf č. 35: Omezení telefonní komunikace rodiči

Tento graf ukazuje to, jak jsou či nejsou respondenti omezeni svými rodiči v komunikaci pomocí telefonu. Tím je na mysli, zda mají omezený množství provolaných minut či zasláných SMS. 62 % dotazované mládeže není svými rodiči nijak v telefonní komunikaci omezení. A 37 % respondentů má stanovený limit pro telefonování či zasílání SMS.